

Fågelrapport för Uppland 2001

JOAKIM DJERF, BILL DOUHAN, MATS EDHOLM, ANDERS ERIKSSON, BJÖRN LUNDGREN, OWE ROSENGREN, MARTIN TIERNBERG & PEKKA WESTIN

Rörhöna *Gallinula chloropus*

© Tero Niemi

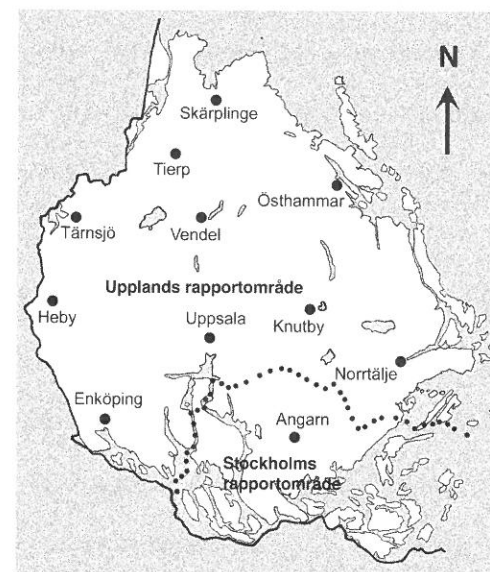
Uppland fick en ny art – jungfrutrana – dock observerad i Stockholms rapportområde. I övrigt var det ont om tunga rariteter. Bland subrariteterna kan nämnas vit stork (1), amerikansk kopparand (1), mindre sumphöna (1), tuvsnäppa (1), dammsnäppa (2), storlabb (1), vitvingad tärna (1), citr onärla (1), svarthakad buskskvätta (1) och svartpannad törnskata (1).

Det förefaller vara stor turbulens bland våra häckfågelarter; påtagligt positivt var det för svarthake-, små- och gråhakedopping, storskarv, grav- och snatterand, havsörn, trana, dvärgmåsar och skröntärna. Forsärla häckade återigen och fick fram två kullar och på Örskär konstaterades en lundsångarhäckning, en av ytterst få i Sverige detta år. På den negativa sidan kan nämnas de påtagligt stora beståndsminskningar som senare tid skett för orre, tjäder och raphöna, vidare för pärluggla, nattskär, rosenfink och ortolansparv.

Nattsångarresultatet blev ömsom vin, ömsom vatten; rördrom (67), vaktel (68), småfläckig sumphöna (22), kornknarr (131), flodsångare (10), vassångare (5), kärrsångare (63) och trastsångare (36). För första gången på mycket länge uteblev busksångaren!

Härmed presenteras den 34:e samlade fågelrapporten för Upplands rapportområde. Sammanställningen bygger på cirka 18 000 datalagda observationer, varav dock en stor del är dubbelrapporter. SOF:s allmänna rapportsystem för fåglar, populärt kallad "Svalan", (<http://svalan.environ.se/rappsyst/index.htm>) har utnyttjats för att "plocka in" de observationer som önskas enligt rapporteringsmallen. Detta har medfört att antalet rapportörer ökat ytterligare sedan 2000. Totalt har 297 personer bidragit med fynd – 90 fler än 2000 och en fördubbling på två år!

Fågelrapporten avser som vanligt fåglar observerade i Upplands rapportområde. När Uppland nämns i löpande text avses emellertid landskapet i dess helhet, dvs. inklusive Upplandsdelen av Stockholms rapportområde. Rapportområdets gränser framgår av kartan.

Asteriskmärkta (*) arter har behandlats av Regionala rapportkommittén (Rrk) eller i vissa fall av Raritetskommittén (Rk). I anslutning till artnamnen på vissa mer ovanliga arter står tre siffror, t.ex. [1; >92; 14]. De två första siffrorna anger antalet observerade ex. i landskapet Uppland före 1970 resp. under perioden 1970–2000. Den sista siffran anger antalet observerade ex. i Upplands rapportområde 2001 (dvs. Uppland exklusive Stockholmsdelen av landskapet).

Rapporteringen

Rapporteringsguiden för 2002 års observationer publicerades i FiU nr 4 2001. I vanlig ordning finner man i "guiden" utförlig information om vad som skall rapporteras, hur man enklast skriver sin rapport och till vem den skall sändas. Föregående rapport var införd i FiU 28 (2): 3-56.

Ett smidigt sätt att rapportera är numera att gå in på "Svalan". Har Du möjlighet att göra detta till rutin så slipper Du jobbet med att sammanställa och skicka rapport till Rrk vid årets slut! För sällsynta arter där beskrivning krävs måste dock separat rapport skickas till Rrk (se även nedan). Andra rapporteringsalternativ är att gå in på UOF:s hemsida (<http://www.uof.nu>) och därifrån hämta en mall i Excel som därefter kan ifyllas och skickas in via e-post till rapportmottagaren Owe Rosengren. För de som saknar dator eller uppkoppling på nätet gäller som vanligt "snigelposten".

OBS! I rapporteringsguiden är angivet ett mindre antal sällsynta och/eller svårbestämda arter som skall beskrivas utförligt för bedömning av Rrk eller i vissa fall Rk. Detta krav är till för att vi ska få en enhetlig bedömning och dokumentation av dessa fynd. Tyvärr glömmar många observatörer att lämna utförlig beskrivning, trots påminnelse och utskick av blankett från rapportmottagaren. Insänds inte beskrivning kan inte rapportkommittén eller Rk ta ställning till observationen varvid den läggs åt sidan och inte kan publiceras. Den "försvinner" därmed helt! Du som vet med dig att Du inte skickat in skriftlig beskrivning där så krävs kan göra detta i efterhand för Rrk tar alltid upp inkomna äldre observationer. OBS!

Nyheter

Efter 12 års idogt slit med fågelrapporter har Seppo Haavisto avgått ur Rapportkommittén. Vi tackar Seppo för den tid som varit och för all den kunskap han bidragit med inom Rrk-arbetet. Som efterträdare hoppar nu en ungdom in, nämligen Anders Eriksson, 27 år från Solna. Anders var den första att få SOF:s utmärkelse Årets Fågelskådare och är mycket aktiv i fält.

Besök gärna Upplands Ornitologiska Förenings nya hemsida (<http://www.uof.nu>) som uppdateras regelbundet. På denna hittar Du bland mycket annat även Regionala rapportkommittén (knappen "Rrk") där Du bl.a. finner Rapporteringsguiden, en mall i Excel att rapportera dina arter på samt instruktioner för hur Du rapporterar.

På hemsidan finns också information om aktuella

Arbetsfördelningen inom Rrk

Owe Rosengren	Rapportmottagare Täljstensvägen 1, 752 40 Uppsala owe.rosengren@telia.com
Bill Douhan	Lommar, dop- pingar, skarvar, hägrar, storkar, svanar, gäss
Anders Eriksson	Änder, hackspetter
Martin Tjernberg	Rovfåglar, höns fåglar, sumphöns, tranor, inledning och samman- ställning
Björn Lundgren	Vadare
Mats Edholm	Måsfåglar, alkor, duvor, ugglor, natt- skärar, seglare, blåkråksfåglar, lärkor, svalor, vädret 2001, korrekturläsning
Pekka Westin	Finkar, sparvar
Joakim Djerf	Övriga tättingar

fåglar i landskapet samt en direktlänk till Svalan där Du ser dagsfärska observationer gjorda i Uppland (knappen "Aktuella obsar"). Bilder på uppländska fåglar (såväl vanliga som rara) finner Du naturligtvis också (knappen "Galleri").

Nytt för året är att Rk har "släppt" rostgump-svalan och rosenstaren – numera skall dessa enbart bedömas av Rrk.

Något om vädret 2001

En kall nyårsnatt inledde *januari*, men kylan ersattes snart av mildare och fuktigare luft. Vid årsskiftet var snödjupet i Uppsala 18 cm. Vädret blev kallare och torrare i mitten av månaden, men sedan ostadigare igen. *Februari* inleddes med sibirisk kallluft och snöbyar gav Film 4 dm nysnö den 2. Uppsala hade den 5 -23°! Mildare luft svepte där-

efter in med plusgrader, men månaden avslutades sedan med mycket kallt väder. Några dagar in i *mars* slog det åter om och fram till månadens slut var det oftast töväder om dagarna, men ner till -11° om nätterna i vårt område. I början av *april* strömmade riktigt varm luft in, men när påsken stod för dörren blev det iskallt trots sol om dagarna. Den 15 hade Uppsala om natten -5,9°. Månaden avslutades ostadigt men det blev långsamt varmare. Under *maj* medförde ett högtryck i väster först soligt väder och relativt varmt, men från mitten av månaden blev det mildare och mer nederbörd. I slutet förekom några järnnätter, -1° i Uppsala den 30.

Juni inleddes svalt och först under den avslutande veckan kom högsommaren till oss. Uppsala hade den torraste junimånaden sedan 1972. *Juli* började med värmebölja, Uppsala hade cirka +30° varje dag 3-9 juli. Sedan kom kallfronter västerifrån och åskskurar "dränkte" Film med 93 mm den 10. En frontzon över östra Sverige medförde att regnområden rörde sig över oss under tolv dagar, men fr.o.m. den 20 dominerade åter värmen. Första halvan av *augusti* karaktäriserades av regn och skurar. Den 15-16 utbreddes sig tillfälligt varm luft över landet. Kraftiga åskväder kom därefter. Lågtrycket den 27 medförde 78 mm i Uppsala, det näst kraftigaste regn som registrerats!

September började ostadigt med huvudsakligen ostliga vindar, ändock föll inte så mycket regn just i Uppland. Inget anmärkningsvärt skedde sedan förrän i slutet, då ishavsluft strömmade ner och fick temperaturen i Uppsala att sjunka till -4,1°, lägsta värdet sedan september 1928. Sedan svängde det snabbt igen, blev mildt och regnigt under *oktobers* första del. Därpå bröt en högtrycksvecka av, sedan mildt igen. Natten mot 1 *november* drabbades Upplandskusten av säsongens första höststorm. Vid Söderarm blåste 30 m/s i medelvind, och Svanberga i Roslagen fick 45 mm. Därefter var det mildt några dagar innan Uppsala täcktes av 4 cm nysnö den 9. Det vita blev dock kortlivat och resten av månaden levde upp till sitt rykte som en i stort gråtrist och mörk månad.

December fortsatte på den inslagna vägen, men nu livade de tända adventljusen upp. Omläggningen till vinterväder kom en knapp vecka före jul och kraftigt snöfall tvingade uppsalaborna att pulsa fram i 29 cm snödjup, mest i december sedan 1986. Julaftonsmorgonen drömde till med -25°, men Svanberga hade -31,6°!! Därefter var det vitt året ut, så för en gångs skull kom julklapps-skidorna till nytta!

Antal observerade exemplar

i Uppland i Uppland i Uppland, utom
före 1970 1970-2000 Stockholmsdelen
2001

Vitnåbbad islom* *Gavia adamsii* [3; 61; 4]
Ett ex. i vinterdräkt mot NO Fågelsundet,
Hållnäs.....

Observationer 2001

Smålom *Gavia stellata*

Årets enda *inlandsfynd* är från vintern: Ett ex. Erken 14/1 (Bo Granberg).

Sjutton ex. mot NV Örsjär, Gräsö 16/4 (Martin Irestedt) visade att *vårsträcket* redan var i full gång och ett par relativt *höga sträcksummor* (20) som rapporterats från första halvan av maj är cirka 25 ex. mot N Örsjär den 6 (Mikael Malmaeus m.fl.) och 21 ex. mot N Skatudden, Väddö den 12 (Mats Edholm). Som vanligt har inga som helst iakttagelser som indikerar häckning rapporterats och årets enda riktiga *sommarobservation* var ett ex. mot S Skatudden 14/7 (Mats Edholm). Även om tre ex. sågs vid Rödhäll, Hållnäs den 24 i sommarmånaden augusti får observationen trots allt anses som ett *tidigt höstfynd*. Att *höststräcket* påbörjas tidigt visas av 22 ex. mot S Skatudden redan 4/9 (Mats Edholm). Smålommen har ett utdraget sträckförlopp under hösten då det kan pågå långt in i november. Från denna höst finns *höga sträcksummor* (20) dock bara fram till mitten av oktober: 53 ex. mot S Skatudden 10/9 (Mats Edholm m.fl.), 39 ex. Örsjär 29/9 (Petter Haldén m.fl.) samt från Arholma, Björkö-Arholma 50 ex. 13/10 och 30 ex. mot S 14/10 (Fredrik Friberg m.fl.).

Storlom *Gavia arctica*

Relativt många rastande får de minst 45 ex. som inräknades utanför Biotestsjön, Forsmark 11/4 (Joakim & Elisabeth Djerf) anses vara. Därmed var *vårsträcket* i gång och fram till mitten av maj finns ett par *större antal sträckande* (50) rapporterade: 53 ex. Rönnskärs udde, Väddö 22/4

(Magnus Bladlund) och 56 ex. mot N Rödhäll, Hållnäs 12/5 (Niklas Lindberg). Detta är dock på intet sätt några rekordantal.

Under *häckningstid* har spelade ex. eller par rapporterats från 59 troliga eller möjliga *häckningslokaler*, därav tre vid kusten och en i Mälaren. Detta får anses som en god rapportering och ingenting indikerar en negativ beståndsutveckling, även om det finns oroande många rapporter om observerade par utan ungar under den tid då de normalt borde ha haft dessa i sjön. Sällan rapporteras dock några häckningsindicer bättre än spel och observerade par och konstaterad häckning finns endast från sju lokaler: Ett par med 1 pull. Hosjön, Knutby (Anders Eriksson, Bill Douhan), 1 ex. ruvar Erken (Bill Douhan), 1 par med misslyckad häckning Metsjön, Fasterna/Rimbo (Bill Douhan), 1 häckande par Mörttsjön, Österunda (Pekka Westin), 1 häckande par Ekholmssjön, Vittinge (Bernt Farneby), 1 par med 2 pull. Stennäs-sjön, Järlåsa (Bo Pettersohn) samt 1 par med 2 pull. Norsjön, Roslags-Bro (Lennart Larsson).

Rapporterade *höga sträcksummor från hösten* (50): Den 22/9 passerade 60 ex. mot S Rönnskärs udde (Magnus Bladlund) och 81 ex. Arholma (Zackarias Svensson) och dagen därpå registrerades 70 ex. mot SO Björn, Hållnäs (Niklas Lindberg m.fl.), 77 sträckande ex. Örsjär (Petter Haldén m.fl.) samt 112 ex. mot S Arholma (Zackarias Svensson).

Vitnåbbad islom* *Gavia adamsii* [3; 61; 4]

Ett ex. i vinterdräkt mot NO Fågelsundet, Hållnäs 6/5 (Niklas Lindberg), 1 ad. i sommardräkt rastande Örsjär 6-7/10 (Svante Söderholm m.fl.), 1 ad. i sommardräkt mot S Svenska Högarna, Blidö 10/10 (Lars Olsson, Bill Douhan) samt 1 ad. i sommardräkt rastande Sennebyhaken, Väddö 21/10 (Tomas Kjelsson, Anders Kling).

Efter två år med vardera en observation ökade antalet fynd till fyra, dvs. i nivå med snittet för närmast föregående tioårsperiod. Fyndens fördelning under året är helt i linje med tidigare års uppträdande (se FiU 28 (2): 6-7).

Obestämd islom *Gavia immer/adamsii*

Ytterligare två islommar har rapporterats, båda obestämda till art: En juv./vinterdräkt mot S Rönnskärs udde 18/9 (Lars Olsson) och 1 ad. i sommardräkt mot S Svenska Högarna 19/10 (Kristoffer Stighäll).

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Året inleddes med ett ex. Övre Föret, Uppsala redan 1/1 (Olof Sjöberg m.fl.) där sedan samma (?) ex. sågs även 16/1 (Mats Eriksson). Andra vinterfynd var ett ex. Singsundet, Singö 9-10/2 (Raoul Wexius m.fl.) samt 1 ex. Vendelsjön 10 och 25/2 samt 7/3 (Lars Haneskog m.fl.). Vårfynd rapporterades sedan från början av april: Ett ex. Hjälstaviken 8/4-22/5 där även spel hördes (Thomas Johansson m.fl.), tillfälligt 1 par 6 och 13/5 (Ingrid Åkerberg m.fl.); 1 ex. Övre Föret 25/4 (Håkan Andersson m.fl.) och 17/5 (Pekka Westin); 1 sp. par i f.d. lertag vid Salsta, Lena 3/5 (Mats Edholm); 1 ex. i nyanlagt viltvatten innanför Hargsviken 5 och 7/5 (Keith Bennett m.fl.) samt 1 ex. i viltvatten vid Värnberg, Roslags-Bro 12/5 (Kristoffer Stighäll, Peter Carlsson).

Säkerställda häckningar rapporterades glädjande nog från tre lokaler. Vid Dalkarlskärr, Dalby sågs (spel hördes också) en ad. fr.o.m. 28/4 (Thomas Johansson) och sedan som mest 3 ad. och 1 juv. 17/7-7/8 (Anki Hambäck m.fl.); vid Slamdammarna, Edebo 1 ad. 26/5-9/7 och 1 par med 2 pull. 16/7 (Joakim Johansson) samt i en damm vid Eriksberg, Almunge där 1 ad. med som mest 4 pull. sågs 21 och 24/8 (Tomas Kjelsson, Helge Röttorp). Kanske blev det häckning/-ar även i Larsbokärr, Österunda där minst 2 par sågs 23/5 (Pekka Westin)?

Från slutet av augusti och framöver gjordes höstfynd: En ad. Klardammen, Dannemora 19/8 (Fredrik & Hanna Friberg); vid Övre Föret 1 ex. 21/8, 2 ex. 23/8 (Keith Bennett) samt som mest 3 ex. 13-18/9 (Yngve Hareland m.fl.); 3 ex. Filmsjön 23/8 (Mats Eriksson); 1 par i havsvik vid Herräng, Häverö 30/8 (Joakim & Rune Johansson) samt 1 ex. kvar i Dalkarlskärr t.o.m. 18/9 (Magnus Carlenius m.fl.).

Den positiva trenden från föregående år höll i sig och den mycket svaga förekomsten under åren före 2000 tycks nu, åtminstone tillfälligt, vara bruten. Tre häckningar och de i övrigt förhållandevis många iakttagelserna är troligen en följd av ökad vinteröverlevnad efter några milda vintrar.

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Från januari finns några fynd, flertalet från kusten: Ett ex. Hargsviken den 5 (Keith Bennett), 1 ex. Biotestsjön (Thomas Pless, Yngve Hareland) och Rönnskärs udde den 7 (Karl-Arne Rosling m.fl.) samt 1 ex. Skatudden den 18 (Nicklas Backström). Inlandsfynd under vintern är mer ovanliga men

gjordes i Mälaren: Ekoln 3 ex. 7/1 (Thomas Johansson) och 1 ex. 19/1 (Ingemar Ahlén) samt 3 ex. Härjarö, Veckholm 20/2 (Pekka Westin).

Från mitten av april uppmärksammades kolonier och större antal häckande par (10 par). Flertalet är från kusten och innerskärgården och är mest en följd av den kustfågelinventering som pågår i Norrtälje kommun. Sammanlagt hittades cirka 390 häckande par vid 15 lokaler längs kusten, som mest 48 i Rotholmaviken, Häverö (Joakim Johansson m.fl.). Följande rapporter indikerar större antal häckande par i insjövattnen är följande: 30 ex. Varpsund (Mälaren), Övergran (Sven Eric Swanqvist), minst 14 häckande par Rånäsviken (Skedviken) 20/4 (Bill Douhan m.fl.), cirka 10 par Söder-Giningen, Knutby 22/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), hela 55 häckande par Hjälstaviken (Pekka Westin m.fl.), cirka 10 par Kärven, Almunge/Knutby 9/5 (Mats Edholm), minst 12 par på bo södra Vendelsjön 19/5 (Bill Douhan) samt 25 häckande par Sörsjön, Tämnaren 1/6 (Ulrik Lötberg).

Även om rapporterade häckningar var ovanligt många noteras också dåligt häckningsutfall: ytterst få juv. Hjälstaviken 14/7 (Martin Tjernberg) och endast 2 par med vardera 1 juv. Hargsviken 21/7 (Mats Edholm, Brita Tibell). Även om de t.ex. minst 35 häckande paren i Södersundet, Rådmansö är "betydligt fler än tidigare år" (Lars-Erik Berg) finns anledning till viss oro över dåliga häckningsresultat vid flera "stora" lokaler under senare år.

Enda stora ansamlingen utanför häckningstid låg i Limmaren, Frötuna där 120 ex. inräknades 17/9 (Peter Carlsson m.fl.) och minst 100 ex. 6/10 (Bo Granberg). Året avslutades med ett fåtal decemberfynd: Ett ex. Hargsviken den 2 (Wilhelm Dietrichson); från Gorran-Oxen i Mälaren minst 16 ex. den 4, 8 ex. den 9 och 4 ex. den 11 (Pekka Westin, Thomas Johansson) samt 1 ex. Sennebyhaken den 27 (bröderna Norrby).

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Årets enda vinterfynd är från Rönnskärs udde där 1 ex. rastade 7/1 (Peter Carlsson m.fl.). I mitten av april anlände de första till häckplatserna men fynd från vårsträcket var fåtaliga: Ett ex. Singö 28/4 (Yngve Hareland), 1 ex. Fiskarudden (Mälaren), Övergran 2/5 (Tom Sandström), 1 ex. Hjälstaviken 5-10/5 (Stig Holmstedt m.fl.), 1 ex. Skatudden 12/5 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 1 ex. Ledskär så sent som 10/6 (Lennart Risberg m.fl.).

Från 14/4 sågs fåglar vid häckningslokalerna

och följande säkerställda häckningar finns: Klardammen – som mest 5 par 28/4-19/8, tre lyckade häckningar (2+1+1 pull.) 13/7 (Mats Edholm m.fl.); Kolsjön, Knutby – 1 par med 2 pull. 29/7 (Bill Douhan); Kärven – som mest 2 par 1/5-23/9, 3 resp. 1 juv. 10/8 (Tomas Kjelsson m.fl.); Lillbyasjön, Film – som mest 2 par 24/4-19/8, 1 resp. 1 pull. 19/8 (Fredrik Friberg m.fl.); Skeppshusviken (Herräng), Häverö – 1 par 14/4-30/8, som mest 3 pull. (Joakim Johansson m.fl.) samt Vängsjön, Gottröra – som mest 1 par + 1 ad. 2/6-30/7, 1 pull. 12-30/7 (Bill Douhan, Helge Röttorp).

Utöver häckningarna finns fynd även från andra mer eller mindre troliga häckningslokaler under häckningstid: Vendelsjön – som mest 3 par 15/4-16/8 (Thomas Pless m.fl.); Erken – 1 par 27/4 (Lars Olsson); Sottern, Knutby – som mest 1 par + 1 ex. 7/5-4/8 (Helge Röttorp m.fl.); Trehörningen, Edsbro – 1 par 7-8/5 (Helge Röttorp, Bill Douhan); Filmsjön – som mest 2 revir 13/5-3/6 (Mats Edholm m.fl.); Dannemorasjön – 1 par 19/5 (Bill Douhan); Tämnaren – 1 ex. Iggelbo 19/5 (Niklas Lindberg); Hammardammen, Morkarla – 1 par 27/5 (Mats Edholm) samt Rösjön, Söderby-Karl/Väddö – 1 ad. 19/7 (Lennart Larsson).

Konstaterade häckningar på sex lokaler och förekomst under häckningstid på ytterligare nio är flest hittills och visar att gråhakedoppingen fortsätter att öka.

Från höststräcket finns som vanligt många fynd av sträckande och rastande exemplar (24/8-18/11), flertalet från kusten: Björn – minst 9 ex. 1/9-6/10, som mest 5 ex. 23/9 (Lennart Söderlund m.fl.); Fågelsundet – 2 ex. mot O 23/9 (Lennart Söderlund); Örskar – 2 ex. 8/9 och 6/10 (Svante Söderholm m.fl.); Biotestsjön – 1 ex. 16/11 (Robert Ekman); Skatudden – 21 ex. 24/8-18/11, som mest vardera 3 ex. 30/9, 18/10 och 18/11 (Björn Lundgren m.fl.); Rönnskärs udde – 19 ex. 24/8-7/11, som mest 3 ex. 16/9 (Karl-Gustav Sjölund); Arholma – 11 ex. 22/9-14/10, som mest 5 ex. mot S 22/9 (Zackarias Svensson) samt Svenska Högarne – 1 ex. 2/10 och 2 ex. mot S 10/10 (Bill Douhan m.fl.). Avslutningsvis kan även ett inlandsfynd från hösten nämnas: Ett ex. Skedviken 28/10 (Magnus Bladlund).

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Vinterfynd är ovanliga och årets enda var ett ex. Rönnskärs udde 18/1 (Niclas Backström). Det dröjde sedan till 11/4 innan vårens första rastade i Skedviken (Bill Douhan). Därefter anlände paren

uppenbarligen i rask takt till häckningslokalerna. Antalet vårfynd från rastlokaler vid kusten var dock ovanligt få: 2 ex. Fågelsundet 21/4 (Joakim & Elisabeth Djerf), vid Örskar 1 ex. 21/4 (Martin Irestedt) och 2 ex. 28/4 (Magnus Rignell), 2 ex. Håkanskär, Vätö 26/4 (Kristoffer Stighäll), 4 ex. Singö 28/4 (Yngve Hareland) samt 1 ex. Ytterskär, Väddö 1/5 (Lars Olsson).

Från häckningstid rapporteras arten från ett 40-tal troliga/möjliga/tänkbara häckningslokaler, flertalet i insjövattnen men även en handfull vid kust- eller skärgårdslokaler. Häckning har bedömts som åtminstone möjlig på 32 (fem längs kusten) och det rapporterade häckande beståndet uppskattas till cirka 60-65 par. Lokaler med uppskattningsvis tre eller fler häckande par: Fem par i damm vid Elinge såg, Österlövsta (Ulrik Lötberg m.fl.), 5 par Mörtsjön (Ösbyholm), Frötuna (Bill Douhan), minst 4 par Larsbokärr, Österunda (Pekka Westin), minst 4 par Månsjön, Frötuna (Karl-Olov Johansson m.fl.), 4 par i viltvatten vid Värnberg, Roslags-Bro (Peter Carlsson m.fl.) samt 3 par Slamdammarna, Edebo (Joakim Johansson).

Rapporter om iaktagna ungar som vanligt varit få, förhoppningsvis mest beroende på bristande uppföljning: En pull. Slamdammarna 9/7 (Joakim Johansson), 2 pull. i golfbanedamm vid Svista, Bälunge 26/7 (Bo Thyselius), 3+1 juv. i damm vid Körlinge, Rasbokil 27/7 (Mats Edholm), 1 juv. Ängskärsklubben, Hållnäs 29/7 (Brita Tibell), 5 juv. i viltvatten vid Värnberg 6/8 (Ulla Beckman), 4 juv. i damm vid Eriksberg, Almunge 8/8 (Tomas Kjelsson) samt 1 juv. i viltvatten vid Skogstorp, Roslags-Bro t.o.m. 11/9 (Karl-Arne Rosling m.fl.).

Detta får anses som en god spontanrapportering och mycket talar för att svarthakedoppingen har en fortsatt positiv beståndsutveckling. Artens starka dragning till konstgjorda vatten är dock fortsatt mycket tydlig och av de 27 inlandsvattnen med åtminstone möjlig häckning tillhör hela 21 denna kategori. Glädjande är också att så pass många som fem resp. fyra par häckade i två sjöar, Mörtsjön och Månsjön i Frötuna. Dessa sjöar har kanske hyst häckande svarthakedopping kontinuerligt sedan arten började häcka här för ungefär femtio år sedan.

Från höststräcket rapporterades arten vid flera kustlokaler: Tre ex. Långsandsörarna, Älvkarleby 9/9 (Markus Rehnberg m.fl.); 14 ex. Björn 1/9-21/10, som mest 6 ex. 21/9 (Lennart Söderlund); 1 ex. Fågelsundet 23/9 (Martin Sandkvist);

1 ex. Rödhäll, Hållnäs 21/10 (Thomas Pless); 2 ex. Biotestsjön 18/8 (Sebastian Sundberg); 5 ex. Skatudden 3/8-6/10, som mest 2 ex. 22/9 (Mats Edholm); 4 ex. Rönnskärs udde 19/8-16/9, som mest 2 ex. 16/9 (Karl-Gustav Sjölund) samt 1 ex. mot S Arholma 15/9 (Johan Ericson, Zackarias Svensson). Enda *höstfynden i inlandet* var ett ex. Övre Föret 1/8 (Magnus Carlenius m.fl.) och 3-5/9 (Keith Bennett m.fl.). Därtill kan ett ex. i Kvisthamraviken vid Norrtälje 22/9 (Karl-Olov Johansson) nämnas.

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Många *vinterfynd* föreligger från *januari-februari*. Flertalet är från *kusten* med de största antalen vid Biotestsjön, som mest 100 ex. 1/1-25/2 (Joakim Djerf m.fl.) samt cirka 25 ex. Marum, Björkö-Arholma 13/1 (Lars Olsson). Enda *vinterfyndet från inlandet under inledningen av året* var ett ex. Ekoln 7/1 (Håkan Andersson m.fl.). *Vårsträcket* inleddes i mars och från skiftet mars-april rapporteras några *relativt stora antal på nordsträck* förbi Rönnskärs udde: cirka 100 ex. 28/3 och 6/4 samt 235 ex. 2/4 (Lars Olsson m.fl.). Från *inlandet* kan 78 ex. mot NO Hjälstaviken 4/4 (Pekka Westin) nämnas.

Häckningar har rapporterats från sju öar, sex vid *kusten/i skärgården* och en i Mälaren. I de tre kolonierna vid *kusten* i norr fanns i år sammanlagt cirka 1 000 (ca 700 + 166 + ca 150) häckande par (Lars Gustavsson). I skärgården utanför Harg har två kolonier funnits några få år, men först från 2001 har vi erhållit kunskap om deras storlek i och med att 353 resp. 123 använda bon inräknades 7/8 (Tony Mattsson). Kolonin på Trätskär, Blidö hade i år ökat till 580 par (Lars Olsson m.fl.). Storskarv brukar häcka på flera öar i Mälaren, men rapporter finns bara från Stenholmen i Gorran och dessa berättar om kanske ett 25-tal häckande par (Urban Emanuelsson m.fl.). Sammanlagt rapporterades cirka 2 200 häckande par och därmed fortsätter beståndet att öka.

Med början i *slutet av juli* sågs som vanligt ett i huvudsak nordriktat *sträck* längs *kusten*; bl.a. från Rönnskärs udde, som mest 337 ex. mot N 29/7 (Jonas Karlsson) och Trutbådan, Gräsö, 175 ex. mot N 24/7 (P.-A. Edin). Iakttagelser av *stora mängder rastande* gjordes under augusti vid främst *kusten* i norr med hela 4 500 ex. kring Fågelsundet 25/8 (Lennart Söderlund) som i särklass högsta notering. Denna ansamling var dock uppenbarligen relativt kortvarig eftersom "bara" 250 ex. fanns

vid Björn 1/9 (Niklas Lindberg m.fl.). Sannolikt hade de lämnat området för sydligare trakter, men bara några få rapporter berättar om *måttligt stora antal på sydsträck från slutet av augusti och framöver*. Tresiffriga dagssummor noterades bara vid Rönnskärs udde, vid tre tillfällen 26/8-15/9, som mest blygsamma 128 ex. 15/9 (Bill Douhan).

Även från *inlandet* finns *höstfynd*, men gäller inga stora antal, som mest 65 ex. Hjälstaviken 7/9 och lika många mot S 10/9 (Pekka Westin). Numera är observationer i inlandet på intet sätt ovanligt. *Relativt stora antal rastade vid kusten* (100) även under september-oktober; som mest minst 100 ex. Sticklarna, Singö 16/9 (Helge Röttorp); vid Björn 17/9-21/10, som mest 250 ex. 17/9 (Joakim Djerf m.fl.) och vid Svenska Högarna 22/9-13/10, som mest cirka 200 ex. 28/9 (Jonas Karlsson m.fl.). Ett tiotal *decemberfynd* registrerades vid fyra kustlokaler, som mest minst 30 ex. Biotestsjön den 15 (Mats Edholm, Brita Tibell); därtill två fynd från Mälaren, som mest 4 ex. Tursboviken-Gorran, Holm den 4 (Pekka Westin).

Rördrom *Botaurus stellaris*

Vinterfynd hör till undantagen, men ett ex. sågs vid en vak i södra Vendelsjön 25/2 (Yngve Hareland) och troligen hade den funnits här hela vintern. Med start 1/4 hördes *tutande hanar* och fram t.o.m. 30/6 har 67 rapporterats. Detta är ett mycket bra resultat, särskilt som det bara rör sig om spontanrapportering och inte ett resultat av en riktad inventeringsinsats. Som jämförelse kan nämnas att bara obetydligt fler, 70 *tutande hanar*, blev resultatet av fjolårets riksinventering och årets summa är den näst högsta hittills. En regelrätt inventering 2001 hade sannolikt resulterat i ett nytt årsrekord.

Flest tutande hanar hade som vanligt Täm-naren med nio, följd av Dannemorasjön, Vendelsjön och Hjälstaviken med vardera fyra. Att dessa ligger i topp är helt normalt. Två hanar rapporterades från Filmsjön, Funbosjön (Funbo), Hosjön, Kärven, Skedviken och Vansjön (Västerlövsta). Vardera en hane fanns i 25 sjöar; Skälsjön (Österlövsta), Södra Åsjön (Forsmark), Bruksdammen (Forsmark), Fiskarfjärden (Forsmark), Kyrksjön (Tegelsmora), Strömaren (Tegelsmora), Älgsjön (Film/Valö), Lillbyasjön, Rastsjön (Morkarla), Vissjön (Björklinge), Långsjön (Björklinge), Löhammarsjön (Harg), Testen (Almunge), Söder-Giningen, Sottern, Edsbro kyrksjö, Syningen (Rimbo), Trehörningen (Edsbro), Närdingen (Ununge), Erken, Måsjön (Ekeby), Brosjön (Ros-

lags-Bro), Ösmaren (Roslags-Bro), Lommaren (Husby-Sjuhundra) och Väsbysjön (Länna) samt i nio Mälarvikar; Alasjön (Vassunda), Dalbyviken (Dalby), Lårstaviken, Kullaviken, Bälsundaviken (Hjälsta/Övergran), Bastängen (Övergran), Siss-hammarsviken (Husby-Sjutolft m.fl.), Hummel-staviken (Löt/Hacksta) och Grystaviken (Hacksta m.fl.).

Häckning konstaterades i södra delen av Vendelsjön där tre ungfåglar sågs 12/8 (Keith Bennett) och kan misstänkas i Hosjön där ett ex. observerades flyga fram (krävan tom) och tillbaka (krävan fylld) över vassen 10/6 (Bill Douhan).

Gråhäger *Ardea cinerea*

Som en följd av den milda inledningen på vintern gjordes ovanligt många *vinterfynd under januari-februari*, inte bara vid *kusten* utan också på ett flertal lokaler i inlandet. Vid *kusten* noterades de *största antalen* vid Älvkarleby – 16 ex. 16/1 (Lars Gustavsson) och 23 ex. 21/2 (Kjell Pålsson) – och Biotestsjön 10 ex. 6/1 (Joakim & Elisabeth Djerf) medan det i *inlandet* som mest noterades mer blygsamma tre ex. Rånäs reningsverk, Fasterna 21/1 (Bill Douhan).

Häckningar har registrerats på sex lokaler: fem

par nära Östervåla, 15 par Lindsta (vid Täm-naren), Harbo (Lars Gustavsson), minst 6 par Säby (vid Skedviken), Rimbo (Helge Röttorp), minst 2 par Rådmansö kyrka (Bill Douhan), 2 par Stennässjön (Yngve Hareland, Bo Pettersohn) samt minst 12 par Stenholmen (i Mälaren) (Urban Emanuelsson). Totalt endast 42 par är en mycket svag spontanrapportering och kan jämföras med de 560 par som hittades till följd av fjolårets inventering av arten. Bättre uppföljning av kolonierna är önskvärd!

Det är sällan vi får in *uppgifter om regelrätt sträck* av arten, men från Skatudden rapporteras goda 29 ex. mot V under hösten (totalsumman under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). *Inga riktigt stora ansamlingar* märktes under senhösten och största kända är 32 ex. Skedviken 10/11 (Joakim Ekman m.fl.). Även under *december* dröjde hägrar kvar, i inlandet som mest 14 ex. Limmaren den 16 (Bo Granberg) och vid *kusten* minst 8 ex. Biotestsjön den 15 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Gråhäger *Ardea cinerea*

©Tero Niemi

Vit stork *Ciconia ciconia* [?; ≥62; 1]

Ett ex. rastade på en åker vid Sättra, Edebo 19/9 (Monica Löfberg m.fl.), det första fyndet sedan 1997. Därtill är det troligen den under året senast observerade storken någonsin!

Knölsvan *Cygnus olor*

Stora ansamlingar (≥100) har noterats på tre lokaler, inledningsvis med cirka 100 ex. Biotestsjön 3/3 (Keith Bennett). Ledsjär hyser ofta stora antal, men från *våren* finns bara en notering; 120 ex. 30/4 (Martin Tjernberg). Från *hösten* finns ett totalt rapporterat från Ledsjär, som mest minst 325 ex. 27/9 och cirka 280 ex. 11/11 (Mats Edholm m.fl.). Under *första halvan av december* fanns många även i Hosjön, som mest 190 ex. den 2 (Helge Röttorp).

Av någon okänd anledning tycks färre knölsvanar rasta/översomra i Ledsjärsviken nu än för 5-10 år sedan. Möjligen återfinns svanarna i den grunda övärlden utanför Skyttjärn.

[Svart svan *Cygnus atratus*] [1; 4; 1]

Tack och lov; "endast" en svart svan denna höst. Den tycks ha fört en ambulerande tillvaro längs kusten i norr där den rapporterats från Billudden (Älvkarleby), Långsandsörarna och Karlholmsviken (Västland) 10/9-28/10 (Berndt Godin m.fl.). Det är bara att hoppas på att vi nästa år är tillbaka på normalt antal för denna art i våra trakter, dvs. noll!

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Under *våren* iakttogs minst 2 ad. Vendelsjön 4-15/4 (Thomas Pless m.fl.), 4 ad. Paringbo, Tärna 6-9/4 (Kalle Källebrink), som mest 7 ad. Berga, Harbo 7-14/4 (Martin Tjernberg m.fl.), 1 ad. Randersbo, Film 10/4 (Mats Edholm), 1 ex. mot N Hållnäs kyrka 16/4 (Per Johan Ulfendahl) samt vardera 1 ad. Ledsjär 22/4 (Clas Cronlund) och 12/5 (Niklas Lindberg). Sammanlagt minst 17 ex. på sex lokaler under våren är något bättre än genomsnittet för senare år.

Arten var, som vanligt, fåtaligare under *hösten*, sammanlagt tio individer på tre lokaler: En ad. Kallerö, Forsmark 13/10 (Teet Sirotkin), vid Karlholmsviken 2 ex. 18/10 (Bernt Godin), 2 ad. 27-28/10 (Joakim Djerf m.fl.) och 2 ad. + 2 juv. 12/11 (Jörgen Sjöström) samt 1 ad. Våxome, Alunda 18/11 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Efter en mycket mild december 2000 fanns många kvar under *januari-februari*. Från årets första dag finns flera iakttagelser av sträckande flockar, som mest 33 ex. mot V Närtuna kyrka (Bill Douhan) och 17 ex. mot S Arholma (Anki Hambäck). Smärre sällskap rastande sågs på många lokaler, både vid kusten och i inlandet. Från kusten rapporteras endast ensiffriga antal medan det i inlandet registrerades större flockar, flest vid Kundbysjön-Björkarn, Rimbo-Skederid där som mest 56 ex. noterades 3/2 (Bo Granberg).

Vårsträcket gjorde sig påmint kring mitten av mars då nyanlända började uppträda på de sedvanliga rastlokalerna, men det dröjde fram till de första dagarna av april innan *större antal* (≥ 100) inräknades: 120 ex. Gränsbo, Tärna 2/4 (Kalle Källebrink); vid Ledsjär/Skärplingeängarna 7-15/4, som mest 240 ex. 7/4 (Joakim Djerf m.fl.); cirka 140 ex. Örsundaån, S Vansjön 7/4 (Bo Pettersohn); vid Berga, Harbo 8-12/4, som mest cirka 300 ex. 8/4 (P.-A. Edin m.fl.) och samma dag fanns det totalt cirka 800 ex. kring hela Tämnamaren (Hanna & Fredrik Friberg); vid Burunge-Bergby-Gryttby, Vendel 8-14/4, som mest cirka 235 ex. 12/4 (Martin Tjernberg m.fl.); cirka 100 ex. Hosjön 8/4 (Tommy Eriksson) samt minst 130 ex. Randersbo, Film 10/4 (Mats Edholm). En ganska måttlig förekomst (eller bristande rapportering?) denna vår utan att vara i närheten av några rekordnoteringar.

Säkerställda häckningar (ruvande eller par med ungar) har registrerats på 27 lokaler och par, revirhävdande eller ej, har iakttagits på ytterligare 17 *tänkbara häckningslokaler under häckningstid*. Detta är i nivå med närmast föregående år, men första-häckningar i sju nya sjöar (Huvsjön i Ekeby, Grissjön i Järlåsa, Kolsjön i Knutby, Skedviken i Fasterna, Syningen i Rimbo, Uttran i Närtuna samt Stora Hallsjön i Harg) visar att arten fortsätter att expandera.

I slutet av oktober inleddes *höststräcket* på allvar och *större ansamlingar* (≥100) noterades fram till mitten av *december* på några lokaler: vid Ledsjär 27/10-5/11, som mest cirka 160 ex. 5/11 (Mats Edholm); Alunda-Kilbyslätten 2-30/11, som mest 397 ex. 18-30/11 och Stamsjön, Alunda som mest cirka 120 ex. 1-13/12 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 130 ex. Älvgärde-Vallby, Rasbo 11/12 (Martin Amcoff). Året avslutades som det började, dvs. med smärre sällskap på många lokaler.

Sädgås *Anser fabalis*

Rena *vinterfynd* är sällsynta, men efter den ovanligt milda december 2000 sågs arten på två lokaler under *januari-februari*; som mest 3 ex., rasen *ros-sicus*, vid Hjälsstaviken 21-28/1 (Martin Tjernberg m.fl.) samt vid Kundbysjön 1 ex., rasen *fabalis*, 25/1 (Lars Olsson) och 2 ex., rasen *fabalis*, 3/2 (Bo Granberg).

Vårsträcket märktes kring mitten av mars, dvs. ett par veckor senare än föregående vår (mer normalt således), och den första rapporten om en *större ansamling* (≥100) berättar om 125 ex. Landsberga, Biskopskulla 13/3 (Åke Berg). Därefter anlände sädgässen i rask takt till rastlokalerna och det skulle snart visa sig att trenden med kraftiga förändringar i artens uppträdande i rapportområdet under våren fortsatte. De två tidigare topplokalerna, Hjälsstaviken och Landsberga, fortsatte sin kräftgång och här noterades som mest 475 ex. 14/3 (Pekka Westin) resp. 220 ex. 13/4 (Martin Tjernberg). Det är en avsevärd förändring jämfört med för bara några år sedan då regelbundet fyrsiffriga antal rastade på båda lokalerna under våren. Andra tidigare bra rastlokaler som även de hade mer eller mindre blygsamma maxnoteringar denna vår var Fjärdhundraområdet 350 ex. 17/3 (Åke Berg), Lenaområdet 120 ex. 20/3 (Mats Edholm), Alunda/Stamsjön 1 000 ex. 3-4/4 (Mats Edholm) och Ledsjär 200 ex. 22/4 (Keith Bennett). Vid Tämnamaren noterades tillfälligt rastande flockar och som mest fanns kortvarigt goda 2 000 ex. runt sjön 8/4 (Fredrik Friberg m.fl.). I övrigt kan nämnas tresiffriga antal från Hederviken/S Närtuna kyrka med som mest 400 ex. 14-16/4 (Lars Olsson m.fl.), cirka 100 ex. Norrby, Forsmark 1/4 (Gillis

Aronsson), 180 ex. Gränsbo, Tärna 2/4 (Kalle Källebrink), 101 ex. Solvällamossen, Faringe 12/4 (Tomas Kjelsson) samt cirka 100 ex. Randersbo, Film 14/4 (Brita Tibell m.fl.).

Nära nog samtliga tidigare bra rastplatser har således redovisat en vikande trend sedan några år tillbaka och hade det inte varit för den i stället mycket positiva utvecklingen vid Vendelsjön hade antalet rastande denna vår varit avsevärt lägre än på många år. Kring Vendelsjön fanns regelbundet fyrsiffriga antal 1-17/4 och som mest noterades 5 600 ex. 4/4 (Thomas Pless) samt hela 6 000 ex. 12/4 (Martin Tjernberg).

Kulmen nåddes under första halvan av april då det sammanlagt fanns ungefär 9 000 ex., i nivå med de två närmast föregående våren. Sädgässen stannade drygt två veckor längre i Uppland denna vår jämfört med föregående då merparten flyttade bort redan i slutet av mars.

Orsaken till denna förändring i sädgässens uppträdande vet vi inte säkert, men förloppet tycks vara ganska typiskt även för många andra stora rastplatser runt om i landet. Antalet rastande ökar under några år, men följs sedan ofta av en mer eller mindre kraftig nedgång. Man kan dock misstänka att en kombination av många gäss och deras vana att näringssöka på odlad mark ligger bakom. På ett eller annat sätt försöker den som brukar marken till slut att skrämma bort gässen och då de är störningskänsliga söker de sig ganska snart till andra, mer ostörda, rastlokaler.

Bortflyttningen mot nordost startade på allvar strax efter mitten av april och *höga sträcksummor* inräknades vid kusten i norr: den 16 hela 1 400 Ansergäss (flertalet sädgäss) mot N Örskär; den

Tabell 1. Antalet rapporterade sädgäss *Anser fabalis* på de viktigaste rastplatserna i Upplands rapportområde våren 2001.

	13-19/3	20-26/3	27/3-2/4	3-9/4	10-16/4	17-23/4
Vendelsjön	200	600	2 000	5 600	6 000	2 500
Landsberga	130	130	-	134	220	-
Hjälsstaviken	475	345	400	250	300	200
Stamsjön/Alunda	250	700	900	1 000	830	550
Fjärdhundraområdet	350	-	-	190	260	-
Lena	-	120	-	-	-	-
Tämnamaren	-	-	150	2 000	500	-
Övriga	-	-	280	-	601	200
Summa	1 405	1 895	3 730	9 174	8 711	3 450

21 250 ex. mot NV Örskär; den 22 250 ex. mot N Fågelsundet och 500 (inkl. obestämda Anser) mot NV Örskär samt den 25 600 ex. mot NO Fågelsundet och 350 ex. mot NO Örskär (Martin Irestedt, Lennart Söderlund, Mats Edholm, Brita Tibell).

Från maj rapporteras efterslätrare och efter mitten av månaden endast några ströfynd: Ett ex. Ledskär 16/5 (Niklas Lindberg m.fl.), 1 ex. Övre Föret 16-22/5 (Janne Sköldenberg m.fl.) samt 1 ex. Hjälstaviken 20/5-4/6 (C.-G. Magnusson m.fl.) och 26/6 (Tom Sandström).

Stora ansamlingar under hösten fanns som vanligt nästan uteslutande i Hjalstaområdet under tiden 28/8-6/11. I stort kan händelseförloppet beskrivas sålunda: minst 200 ex. 28/8, 1 000 ex. 29/8, 2 000 ex. 12/9, minst 3 000 ex. 23/9, 5 035 ex. 26/9, 6 600 ex. 27/9, minst 7 000 ex. 29/9 samt rekordmånga cirka 8 500 ex. 5-6/10. Den 13/10 fanns fortfarande cirka 8 000 ex. kvar, men 18/10 "bara" 5 000 ex. Därefter tappade det av efterhand, men så sent som 4/11 fanns här fortfarande 3 700 ex. och 6/11 cirka 2 500 ex. Sedan tog det snabbt slut och årets sista rapport berättar om nio ex. 11/11 (Pekka Westin m.fl.).

Utöver de tre *rossicus*-sädgässen i januari gjordes ytterligare några iakttagelser av rasen under året och följande har vi erhållit godtagbara beskrivningar av: Ett ex. Sjölanda, Tämnamaren 8/4 (Ulrik Lötberg), 1 ex. Ledskär 21/4 (Joakim & Elisabeth Djerf) samt från hösten 3 ex. Ledskär 9-12/10 (Berndt Godin, Joakim Djerf m.fl.) och 1 ex. Hjälstaviken 28/10 (Thomas Johansson).

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchos*

Under våren registrerades som vanligt ett varierande antal spetsbergsgäss bland sädgässen: vid Vendelsjön 14/3-22/4, som mest hela 50 ex. 4/4 (Thomas Pless), minst 25 ex. 6/4 (Magnus Hellström) och 19 ex. 17/4 (Pekka Westin); vid Hjälstaviken 13/3-4/6, som mest 4 ex. 1/4 (Martin Tjernberg) och 1 ex. kvar 10/5-4/6 (Anders Rydberg m.fl.); vid Stamsjön/Alunda 15/3-21/4, som mest 5 ex. 14/4 (Keith Bennett); i Fjärdhundraområdet 17/3-13/4, som mest 3 ex. 7/4 (Martin Tjernberg); vid Landsberga 1 ex. 25/3 och 1/4 (Thomas Johansson m.fl.); kring Tämnamaren 2-16/4, som mest minst 5 ex. vid Berga 16/4 (Pekka Westin m.fl.) samt 1 ex. Karlholmsviken 10/4 (Mats Edholm), 1 ex. Landholmarna, Holm 12/4 (Pekka Westin), 2 ex. Randersbo, Film 14/4 (Mats Edholm, Brita Tibell), 2 ex. nära Närtuna kyrka

16/4 (Bo Granberg) och 2 ex. Funbosjön 21-22/4 (Mats Eriksson m.fl.). Därtill sågs 1 ex. sträcka mot NO Hågadalen, Uppsala 25/3 (Håkan Andersson) samt vid Örskär 4 ex. mot N 16/4 och 1 ex. mot NV 22/4 (Martin Irestedt). Att utifrån den ganska omfattande rapporteringen försöka göra en uppskattning av hur många som totalt sågs under våren är som vanligt vanskligt, men det bör i stora drag ha rört sig om cirka 100 ex. vilket är rekordmånga.

Förekomsten under hösten var som väntat nästan helt koncentrerad till Hjälstaviken (dvs. där det fanns rastande sädgäss) under perioden 21/8-6/11, som mest minst 32 ex. 6/10, 16 ex. 24 och 28/10 samt minst 17 ex. 4/11 (Martin Tjernberg m.fl.). Sammantaget bör det ha varit i storleksordningen 40-45 ex. som rastade vid Hjälstaviken. Enstaka fynd gjordes också på två andra lokaler: Ett ex. Kårsta, Villberga 2/10 (Pekka Westin) och 4 ex. Hosjön 6/10 (Thomas Johansson).

Bläsgås *Anser albifrons*

Ett vinterfynd, vilket är ovanligt: Två ad. i området kring Övre Föret 26-28/1 (Pekka Westin m.fl.). Ett stort antal vårfynd har rapporterats från i första hand rastplatserna för gäss: vid Hjälstaviken 13/3-18/5, som mest 5 ad. 13/3 (Pekka Westin m.fl.); Landsberga 13/3-14/4, som mest 2 ad. 14/4 (Annika Rastén m.fl.); Vendelsjön 14/3-22/4, som mest 15 ex. 4/4 (Thomas Pless m.fl.); Stamsjön 3-13/4, som mest 2 ad. 3/4 (Mats Edholm); Berga, Harbo 7-16/4, som mest 7 ex. 16/4 (Pekka Westin); Fjärdhundraområdet 2 ex. 7/4 (Martin Tjernberg); Landholmarna, Holm 2 ex. 12/4 (Pekka Westin); Hederviken/Närtuna kyrka som mest 2 ad. 14-16/4 (Lars Olsson m.fl.); Funbosjön 1 ad. 21-30/4 (Mats Eriksson m.fl.) samt Dalbyviken 2 ad. 28/4-10/5 (Thomas Johansson m.fl.). Även några sträckande sågs: Ett ex. mot N Ströja, Börje 10/4 (Annika Rastén) samt 2 ex. mot Ö Rönnskärs udde (Magnus Bladlund) och 11 ex. mot N Örskär 22/4 (Martin Irestedt).

Ett sommarfynd gjordes på Örskär, där en ett-åring observerades 16/8 (Mats Edholm).

Höstfynden var färre med flertalet från Hjälstaviken där arten noterades 28/9-6/11 och som mest inräknades 7 ex. 14/10 (Martin Sandkvist m.fl.). Därtill sågs 2 ad. Kårsta, Villberga 2/10 (Pekka Westin) och 1 ex. Harka, Frötuna 7/10 (Karl-Arne Rosling). I samband med vindar från ostsektorn 9-14/10 noterades större flockar

på sträck vid kusten. Det började den 9 med 20 ex. mot S Svenska Högarna (Bill Douhan, Lars Olsson) och 43 ex. som anlände till Ledskär. De senare var kvar t.o.m. 12/10. Avslutningsvis kan hela 52 ex. mot SV Arholma 14/10 (Hanna Friberg m.fl.) nämnas.

Fjällgås *Anser erythropus* [9; ca 231; ca 29]

Nio fjällgäss upptäcktes vid Hjälstaviken 3/5 och var kvar t.o.m. 7/5 (Ulf Karlsson m.fl.). Dessa utgjorde en familj där föräldrafågarna var märkta (från Öster-Malma) medan fjolårsungarna var omärkta. Erhållna uppgifter visar att familjen tillbringat vintern i Holland. I åtminstone detta fall har projektet lyckats mycket väl, dels har föräldrarna som förväntat fört ungarna till vinterkvarter i sydväst och dels har många ungar överlevt sin första vinter. Om andra lyckas lika väl framöver kan vi kanske förvänta oss en avsevärd ökning av antalet rastande inom några år.

Dagen efter familjen försvann anlände en ny individ till Hjälstaviken och sannolikt samma ex. var kvar t.o.m. 2/6 (Håkan Andersson m.fl.). Även den var märkt och erhållen information berättar att den var en av de årsungar som ledsagades av ett flygplan till Tyskland/Frankrike hösten 1999! Vårsäsongen avslutades med två ad. (märkta) vid Uggelnäs, Fasterna 15/5 (Bill Douhan m.fl.).

Hösten inleddes med fem ad. (tre märkta) vid Hjälstaviken 17/8 (Tom Sandström m.fl.), och redan 21/8 fick de sällskap av ytterligare tre ex.

(Yngve Hareland). Den 1/9 ökade antalet till tio ex. (ingen årsunge) och 19/9 till 15 ex. (Martin Sandkvist). Rekordmånga 17 ex. (samtliga 2K eller äldre) noterades 22/9-6/10 (Svenne Schultzberg m.fl.). Den 7/10 sågs 15 ex. (Michael Åkerberg) och därefter varierade antalet kring 8-13 fram till höstens sista obsdag 21/10 (Mats Westberg m.fl.). Endast två fynd har rapporterats från andra lokaler; två ex. Kalmarsand, Håbo 8/9 (Tom Sandström) och 2 ex. Krusenberg, Alsike 20/10 (Ingemar Ahlén). Åtminstone de två förstnämnda sågs senare vid Hjälstaviken (märkta) och kanske var det de som sågs även vid Krusenberg.

Att ingen årsunge sågs under hösten indikerar att alla inte lyckas lika väl med häckningen som det ovan nämnda paret och att de som fanns vid Hjälstaviken under hösten ännu ej uppnått häckningsduglig ålder.

Grågås *Anser anser*

Grågåsåret inleddes med två fynd i januari-februari; vardera 2 ex. Hargsviken 27/1 (Keith Bennett) och överflygande Hjälstaviken 20/2 (Pekka Westin). Vårsträcket startade kring mitten av mars och första större ansamling (≥100) som noterades var 105 ex. Hjälstaviken 13/3 (Pekka Westin). Under följande dagar var tillströmningen till rastplatserna kraftig och större ansamlingar under längre perioder sågs vid följande lokaler: Hjälstaviken 13/3-början av maj, som mest 800 ex. 4/4 (Sven Eric Swanqvist m.fl.); Vendelsjön 14/3-

Tabell 2. Högsta antalet rastande grågäss som rapporterats från de fem främsta höstlokaler juli – början av november 2001.

Dekad	Hjalsta- viken	Ledskär/ Karlholm	Hargsviken	Sked- viken	Månkarbo /Tämnamaren	Summa
1-10/7	550	-	-	-	-	550
11-20/7	-	600	140	-	-	740
21-31/7	1000	170	327	800	-	2297
1-10/8	1200	1200	250	1500	-	4150
11-20/8	2500	1070	352	-	-	3922
21-31/8	4940	-	-	141	-	5081
1-10/9	8075	550	-	-	-	8625
11-20/9	8700	400	-	450	-	9550
21-30/9	8700	1200	-	750	3600	14250
1-10/10	5000	2000	-	275	1000	8275
11-20/10	5000	-	-	770	-	5770
21-31/10	1000	-	-	-	-	1000
1-10/11	675	-	-	-	1000	1675

22/4, som mest 1 500 ex. 13/4 (Håkan Andersson m.fl.) samt Ledsjär 10-24/4, som mest 675 ex. 10/4 (Mats Edholm m.fl.). Därtill kommer *större ansamlingar av mer tillfällig karaktär*: 100 ex. Länna kyrka 31/3 (Magnus Bladlund), 157 ex. Skedviken 8/4 (Bill Douhan), 300 ex. Lårstaviken 11/4 (Pekka Westin), 500 ex. Berga, Harbo 12 och 16/4 (Martin Tjernberg m.fl.), 340 ex. Landholmarna, Holm 12/4 (Pekka Westin) och 100 ex. Randersbo, Film (Mats Edholm, Brita Tibell).

Årets första ungvall sågs vid Hjalstaviken 11/5 (Sven Eric Swanqvist) och som mest inräknades här minst 32 kullar 12/6 (Pekka Westin). Andra *säkerställda häckningar* ar: som mest 11 par med kullar Skedviken 18/6 (Helge Röttorp m.fl.), 1 par med kull Filmjön 13/5 (Keith Bennett), 4 par med kullar södra Vendelsjön 19/5 (Bill Douhan), 3 par med kullar Dannemorasjön 26/5 (Christer Fliesberg), 30 häckande par Sörsjön, Tåmnaren 1/6 (Ulrik Lötberg m.fl.), 8 ad. + 25 pull. Sissammarsviken 4/6 (Martin Tjernberg) och 7 kullar Lillbyasjön 26/6 (Mats Edholm). Andra *tänkbara häckningslokaler* där arten observerats parvis *under häckningstid*: Bromsbo sjö (Nysätra), Dalbyviken, Dalkarlskärret, Funbosjön, Kärven, Norr-Giningen (Bladåker), Filmjön, Florarna och Älgsjön.

Sammantaget en bättre rapportering än normalt, men trots det saknar vi rapporter från flera normalt säkra tillhåll för arten. Det häckande beståndets storlek är säkerligen avsevärt mycket större än vad spontanrapporteringen visar. *Under 2002 har vi för avsikt att försöka göra en inventering av häckande grågås i Uppland och vi uppmanar därför alla att skicka in samtliga uppgifter som indikerar häckningsförekomst.*

Från *maj* rapporteras *större ansamlingar* (≥100) av icke-häckare från Hjalstaviken, Ledsjär och Skedviken. Från *juni* rapporteras ansamlingar endast från Hjalstaviken där inledningsvis bara fanns ett par hundra ex., men efter mitten av månaden ökade antalet snabbt till 1 800 ex. 26/6 (Pekka Westin). Detta var dock bara en tillfällig topp och redan i början av juli var antalet tillbaka på cirka 500 ex. Varifrån dessa grågäss kom är okänt, ej heller var de sedan tog vägen, men Hjalstaviken hade en motsvarande kortvarig topp vid samma tid föregående år.

Fr.o.m. *juli* och framöver ökade antalet på de sedvanliga rastplatserna och under *hösten* fanns *stora ansamlingar* (≥100) under en längre period på följande lokaler (se även tabell 2): vid Hjalsta-

viken 2/6-6/11, som mest 8 700 ex. 19 och 21/9 (Pekka Westin m.fl.); Ledsjär/Karlsholmsviken 19/7-10/10, som mest 2 000 ex. 9/10 (Ulrik Lötberg m.fl.); Hargsviken 20/7-11/8, som mest 352 ex. 11/8 (Bill Douhan m.fl.); Skedviken 24/7-20/10, som mest 1 500 ex. 3/8 (Helge Röttorp m.fl.) samt Månkarbo/Tåmnaren 29/9-3/11, som mest 3 600 ex. 29/9 (Thomas Pless m.fl.).

Relativt stora ansamlingar av mer tillfällig karaktär har noterats enligt följande: 200 ex. Storskäret/Kallrigafjärden 22/7 (P.-A. Edin) och 250 ex. 10/8 (Björn Lundgren), som mest 650 ex. Gottröra (troligen från Skedviken) 11-16/8 (Helge Röttorp m.fl.) samt 135 ex. Limmaren, Frötuna 29/9 (Karl-Olov Johansson) och 235 ex. vid det närbelägna Harka, Frötuna 7/10 (Karl-Arne Rosling).

Kulmen i höstens uppträdande nåddes kring mitten-slutet av september med cirka 15 000 rastande grågäss, dvs. lika många som föregående höst. Det skall bli intressant att följa vad som händer framöver. Sannolikt finns det en övre gräns för hur många grågäss som rapportområdet och dess lantbrukare kan härbärgera respektive anser sig kunna tåla.

[Strippgås *Anser indicus*]

Årets enda strippgås rastade vid Hjalstaviken 1-15/9 (Kjell Yngerskog m.fl.).

Kanadagås *Branta canadensis*

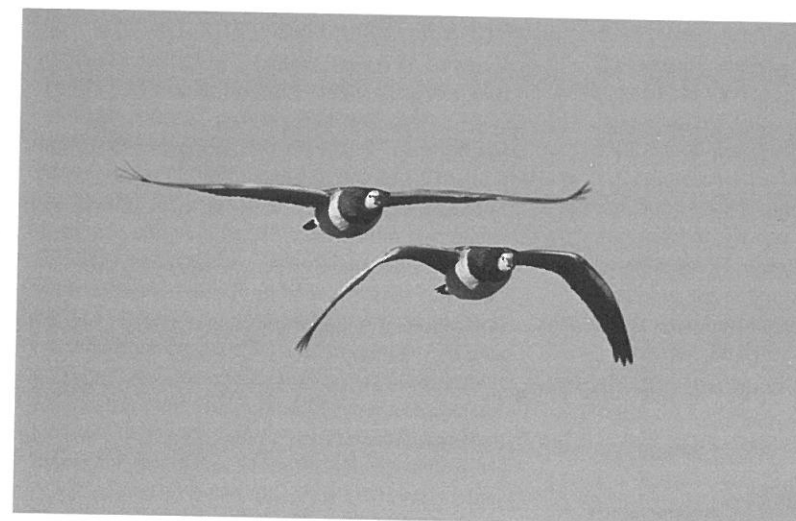
En handfull *vinterfynd* föreligger: Ett ex. kring Övre Föret 1-10/1 (Bengt Säfström m.fl.), 2 ex. Kalmarsand 2-14/1 (Tom Sandström m.fl.), 3 ex. mot S Rönnskärs udde 7/1 (Lars Olsson m.fl.) samt 8 ex. mot S Stavby 10/1 och sannolikt samma individer cirka 1 km S Alunda 13/1 (Mats Edholm).

Stora ansamlingar (≥100) var ovanligt fåtåliga denna vår: 124 ex. Kundbysjön 2/4 (Joakim & Gabriel Ekman) och 350 ex. Vendelsjön 4/4 (Thomas Pless).

Under *hösten* observerades istället *stora ansamlingar* på fler platser än normalt, drygt 20-talet, och de största var: vid Hjalstaviken 6/8-5/10, som mest 850 ex. 21/9 (Tom Sandström m.fl.); Ledsjär 7/8-4/11, som mest 400 ex. 9/8 (Joakim Djerf m.fl.);

Lövstaslättan/Övre Föret 8/8-23/10, som mest 500 ex. 14/9 (Pekka Westin) samt Månkarbo 22/9-2/10, som mest 800 ex. 22/9 (Ulf Karlsson).

Även i *december* gjordes ett tiotal fynd, som mest 153 ex. Kräggsälätten, Övergran den 9 (Tommy Eriksson).

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

© Curt Johnsson

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Redan 15/2 sågs ett ex. vid Alunda (Joakim & Elisabeth Djerf) och kanske var det samma fågel som befann sig i området 13-25/3 (Keith Bennett m.fl.). Från 29/3 och framöver under *våren* sågs enstaka ex. eller småflockar enligt följande: vid Hjalstaviken 29/3-31/5, som mest 13 ex. 25/4 (Pekka Westin m.fl.); Hargsviken 8/4-26/5, som mest 44 ex. 1/5 (Håkan Andersson m.fl.) och som mest 4 ex. Ledsjär/Karlsholmsviken 22/4-28/5 (Niklas Lindberg m.fl.) samt 1 ex. Skedviken 8/4 (Bill Douhan), 1 ex. mot N Ströja, Börje 10/4 (Annika Rastén), 2 ex. Kvilundsjön, Roslags-Bro 10-13/4 (Joakim Ekman m.fl.), 4 ex. Lårstaviken 11/4 (Pekka Westin), 6 ex. Fäviksgrundet, Länna 27/4 (Lars Olsson), 1 ex. Dalbyviken 28/4 (Thomas Johansson), 2 ex. Erken 18/5 (Markus Rehnberg) och 2 ex. Biotestsjön 19/5 (Mikael Malmeus).

Under perioden *slutet av maj – juli* sågs par eller smärre sällskap på ett flertal lokaler längs kusten och i skärgården. På några har även *häckning konstaterats*: Fyra familjer vid Herräng, Häverö (Joakim Johansson m.fl.), 1 par med 1 pull. Stora Gräsören, Väddö 17/6 (Rune Johansson m.fl.) och minst 5 kullar Hargsviken 20/6 (Wilhelm Dietrichson m.fl.).

Under *augusti* fanns det två ex. vid Hjalstaviken fram t.o.m. den 20 (Erik Peurell m.fl.), men dagen därpå hade antalet ökat till 38 ex. (Yngve Hareland m.fl.). Att det anländer nya vitkindade till Hjalstaviken fr.o.m. slutet av augusti är ett välbekant mönster från närmast föregående höstar.

Från den 28 till den 29 ökade antalet från 40 till 200 ex. och kanske hade de 27 ex. som sträckte mot SV vid Fågelsundet den 29 just Hjalstaviken som nästa stopp. Kanske hade även de 50 ex. som sträckte mot SO över Kvarngärdet, Uppsala 3/9 (Annika Rastén) samma mål? Under de därpå följande dagarna fortsatte antalet rastande att öka: 420 ex. 1/9

(Martin Tjernberg), 505 ex. 7/9 (Pekka Westin) samt 600 ex. 16 och 29/9 (Yngve Hareland m.fl.). Därefter minskade antalet till 200-300 ex. kring 10/10 (Owe Rosengren m.fl.) för att sedan åter snabbt öka till 800 ex. 14/10 (Petter & Björn Kylefors), vilket blev höstens toppnotering. Efter 700 ex. 21/10 (Anders Forsberg) minskade antalet snabbt till 50 ex. 24/10 (Pekka Westin) och sista rapporten berättar om 35 ex. 4/11 (Martin Tjernberg).

Stora antal på sträck ses inte så ofta, men kan förekomma i samband med vindar från ostsektorn. Denna höst skedde just detta under artens normala sträcktid. Det började med 100 ex. mot S Skatudden 24/9 (Mats Edholm) men kom igång mer på allvar med inledningsvis 85 ex. mot S på samma lokal 6/10 (Gunnar Ehrenroth m.fl.). Från 7/10 rapporterades om sträck från flera kustlokaler: 224 ex. mot S Biotestsjön (Keith Bennett m.fl.), 22 ex. mot SV Örsjär (Svante Söderholm), 310 ex. mot S Skatudden (Mats Edholm m.fl.), 80 ex. mot S Rönnskärs udde (Kristoffer Stighäll), 200 ex. mot S Yttersjär, Väddö (Peter Carlsson) samt 35 ex. mot S Svenska Högarna (Lars Olsson m.fl.). Samma dag rastade 230 ex. vid Ledsjär (Joakim Djerf m.fl.), sannolikt anlända under dagen. Enda sträckobsen från 8/10 var 35 ex. mot Ö Stockby, Harg (Wilhelm Dietrichson), men fler var säkert på flyttning eftersom antalet rastande vid Ledsjär hade ökat till cirka 700 ex. 9-12/10 (Mats Edholm m.fl.), där för övrigt även 200 ex. passerade mot SO den 9 (Joakim Djerf m.fl.). Samma dagar,

9-12/10, rastade 120 ex. på Finsta gårde, Husby-Sjuhundra (Helge Röttorp) vilket, tillsammans med ökningen av antalet rastande vid Hjälstaviken, indikerar att flyttningen även nådde in i landet. Vid Svenska Högarna noterades 95 ex. mot S 10/10 och 185 ex. mot S 11/10 (Lars Olsson m.fl.). Från 14/10 rapporteras 96 ex. mot S Svenska Högarna (Kristoffer Stighäll m.fl.) och i Tämnaaren rastade 65 ex. 15/10 (Göran Stenberg). Höstens sista sträcknotering var 200 ex. mot S Skatudden 18/10 (Owe Rosengren, Mats Edholm). Under månadens sista dagar gjordes några ströfynd: vardera 1 ex. Ledskär (Joakim Djerf m.fl.) och Stamsjön (Mats Edholm, Brita Tibell) den 27 samt 1 ex. vid Skedviken den 31 (Helge Röttorp).

Prutgås *Branta bernicla*

Vårfynd är långt ifrån årliga, men skedde detta år: Ett ex. Hjälstaviken 1/4 (Ingrid Åkerberg m.fl.) och 1 ex. (samma?) Viby, Harbo 7/4 (Lars Gustavsson).

I motsats till föregående art noterades *sträckande prutgäss* med högst måttliga antal denna höst. Det började 16/9 med 7 ex. mot S Gåssten, Singö (Helge Röttorp) och 6 ex. mot S Skatudden (Mats Edholm). Fram t.o.m. 21/10 finns ett 20-tal rapporter om sträck vid kusten, med som mest: 70 ex. mot S Svenska Högarna 24/9 (Lars Olsson), 75 ex. mot S Skatudden 6/10 (Mats Edholm m.fl.), 75 ex. mot SV Ledskär 7/10 (Ulrik Lötberg) och 45 ex. mot S Skatudden 18/10 (Owe Rosengren m.fl.). En *sträckobs från inlandet*, för övrigt årets största flock, var 100 ex. mot S förbi Hjälstaviken 5/10 (Pekka Westin). Det rastade även prutgäss vid Ledskär/Karlholmsviken i början-mitten av oktober: 15 ex. den 6 (Berndt Godin), 8 ex. den 7 (Ulrik Lötberg) samt 11 ex. den 9 (Keith Bennett m.fl.).

Vid Karlholmsviken observerades en ovanligt ljusbukad juvenil prutgås 7/10, ev. en *hrota* (Ulrik Lötberg, Paul Higson). När fågeln tippade sågs ingen mörk kil på undergumpen (se Fågelguiden), men huruvida denna karaktär är giltig för juvenila fåglar är osäkert.

Rostand *Tadorna ferruginea* [≥4; 37; 2]

Två ex. (1 par) Hjälstaviken 22/7-1/8 (Ulf Karlsson, Tommy Eriksson, Martin Tjernberg m.fl.). Typiskt uppträdande. Roständerna dyker upp i Sverige i slutet av juli och under augusti. Hur många det blir verkar bero på hur pass varmt och uttorkat det är i häckningsområdet öster om Svarta havet.

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: 13/3-17/6 gjordes 18 fynd rörande 56 ex. Bland dessa återfinns följande inlandsfynd: Sex ex. mot S Övre Föret 13/3 (Martin Tjernberg), 1 ex. Varggropen, Vendelsjön 4/4 (Thomas Pless, Keith Bennett), 1 ex. Övre Föret 26/4 (Owe Rosengren, Jan Sundberg), 2 ex. Hjälstaviken 29/4 (Emil Lindqvist) samt 1 hane Slamdammarna, Edebo 4-5/6 (Joakim Johansson).

Häckningar/häckningsförsök: Tolv par var stationära i Björns skärgård men endast 2 par lyckades med häckningarna (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Utöver detta observerades 1 par på Svenska Högarna 12-14/5 samt minst 1 stationärt par i skärgården utanför Rådmansö (Bill Douhan, Bo Granberg). Dessutom observerades gravänder under omständigheter som kan tyda på häckning vid Ledskärsviken, Örskär samt vid Biotestsjön (Joakim Djerf m.fl.).

Höstfynd: 23/7-14/10 gjordes fem fynd av 34 ex. Vid Hjälstaviken rastade arten mellan 19/8 och 14/10 med som mest 5 juv. 29/8 (Åke Ekdahl). Efter detta datum fanns endast 1 juv. kvar. Övriga fynd: Sju ad. Biotestsjön 23/7 (Keith Bennett), 13 ex. varav minst 6 juv. mot S Skatudden 19/8 (Mats Edholm, Brita Tibell), 3 ex. mot NV Skatudden 20/8 (Mats Edholm) samt 6 ex. varav 4 juv. mot S Rönnskärs udde 26/8 (Bill Douhan, Lars Olsson, Kristoffer Stighäll).

Vårfynden bara fortsätter att öka med 56 exemplar som ny toppnotering och 12 par i Björns skärgård är flest inom överskådlig historia. Antalet lyckade häckningar däremot håller en mera normal nivå. Anmärkningsvärt är den totala avsaknaden av fynd från Ledskär under hösten.

[Brudand *Aix sponsa*]

En hane Kungsängsbron, Fyrisån, Uppsala 6/4 (P.-A. Edin, Martin Tjernberg, Mikael Malmaeus m.fl.). Fågeln låg i ån tillsammans med nedan nämnda hane mandarinand.

[Mandarinand *Aix galericulata*]

En hane Kungsängsbron, Fyrisån, Uppsala 6/4 (P.-A. Edin, Martin Tjernberg, Mikael Malmaeus m.fl.), 1 hona Stamsjön 30/11-8/12 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 1 hona Kalmarsand, Bålsta 25/12 (Tommy & Gunilla Eriksson).

Bläsand *Anas penelope*

Vinterfynd: En hona Kundbysjön samt Rimbo reningsverk 1-27/1 (Bo Granberg, Bill Douhan)

samt 1 hane på samma lokal 27/1-25/3 (Helge Röttorp, Bo Granberg), 1 hona Kyrksjön, Frötuna 1/1-13/3 (Bo Granberg, Bill Douhan m.fl.), minst 2 honor på flera lokaler i Uppsala 6/1-23/2 (Lars Bern, Jakob Angsten, Owe Rosengren m.fl.), 1 ex. Fyrisån, Uppsala 15/12 (Gunnar Ehrenroth) samt 1 hane hamnen, Grisslehamn 20/12 (Keith Bennett). Särklassigt vinterfyndsrekord!

Stora ansamlingar/höga sträcksummor:

Under våren noterades rastande bläsänder i större antal vid Hjälstaviken (210 ex. 25/4), Vendelsjön (530 ex. 13/4), Harbo (150 ex. 12/4) samt Ledskär (minst 160 ex. 10/4). Under hösten använde bläsänderna Uppland mest som rundningsmärke och några större ansamlingar noterades inte. Över 50 ex. noterades rastande på ynka fem lokaler med toppsumman 500 ex. vid Ledskär 13/9 (Mats Edholm). Dock fick vi uppleva ett mycket fint sträck. På Skatudden bokfördes totalt 7 940 bläsänder under hösten (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). Bästa dagen blev 25/9 med 1 170 ex.. Totalt noterades arten i fyrsiffriga antal vid fyra tillfällen längs Vädödkusten (Mats Edholm, Bill Douhan). Även Långsandsörarna/Billudden berördes av kraftigt andsträck under framförallt första halvan av september. Härifrån hämtar vi höstens högsta dagsnotering, 2 510 ex. 10/9 (Niklas Lindberg, Berndt Godin).

Ingen häckning kunde konstateras, men arten sågs under häckningstid vid Hjälstaviken, Örsten, Björn, Ledskärsviken, Hargsviken samt Väsbyssjön i Länna. Framförallt i Björns skärgård kan arten ha häckat då fyra par observerades 1/6 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Snatterand *Anas strepera*

Vårfynd: Mellan 4/4-15/5 observerades snatteranden på 17 lokaler. De flesta kan betraktas som lämpliga ur häckningssynpunkt. Av större ansamlingar kan 21 ex. Hjälstaviken 28/4 samt 14 ex. Värnbergs viltvatten, Roslags-Bro 9/4 nämnas.

Häckningar/häckningsindicer: 15/5-29/7 observerades par på tio lokaler varav två i skärgården. Utöver detta noterades hela 37 ensamma hanar i Björns skärgård 1/6 (Ulrik Lötberg). Fler än två par hittades vid Hjälstaviken (12), Björn (4) samt vid Tämnaaren (6). Häckningar kunde konstateras vid Tämnaaren där sex bon hittades (Lars Gustavsson), vid Gårdskär, Älvkarleby där en hona med åtta pull. sågs 20/6 (Anki Hambäck) samt vid Värnbergs viltvatten (1). Häckning kan dessutom

ha förekommit vid Edebo slamdamm.

Höstfynd: 1/8-27/10 rapporterades minst 58 ex. från nio lokaler. Flest sågs vid Hjälstaviken där arten förekom under hela perioden med som mest 11 ex. 28/8 (Martin Tjernberg). Fler än fem ex. under hösten; tio ex. i Limmaren, Frötuna 17/9 (Peter Carlsson) samt 6 ex. Tämnaaren 23/9 (Yngve Hareland).

Snatteranden fortsätter glädjande nog att öka. Årets observationer under häckningstid är bland de högre.

Kricka *Anas crecca*

Vinterfynd: En hane Norrtälje hamn 3-4/2 (Karl-Olov Johansson, Magnus Bladlund, Bo Granberg), 1 hane Österbybruk 14/2 (Mats Edholm) samt 1 par Broby, Börje 25/2 (Annika Rastén).

Stora ansamlingar: Vårsträcket kulminerade under senare halvan av april och större antal kunde då räknas in vid t.ex. Vendelsjön 1 100 ex. 17/4 (Pekka Westin), som mest 500 ex. Ledskärsviken 23/4 (Ulf Wigholm) och 600 ex. Hjälstaviken 25/4. Området runt södra Vendelsjön hyste under april månad mycket fina flockar av både sångsvanar, gäss och änder.

Under sommaren började krickorna samla ihop sig igen och redan 16/7 kunde 1 000 ex. noteras i Hjälstaviken (Pekka Westin). Här blev höstens högsta summa 1 200 ex. 7 och 12/9 (Pekka Westin, Tom Sandström). Bland övriga större ansamlingar bör 850 ex. Ledskärsviken 26/8 (Mats Edholm) samt 200 ex. Kogrunet, Harg 21/8 (Wilhelm Dietrichson) nämnas.

Vid Skatudden inräknades under hösten 1 180 krickor på sydsträck (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). Sett i ljuset av detta får 710 ex. mot S vid Sennebyhaken, Vaddö 9/9 (Peter Schmidt, Fredrik Ellin, Erik Landgren) ses som en mycket god dagssumma.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Stora ansamlingar: Längs Norrtäljeån inräknades 437 ex. 3/2 (Bo Granberg). Vidare rastade 500-600 ex. vid Vendelsjön 13-16/4 (Thomas Pless, Martin Amcoff). Från midsommar och framåt dominerade Hjälstaviken antalsmässigt i vanlig ordning; 24/7 räknades 925 ex. (Pekka Westin). Antalet ökade därefter snabbt för att ligga runt 3 000 ex. fram till slutet av september. Högsta summan, 3 600 ex. uppnåddes 22/8 (Pekka Westin). Utöver dessa noterades följande större flockar: 23 par + 325 hanar Björns skärgård 1/6 (Ulrik Lötberg, Lennart

Söderlund), 1 000 ex. Ledsjärsviken 10/8 (Björn Lundgren), 500 ex. Kogrundet 12/10 (Wilhelm Dietrichson), 900 ex. Ekolsundsviken, Husby-Sjutolft 18/11 (Yngve Hareland) samt 600 ex. Stam-sjön 25/11-13/12 (Mats Edholm).

Stjärtand *Anas acuta*

Vinterfynd: En hona Hjälstaviken 31/1 (Tom Sandström), 1 hona Stamsjön 8/12 och 1 hane på samma plats 11/12 (Mats Edholm).

Häckningar/häckningsindici: Två par konstaterades häcka vid Fluttuskären, Gräsö (Martin Amcoff, Björn Svensson). Likaså häckade 2 par i Björns skärgård (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund). Fem juv. sågs 24/7 i Gillöga skärgård, Blidö (Anders Haglund), vilket får ses som ett gott häckningsindici.

Stora ansamlingar/höga sträcksummor:

Under vårsträcket noterades större antal endast vid Ledsjärsviken och då i andra halvan av april. Antalet varierade mellan 10 och 30 ex. med en toppnotering på 40 ex. 15/4 (Joakim & Elisabeth Djerf). Under hösten sträckte 860 ex. mot S vid Skatudden (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm), varav drygt hälften under två dagar i slutet av september, 18 respektive 24. Den högsta sträcknoteringen kommer från just den 24, dock från Rönnskärs udde, där 311 ex. sträckte mot S (Bill Douhan). Sträcksummor över 100 ex. noterades enligt följande: 159 ex. Långsandsörarna, Älvkarleby 28/8 (Niklas Lindberg), 132 ex. Skatudden, Väddö 10/9 (Mats Edholm, Owe Rosengren), 225 ex. Skatudden 18/9 (Mats Edholm). Ledsjärsviken hyste rastande stjärtänder mellan 11/8 och 13/9, med som mest 60 ex. 2/9 (Joakim & Elisabeth Djerf). Istället var det Hjälstaviken som lockade. Arten sågs mellan 28/8 och 11/11. Antalet varierade ganska kraftigt men mestadels rapporterades cirka 30 ex. Högsta dagssumman kommer från 23/9 då 100 ex. sågs (Martin Tjernberg). Den 11/11 fanns endast 1 ex. kvar.

Något högre sträcksummor än vanligt. Vinterfynd är inte helt och hållet årliga. En mer organiserad skärgårdsinventering genomförs för närvarande och kommer säkerligen medföra ytterligare några häckningsfynd.

Årta *Anas querquedula*

Häckningstid: Endast en häckning konstaterad, vid Övre Föret, Uppsala (Martin Sandkvist). I övrigt noterades arten på följande lokaler med mer än två par: Hjälstaviken (minst 7), Vendelsjön (3), Elinge

sågdamm, Österlövsta (3), Sörsjön, Tåmnaren (3), Ledsjärsviken (2) samt Bredsundsviken, Häverö (2). På sju lokaler noterades enstaka par, fyra av dessa i innerskärgården.

Under de fina sträckdagarna för simänder i mitten av september noterades 3 årtor, den sista 12/9 vid Skatudden (Mats Edholm).

27 par under häckningstid är något över förväntan. Upplandsbeståndet har beräknats till cirka 30 par, men paren i skärgården är naturligtvis underskattade. Kanske är 40 par en rimligare siffra? Årtan tenderar att dyka upp tidigare och tidigare för varje år. Årets första fynd gjordes redan 6 april och den 10 fanns åtta ex. på plats i Hjälstaviken. Hur länge dröjer det innan vi har arten här redan i slutet av mars?

Skedand *Anas clypeata*

Häckningstid: Lokaler med mer än två par: Hjälstaviken (minst 15), Sörsjön (8), Björns skärgård (5), Vendelsjön (3), Kogrundet (2), Övre Föret (2), Fluttuskären, Gräsö (2) samt Ledsjärsviken (2). Skedänder sågs under häckningstid på hela 28 lokaler, varav flera i skärgården. Som vanligt konstateras inte många häckningar, endast tre har kommit till vår kännedom.

Övrig tid: Totalt under hösten sträckte 49 ex. mot S vid Skatudden ((totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). Höstens bästa sträcksumma kommer från Långsandsörarna, Älvkarleby, där 32 ex. räknades in 10/9 (Niklas Lindberg).

Brunand *Aythya ferina*

Vinterfynd: minst 13 ex. Biotestsjön 1/1-25/2 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.) samt 1 hane Kapellskär, Rådmansö 20/2 (Åke Berg). Inga fynd i december.

Vår: Vårfynden av tämligen normal omfattning, 28 lokaler var inblandade i fynden av minst 286 ex. Fler än 15 rastande rapporterades från Hjälstaviken (30), Norrtäljeviken (21), Vendelsjön (25), Värnbergs viltvatten (31) samt Granfjärden, Börstil (20).

Häckningstid: Arten rapporterades under omständigheter som tyder på häckning från tolv lokaler. Med detta avses lokaler där det sågs en eller flera honor. Brunanden är ju som bekant en art som domineras av hanar, och antal par kan därför inte uppskattas med hjälp av stationära hanar under senare delen av maj-början på juni. 20 par konstaterades häcka i Sörsjön, Tåmnaren

(Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), vilket får ses som en mycket bra siffra. Den enda övriga säkra häckningen rapporteras från Skepphusviken, Häverö (Joakim Johansson).

Höst: 575 ex. rapporterades från 15 lokaler. Flockar över 20 ex. noterade enligt följande: Kärven 24 ex. 10/8, 167 ex. 9/9 samt 64 ex. 3/11 (Tomas Kjelsson), 28 ex. Kogrundet 31/8 (Wilhelm Dietrichson), Vendelsjön 50 ex. 19/9 samt 40 ex. 14/10 (Anders Arnell), Stennässjön, Järlåsa 40 ex. 14/10 samt 20 ex. 27/10 (Yngve Hareland).

En av de bästa höstsummorna på senare tid. Den mycket fina flocken i Kärven står för en stor del av totalsumman men trenden är ändå att brunanden är på väg tillbaka sakta men säkert.

Vigg *Aythya fuligula*

Inlandshäckningar: Fyra rapporterade: Dysjön (Huddunge), Sävjan (Vittinge), Sunnerstaviken (Nedre Föret) samt Edebo slamdammar.

Stora ansamlingar: De största ansamlingarna noterades i år runt Blidö med som mest 4 000 ex. i Lissviken 2/1 och minst 6 000 ex. i samma område i nov.-dec. (Stefan Andersson, Bill Douhan). I de traditionella områdena räknades 1 700 ex. vid Gräddö, Rådmansö i februari samt max. 650 ex. Biotestsjön i januari. För årstiden stora flockar fanns vid Lissviken 28/4 med 450 ex. (Bill Douhan), 205 ex. Björns skärgård 1/6 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund), 400 ex. Biotestsjön 23/7 (Keith Bennett) samt minst 600 ex. Karlholmsviken, Västland 27/9 (Mats Edholm).

Bergand *Aythya marila*

Inlandsfynd: Ett par Ekoln 4/5 (Martin Tjernberg), 4 ex. Stennässjön, Järlåsa 14/10 (Yngve Hareland) samt 1 honfärgad Övre Föret 24-30/10 (Keith Bennett, Yngve Hareland m.fl.).

Vinterfynd: 50 ex Lissviken, Blidö 2/1 (Stefan Andersson) samt 2 honor Gräddö 20/2 (Åke Berg).

Övriga fynd: Utöver ovan nämnda inlandsfynd gjordes endast tre vårfynd. Ett par sträckte vid Rödhäll, Fågelsundet 12 resp. 23/5 (Niklas Lindberg) samt tre ex. varav två hanar rastade vid Nusand i samma område 16/5 (Berndt Godin). Under häckningstid rapporterad från Rotholmaviken, Häverö där en hane rastade 4/6 samt från Örsten, Singö med en hona 28/6 (Tom Sandström). Då dessa lokaler ligger ganska nära varandra kan man möjligen tänka sig en häckning i närheten.

Smått sensationella 376 ex. noterades under hösten vilket är det mesta på mycket länge. De

allra flesta sågs i samband med sträckräkning vid kusten. En med Upplandsmått mätt mycket god dagssumma är 91 ex. mot S Rönnskärs udde 20/10 (Lars Olsson). Här bör noteras att samma dag sågs endast 12 ex. vid Skatudden. Av övriga sträcksummor förtjänar 54 ex. Arholma 14/10 (Zackarias Svensson, Fredrik & Hanna Friberg), 31 ex. Skatudden 18/10 samt 23 ex. på samma lokal 23/10 (Mats Edholm, Owe Rosengren) att nämnas. Karlholmsviken var den enda lokal som hyste rastande bergänder i någon större mängd. Arten fanns på plats här mellan 7/10 och 5/11 med som mest 30 ex. 21/10 (Thomas Pless). Antalet låg annars ganska stabilt mellan 10 och 20 ex..

Ejder *Somateria mollissima*

Inlandsfynd: Åtta ex. varav fem hanar Ekoln 13/5 (Pekka Westin).

Ganska blygsamma ansamlingar under våren, men 1 200 ex. vid Kalvskäret, Singö 7/5 (Mats Edholm) kan nämnas. Den 12/5 besöktes Svenska Högarna och antalet gudingar uppskattades då till minst 5 000 (Bill Douhan).

Under hösten noterades mer än 1 000 sträckande ejdrar enligt följande: Arholma 1 425 ex. 23/9, 1 023 ex. 24/9, 1 780 ex. 13/10 (Zackarias Svensson m.fl.), Svenska Högarna 5 000 ex. 23/9, 2 500 ex. 24/9, 4 600 ex. 11/10 samt 5 000 ex. 18/10 (Bill Douhan, Jonas Karlsson).

Praktejder *Somateria spectabilis* [?; ≥87; 2]

En ad. hane rastande Kalvskäret, Singö 7/5 (Owe Rosengren, Per Lif, Mats Edholm) samt 1 ad hane mot N Rödhäll, Hållnäs 12/5 (Niklas Lindberg).

Alförrädare *Polysticta stelleri* [?; 163; 2]

En hona Lissviken, Blidö 2/1 (Stefan Andersson) samt 1 honfärgad Sennebyhaken, Väddö 23/12 (Joakim & Gabriel Ekman).

Alfågel *Clangula hyemalis*

Inlandsfynd: Tre ex. Erken 12/4 (Bill Douhan), 1 par Hallaren, Enåker 22/4 (Bernt Farneby) samt 1 par Ekoln 13/5 (Pekka Westin).

Ett rent sommarfynd gjordes då en hane flög mot S vid Rönnskärs udde 6/7 (Bill Douhan). Annars förknippar man väl mest denna lokal med stora mängder alfågel under vintern. 2001 var inget undantag, utan under jan.-feb. kunde som mest 2 000 ex. ses här. Motsvarande siffra under nov. - dec. blev max. 3 600 ex.

Knipa *Bucephala clangula*

© Curt Johnsson

Sjöorre *Melanitta nigra*

Inlandsfynd: Tre flockar hörda 30/4 Pettbol, Bladåker (Joakim & Elisabeth Djerf), 1 par Vällen, Bladåker 30/4 (Bill Douhan), 1 par Ekoln 1/5, 9 ex. 3/5, 40 ex. 10/5, 20 ex. 13/5 samt 3 ex. 19/5 (Pekka Westin, Ingemar Ahlén), 12 ex. Erken 2/5 och 14 ex. 3/5 (Bill Douhan, Kristoffer Stighäll m.fl.) samt 8 ex. Skedviken 15/5 (Bill Douhan, Lars Olsson).

Vinterfynd: Rapporterad under jan. – feb. från Fågelsundet, Forsmark samt Vaddökusten. Vid Biotestsjön noterades 100 ex. 1/1 (Eva Johansson, Brita Tibell) och motsvarande maxsiffra för Rönnskärs udde blev 70 ex. 10/2 (Peter Carlsson). Utöver detta noterades mera normala flockar på mellan 10 och 30 ex. I nov. – dec. fanns arten resresenterad vid Rönnskärs udde med runt 10 ex. (Bill Douhan m.fl.), 7 ex. sågs dessutom i Hargsviken 7/12 (Wilhelm Dietrichson) och vid Biotestsjön fanns 50 ex. 30/11-1/12 (Joakim & Elisabeth Djerf).

Ett anmärkningsvärt sommarfynd gjordes 24/7 då hela 250 ex. sågs vid Gillöga, Blidö (Anders Haglund).

Totalt sträckte under hösten 2 930 sjöorrar mot S vid Skatudden (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). Sträcktoppen inföll under senare halvan av oktober med 890 ex. 1/11 som bästa dagssumma. Årets högsta sträcksumma kommer dock från Fågelsundet där 950 ex. sträckte mot Ö 11/9 (Lennart Söderlund).

Svärta *Melanitta fusca*

Vinterfynd: Såväl under för- som eftersäsongen fanns 2 ex. i havet runt Rönnskärs udde (Bill Douhan, Lars Olsson). Vidare fanns 8 ex. vid Skatudden 18/1 samt 1 ex. vid Biotestsjön under jan. Tre ex. sträckte mot S vid Örsten, Singö 16/12 (Helge Röttorp).

Under höststräcket noterades 360 ex. vid Skatudden (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). Drygt 1/3 av dessa passerade 12/9 då 124 ex. räknades. Ett par mil söder om Skatudden, vid Rönnskärs udde, gjordes höstens toppnotering, 301 ex. mot S 17/9 (Lars Olsson).

Knipa *Bucephala clangula*

Rapporterad i större antal under januari och februari från Biotestsjön, med som mest 1 000 ex. 21/1 (Joakim & Elisabeth Djerf, Thomas Pless m.fl.). Detta antal utklassas emellertid totalt av de smått osannolika mängder som rastade i Björns skärgård under augusti – september. Hela 2 000 ex. räknades 25/8. Därefter sjönk antalet successivt för att vara nere i 400 ex. i slutet av september (Lennart Söderlund, Niklas Lindberg).

Under hösten samlades åter knipor vid Biotestsjön, och 550 fanns på plats i slutet av december (Mats Edholm, Brita Tibell).

Salskrake *Mergus albellus*

Vinterfynd: Under jan. – feb. noterades salskrakar på sju lokaler med totalt minst 18 ex. Flest fanns vid Biotestsjön där som mest 11 ex. sågs 30/1 (Gabriel Ekman). I övrigt fanns en hona i Norrtäljeviken vid Borgmästarholmen 2/1 (Karl-Olov Johansson), 1 hona Kogrundet, Harg 5/1 (Keith Bennett), 1 hona Kungsängen, Uppsala 19-20/1 (Åke Berg, Niclas Backström), 1 hona Ångskärsklubben, Hållnäs 19/1 (Björn Lundgren), 2 honor S Fånö, Löt 20/1 (Tommy Eriksson) samt 1 hane Gräddö, Rådmansö 20/2 (Åke Berg). Under årets sista månad rapporterades 59 ex. från sex lokaler. Som brukligt fanns de stora flockarna i Limmaren (34) samt i Skedviken (19). Utöver dessa fanns arten vid Biotestsjön med 1 hona 1/12 (Joakim & Elisabeth Djerf), 1 hane Biskops-Arnö, Övergran 4/12 (Pekka Westin), 3 ex. Kogrundet 2-14/12 (Wilhelm Dietrichson) samt 1 hane Asphällsfjärden, Forsmark 15/12 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Vårfynd: Minst 301 ex. noterades på 41 lokaler mellan 19/3 och 12/5, vilket är en bra vårsomma. 1-5 ex. noterades på 30 lokaler, 6-10 ex. på 7 lokaler, 11-15 ex. på 2 lokaler och över 15 ex. sågs vid Skedviken med 50 ex. 20/4 (Bill Douhan) samt vid Ledskärsviken med 28 ex. 24/4 (Pekka Westin).

Ett rent sommarfynd gjordes vid Ledskärsviken där en hona rastade 18/7 (Joakim & Elisabeth Djerf). Dessutom fanns på samma lokal tre honfärgade fåglar 17-18/8 (Mats Westberg, Mikael Malmaeus m.fl.).

Höstfynd: Minst 237 ex. sågs på 23 lokaler mellan 27/9 och 30/11. Ett relativt magert resultat framförallt vad beträffar antalet. 1-5 ex. sågs på 16 lokaler. De övriga sju hade max summor som följer: Ledskärsområdet (20), Skedviken (66), Brosjön, Roslags-Bro (6), Hosjön (32), Syningen, Rimbo (14), Hjälstaviken (11) samt Kogrundet (9).

Småskrake *Mergus serrator*

Inlandsfynd: Under våren fanns mellan 16/4 och 13/5 ett varierande antal småskrakar i Ekoln. Som mest noterades 5 ex. varav tre hanar 3/5 (Martin Tjernberg). Vidare fanns en hane vid Övre Föret 4/4 (Thomas Johansson) samt 1 par vid Fiskarudden, Övergran 2/5 (Tom Sandström). Under häckningstid gjordes inga inlandsfynd.

Under höststräcket tillkom två fynd, nämligen 1 ex. Stennässjön, Järlåsa 14/10 (Yngve Hareland) samt 1 hane Limmaren, Frötuna 16/12 (Bo Granberg). Några för Uppland fina sträckdagar noterades: 264 småskrakar sträckte mot S vid Rönnskärs udde 17/9 (Lars Olsson), 245 ex. mot S Arholma

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

© Tero Niemi

14/10 (Zackarias Svensson, Fredrik & Hanna Friberg) samt 238 ex. mot S Skatudden 18/10 (Mats Edholm).

Storskrake *Mergus merganser*

Stora ansamlingar: Uppland har fina rastsjöar för storskrake i Skedviken, Limmaren, Långsjön m.fl., främst i Roslagen. Sedan början på 1990-talet har antalet i dessa sjöar sjunkit en smula, låt oss hoppas att detta är en tillfällig trend. Flockar med över 300 storskrakar sågs på nio lokaler: Biotest-sjön (500 ex. feb.), Ekolsundsviken (400 ex. apr.), Hargsviken (1 500 ex. apr.), Granfjärden, Börstil (1 000 ex. apr.), Skedviken (485 ex. apr. 1 700 ex. okt.-nov.), Långsjön, Rimbo (450 ex. okt.), Limmaren (650 ex. dec.), Ledskärsviken (600 ex. okt.) och Fågelsundet (350 ex. juni, 1 200 ex. aug.).

Amerikansk kopparand

Oxyura jamaicensis [0; 4; 1]

En hona Björkarn, Rimbo 15/5 (Bill Douhan). Samma (?) fågel hittades några dagar senare i Angarnsjöängen i Upplandsdelen av Stockholms rapportområde.

Bivårk *Pernis apivorus*

Årets första registrerades vid St. Väsby, Almunge 5/5 (Håkan Andersson) medan de sista (2 ex.) sågs vid Hjälsstaviken 22/9 (Micke Nederman). Vid Skatudden observerades två västflyttande fåglar 16/9 (Mats Edholm). Bivårken är en mycket fåtalig västflyttare över Ålands hav och de få fåglar som ses tillhör gissningsvis de häckande på Åland.

Brun glada* *Milvus migrans* [≥9; ≥58; 3]

Ett ex. Ledskärsviken 13/5 (Lars Lundstedt, Owe Rosengren m.fl.), 1 ex. mot S Långgrundet, Singö 6/6 (Helge Röttorp) samt 1 juv. Örskärsundet, Örskär 1/9 (Martin Irestedt). Ungfågeln vid Örskärsundet uppehöll sig i området, mestadels på Gräsö-sidan, i minst en vecka och matades av lokalboende med fiskrens.

Röd glada *Milvus milvus*

Paret i Östervålatrakten återvände ytterligare ett år och sågs i området från mars till slutet av juli. Ingenting tydde på häckning och fåglarna sågs mer sporadiskt än tidigare år (Lars Gustavsson).

Övriga fynd inskränker sig till ett ex. mot S förbi Hjälsstaviken och vidare mot Litslena 3/5 (Keith Bennett, Tom Sandström m.fl.) och 1 ex.

(samma?) mot NO förbi Hjälsstaviken 5/5 (Per Johan Ulfendahl m.fl.), 1 ex. mot N Östuna k:a 6/5 (Staffan Roos), 1 ex. mot N strax Ö Ekasjön, Estuna 13/6 (Bill Douhan) samt 1 ex. Fyråsån vid F16, N Uppsala 6/7 (Lars Bern, Jacob Angsten).

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Äntligen kunde en häckning (lyckad) konstateras i Upplandsdelen av Mälaren och ytterligare ett par observerades regelbundet i ett annat område utan att boplatser kunde lokaliseras. I övriga Mälaren (Södermanland & Västmanland) finns numera ett flertal bofasta par. I Upplands övriga inland finns häckande havsörnar "lite här och var" och nya bosättningar konstateras årligen.

Stora ansamlingar: Norr om Herräng, Häverö, observerades 26 ex. 6/3 (Joakim Johansson) och hela 53 ex. (Upplandsrekord!) 9/3 (Rune Johansson), ≥14 ex. Ledskär 10/4 (Mats Edholm) och 27 ex. Gillöga skärgård, Blidö 22/4 (Ragnar Hell-spong).

Totalt 24 ex. mot V, Skatudden under hösten, som flest 10 ex. 20/10 (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm).

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Säsongens första rapporterades från Hjälsstaviken 24/3 (Hans G. Bäckman) och årets sista vid samma lokal 7/10 (Michael Åkerberg m.fl.).

Antalet rapporterade häckande par stannade vid 55 fördelade på 39 lokaler, några färre än föregående år. Spontanrapporteringen täcker in cirka 25% av den häckande populationen och stammen bedöms vara stabil eller fortfarande svagt ökande. Några rapportörer har meddelat en dålig förörygning i Hjälsstaviken och även från andra Mälärvikar.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinterfynd: Med minsta möjliga marginal blev det ett fynd, nämligen 1 ad. hane Hormesta, Biskopskulla 1/12 (Martin Tjernberg).

Sommarfynd och sena vårfynd: En hona Hjälsstaviken 20/5 (Yngve Hareland), 1 honf. Kallrigafjärden 23/5 (Martin Tjernberg), 1 hona Hjälsstaviken 13/6 (Pekka Westin), 1 hona Hargsviken 20/7 (Karl Arne Rosling) samt 1 hona Landsberga, Biskopskulla 25/7 (Pekka Westin).

Under hösten rapporterades 32 insträckande blåhök vid Skatudden, som mest 5 ex. 29/8 resp. 20/10 (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). På slättbygderna vid Hjälsstaviken-Fjärdhundra-Grillby sågs minst

16 rastande fåglar 28/9 (Pekka Westin) och 10 ex. (8 ad. hanar + 2 juv.) observerades på slätterna mellan Biskopskulla-Fjärdhundra 7/10 (Martin Tjernberg). Under övriga hösten var det en märkbart dålig förekomst av rastande blåhök och inga större ansamlingar har meddelats.

Stäpphök* *Circus macrourus* [18; 9; 1]

En juv. Övre föret 11/9 (Keith Bennett).

Den mycket omfattande passagen av stäpphök som var märkbar under hösten i de flesta sydsvenska och även i några norrländska landskap gick nästan helt oförmärkt förbi Uppland, vilket var både frustrerande och mycket märkligt. Rimligtvis borde stäpphökarna ha anlänt österifrån via Ålands hav (antalet fynd var stort även i Finland), men som sagt, flitigt exkurerande gav endast en observation!

Ängshök *Circus pygargus*

Häckning: Ett par påbörjade en häckning i Lärstaviken 2/5-1/6, Gryta/Giresta, men misslyckades (Ulf Karlsson, Thomas Johansson m.fl.). Förmodligen skedde en häckning även i Tierps kommun, där bl.a. en bytestransporterande hane sågs 5/8 (Bill Douhan). Fjölårets stora antal 2K-fåglar gav således inga större spår efter sig i form av häckande par.

Utöver ovannämnda fåglar rapporterades 29 fynd av mestadels enstaka fåglar mellan 29/4 (ad. hane Dragmansbo, Altuna; Kalle Källebrink) och 26/8 (1 honf. Mickelsbo, Tierp; Berndt Godin). Antalet ströfynd är på ungefär samma nivå som under inledande delen av 1990-talet då antalet konstaterade häckningar emellertid var betydligt fler än idag.

Duvhök *Accipiter gentilis*

Under 36 dagars sträckfågelräkning vid Skatudden mellan 3/8-2/11 sågs endast ett ex. på västflyttning över Ålands hav, nämligen 23/10 (Mats Edholm), vilket ytterligare styrker Rrk:s påstående att det numera anländer endast ett litet antal till Sverige via Finland jämfört med situationen för 15-25 år sedan.

Sparvhök *Accipiter nisus*

Under 36 dagars sträckfågelbevakning vid Skatudden 3/8-2/11 konstaterades 1 057 västflyttande sparvhökar, som flest 352 ex. 29/8 (näst högsta dagsnoteringen genom tiderna), 293 ex. 30/8, 103 ex. 5/10, 55 ex. 6/10, 84 ex. 7/10 och 40 ex. 20/10

(Mats Edholm). Vid Svenska Högarna passerade minst 100 ex. mot SV 11/10 (Bill Douhan).

Ormvråk *Buteo buteo*

Häckningsutfallet kontrollerades i Roslagen även detta år i och med att tidigare kända och nyhittade bon besöktes med syftet att ringmärka eventuellt förekommande ungar. Efter en usel häcknings-säsang 2000 var förhoppningen att 2001 skulle bli bättre, men uppenbarligen var födotillgången ej heller detta år särskilt god. I och för sig var genomsnittet ringmärkningsdugliga ungar per lyckad häckning något bättre än föregående år, 1,75 resp. 1,57 ungar, men klart lägre än snittet för åren 1977-2001 som är 2,01 ungar/bo. Fem bon innehöll vardera 1 unge, tio bon vardera 2 ungar och endast ett bo 3 ungar. Av tidigare kända bon var andelen ej använda hög även detta år (Bill Douhan).

Vinterfynd: Antalet vråkar i december 2000 (minst 67) indikerade att förutsättningarna för övervintring var goda och från nyårsskiftet fram till 15/2, då nordflyttningen kom i gång på allvar, rapporterades cirka 110 ex. Detta är den näst högsta vintersumma som noterats och det verkliga antalet övervintrare torde ha varit på ungefär halva den nivå som konstaterades rekordsäsongen 1998/99 då förmodligen cirka 500 individer övervintrade i landskapet. I december rapporterades cirka 34 ex.

Höga sträcksummor: Den enda högre sträcksumma som rapporterats var 37 ex. mot S Hjälsstaviken 14/10 (Martin Tjernberg). Under 36 dagars strekfågelräkning vid Skatudden 3/8-2/11 sågs 23 västflyttande ormvråkar (Mats Edholm).

Ljusa färgvarianter ("Börregevråkar") sågs med 1 ex. Dannemorasjön 8/5 och 1 ex. Rörmår, Börstil 12/7 (Mats Edholm).

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Vinterfynd: Under jan.-feb. rapporterades cirka 46 individer, några fler än föregående vinter och betydligt fler än normalt, dock långt från 1998/99 års rekordsäsong. I dec. hittades cirka 24 ex. vilket är på samma nivå som under dec. 2000.

Sträcksummor: Mellan 28/9-14/10 rapporterades cirka 160 sydflyttande vråkar från sju dagar, som mest 50 ex. mot OSO Svenska Högarna 14/10 (Bill Douhan), 33 ex. mot SO Hjälsstaviken samma dag (Martin Tjernberg) och 35 ex. mot SSO Lövs-taslätten 11/10 (Ulf Karlsson, Ulf Florman). Detta är fler än på många år och senast liknande siffror

konstaterades var hösten 1996. Fjällvråken är en minskande art i Sverige med uppenbara förökningsproblem trol. beroende på smågnagarbrist i fjällen. Lämmeltillgången var emellertid bättre än på "evigheter" sommaren och hela hösten 2001. Vi kan bara hoppas att de pigga gnagarna finns kvar på höga beståndsnivåer även sommaren 2002.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Från sydvästra Uppland rapporterades 33 fynd 11/1-28/3 och 18 fynd 7/9-30/12. Flertalet av dessa avser enstaka individer, men åtta fynd utgjordes av två individer och ett fynd av tre. I Uppsala-trakten gjordes sju fynd 20/1-6/4 och tre fynd 12/9-19/12, samtliga gällande ensamma individer.

I östra delen av rapportområdet noterades

endast ett vårfynd (1 2K Gåsvik, Vaddö 1/4; Gabriel & Joakim Ekman), samt fyra fynd mellan 29/10 (1 juv. insträckande Skatudden; Mats Edholm) och 23/12.

Från norra Uppland rapporterades fem fynd 17/3-9/4 (2 ex. vid ett tillfälle), samt fyra fynd 22/9-11/12.

Det totala antalet fynd stannar därvid vid 75, vilket är nio färre än föregående år men fortfarande på en hyfsat hög nivå och dubbelt så många som bottenåret 1997. Många av fynden avser givetvis samma individer. *Häckning:* Paret som genomförde en lyckad häckning 2000 fanns kvar i reviret, men hoppade över häckningen. Att kungsörnar "hoppa över" en häckningssäsong är inget ovanligt och inger inga farhågor om att paret kanske försvinner.

Fiskgjuse

Pandion haliaetus

Årets första fiskgjuse rapporterades från Brosjön, Roslags-Bro 31/3 (Magnus Bladlund).

Häckning: Fiskgjusen hade som vanligt en bra häckningssäsong i Roslagen. Av 30 påbörjade häckningar misslyckades fem medan övriga innehöll ringmärkningsdugliga ungar i slutet av juni – början av juli. Tre bon innehöll vardera 1 unge, sju bon vardera 2 ungar och hela 15 bon vardera 3 ungar. Detta ger ett snitt på 2,48 ungar/lyckad häckning resp. 2,07 ungar/påbörjad häckning. Bättre än i fjol (2,20 resp. 1,90 ungar/bo), men sämre än det extremt goda året 2000 då snittet låg på 2,73 resp. 2,14 ungar/bo (Bill Douhan).

Riksinventeringen: Fiskgjuse var årets riksinventeringsart. Rrk Uppland hyste redan från första stund stor tveksamhet inför valet av art då vi ansåg den vara för svårinventerad på ideell

basis. Intresset för dylika inventeringar har inte varit påtagligt stort bland dagens fågelskådare i rapportområdet, även om vi hittills kunnat presentera förhållandevis väl underbyggda resultat för de arter som tidigare varit utsedda till riksinventeringsarter. Vi trodde oss dock inte kunna nå samma goda resultat för fiskgjuse och det är bara att konstatera att så också blev fallet. I och för sig har vi registrerat 130 säkerställda och nio troliga häckningar, men det finns åtskilligt fler par som vi inte har kännedom eller färsk kunskap om. Vissa delar av rapportområdet har inventerats väl, t.ex. Roslagen, medan vi endast har fått in rapporter om enstaka häckningar från områden som rimligtvis hyser tvåsiffriga antal. Den centrala delen av rapportområdet har vi sämsta kontroll på och här finns tveklöst många häckande par som vi inte känner till. I ett försök att bättra på vår kunskap om arten har Rrk Uppland beslutat att fortsätta med inventeringen även under 2002 och vår förhoppning är att vi därefter skall kunna presentera en relativt god bild av fiskgjusens utbredning och numerär i rapportområdet.

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Häckningar: 23 häckningar rapporterades varav minst 15 i holk. Hos 15 lyckade häckningar producerades 68 ungar, dvs. i snitt 4,5 ungar per häckning (Ulf Karlsson m.fl.). Antalet säkra häckningar är det högsta som rapporterats sedan 1970, vilket delvis beror på en mer omfattande kontroll av uppsatta holkar. Därutöver observerades arten under häckningstid på ytterligare 15 lokaler.

Att tornfalken håller sin ställning som häckfågel och snarast har ökat i antal i rapportområdet de senaste 15 åren får nog tillskrivas den holkuppsättning som skett. Förmodligen lyckas falkarna betydligt bättre med sin reproduktion när de häckar i holkar jämfört med risbon.

Vinterfynd: Från jan.-feb. rapporterades 29 ex. (12 ex. Uppsala kommun, 14 ex. Enköpings kommun, 3 ex. Håbo kommun och 1 ex. Östhammars kommun), vilket är rekord för rapportområdet. Av 19 könsangivna fåglar var 12 ad. hanar. Från dec. rapporterades 6 ex. i Enköpings kommun, 4 ex. i Uppsala kommun samt 1 ex. i Håbo kommun.

Stenfalk *Falco columbarius*

Vinterfynd: En ad. hane NO Gästre, Frösthult 4/1 blev årets enda vinterfynd (Pekka Westin, Thomas Johansson).

Övriga fynd: Eftersom Rrk Uppland har en känsla av att stenfalken minskat i sitt uppträdande i landskapet de senaste åren begärde vi in samtliga fynd fr.o.m. 2001. Detta resulterade i 48 fynd av enstaka fåglar 19/3 – 23/5 samt 41 fynd av mestadels enstaka individer (44 ex.) 7/8 – 18/11. En stor andel av de höstflyttande stenfalkarna som passerar Uppland kommer uppenbarligen från Finland. Under höstens sträckfågelbevakning vid Skatudden noterades fem sydvästflyttande ex. (totalsumma under 36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm) och på Svenska Högar noterades minst 11 ex. 24/9-17/10 (Magnus Bladlund m.fl.).

Sommarfynd: En honf. mot S Säva, Gryta 16/7 (Thomas Johansson).

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Årets första sågs vid Fågelsundet 1/5 (Mathias & Håkan Andersson), medan årets sista jagade vid Skatudden 29/9 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Elva säkra och 24 troliga häckningar rapporterades. Därtill observerades arten på ytterligare 68 lokaler under häckningstid. Totalt rapporterades lärkfalken således från 103 lokaler, vilket är 20 fler än under föregående år. Av rapporterna att döma är Upplandsbeståndet relativt stabilt.

Höstens sträckfågelbevakning vid Skatudden gav totalt sju västflyttande lärkfalkar (36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm).

[Falkenerarfalk]

En obestämd storfalk sågs i området mellan Lilla Ultuna och Övre Föret 29/8 (Erolid Coleman) och 4-5/9 (Ulf Karlsson, Thomas Johansson). Fågeln hade läderremmar runt tarserna och till utseendet påminde den om en tatarfalk.

Jaktfalk* *Falco rusticolus* [≥18; ca 65; 1]

Ett ex. Örskärssundet, Gräsö 27/10 (Martin Irestedt). *Äldre fynd:* Ett ex. passerade Örskärs fyr 17/9 2000 (Magnus Rignell).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Under vårflyttningen (7/4-26/5) gjordes 16 fynd (bedömt antal 15 ex.) och från höstflyttningen (8/8-21/10) 34 fynd (bedömt antal 28 ex.). Detta är några fler än 2000 och i närheten av 1999 års rekordsiffra. Notera att antalet fynd av pilgrimsfalk (ökar) börjar närma sig antalet rapporterade stenfalksfynd (minskar?)!

Sommarfynd: En 2K hona uppehöll sig vid Hjälsstaviken 27/6 – 19/7 (Keith Bennett m.fl.).

Orre *Tetraodon tetrix*

© Tero Niemi

Orre *Tetrao tetrix*

I föregående årsrapport önskade vi få in fler uppgifter om orrens status i rapportområdet, vilket i viss mån uppmärksammats och totalt rapporterades cirka 75 spelande tuppar. Detta är givetvis långt från det sanna antalet spelande orrar. Vid 1990-talets inledning beräknades stammen uppgå till 6 000 par, vilket dock troligen var en överskattning. Hur som helst har orren utan tvivel minskat mycket starkt i Uppland sedan dess. Stammen uppgår numera till gissningsvis högst 1 000, kanske t.o.m. endast i trakten av 500 par. Från Östervåla socken i nordvästra Uppland rapporterades totalt 15 spelande tuppar 2001 (Lars Gustavsson). Enligt Lars har orren förmodligen minskat med upp mot 90% i Östervåla socken sedan mitten av 1980-talet! Den enda skärgårdsobservationen bestod av en höna på Lygna, Blidö 22/4 (Ulf Linnell).

Tjäder *Tetrao urogallus*

Åtta spel om totalt 21 tuppar rapporterades vilket är 30% färre än föregående år. Största spelet bestod av minst sex tuppar i Roslags-Bro (Bill Douhan). Antalet rapporterade speltuppar speglar givetvis inte på långa vägar det verkliga antalet, men rapporterna indikerar trots allt en fortsatt minskande populationstrend, dock ej lika våldsamt som hos orren.

Rapphöna *Perdix perdix*

Inga rapporter föreligger från Älvkarleby, Tierps, Östhammars, Heby och Norrtälje kommuner.

Uppsala kommun: Från jan.-mars rapporterades fyra kullar (26 ex.) och från hösten tre kullar (31 ex.). Under häckningstid sågs 4 par, en ensam individ samt hördes två spelande tuppar, fördelade på sju lokaler.

Enköpings kommun: Från jan.-mars rapporterades fyra kullar (37 ex.) och från hösten tre kullar (15 ex.). Under häckningstid sågs 6 par samt en ensam individ, fördelade på sju lokaler.

Håbo kommun: 21 ex. Yttergran k:a 18/1 (Tom Sandström). Dessa fåglar kan misstänkas härstamma från närbelägna Vi, där utplantering sker. Rapphönan fortsätter att minska och utan en viss utplanteringsverksamhet – som vi inte vet omfattningen av – skulle nog arten relativt snabbt försvinna från landskapet.

Vaktel *Coturnix coturnix* [?; ≥973; 68]

Totalt 68 spelande tuppar 9/5–21/8 får betraktas som ett bra vaktelår, dock 85 färre än rekordåret 2000. Som vanligt var vaktlarna väl spridda på slätterna. De största ansamlingarna konstaterades på södra Lövstaslätten – norra Laggaslätten (9 ex.) och i dalgången mellan Alstasjön och Ryda Kungsgård, Biskopskulla/Nysätra, (8 ex.).

Vid Lilla bron över Lövstaslätten stöttes 3 ex. 1/9 (Ulf Karlsson) och 1 ex. så sent som 15/9 (Fredrik Ellin, Peter Schmidt).

Vattenrall

Rallus aquaticus

Årets första resp. sista observation gjordes 2/4 resp. 3/11. Bortsett från Hjälstaviken och Tämnaaren rapporterades cirka 115 hörda ex. från 58 lokaler, dvs. ett resultat på ungefär samma nivå som året innan. Från Hjälstaviken rapporterades ≥25 ex. (troligen en ordentlig underskattning) och från Sörsjön i Tämnaaren 15 ex.

Småfläckig sumphöna

Porzana porzana [?; ≥895; 21]

Under perioden 25/4–1/7 rapporterades 21 revirhävdande hanar från 17 lokaler, vilket innebär en ganska normal förekomst och tolv färre än 2000. De flesta lokalerna hyste endast enstaka fåglar, men vid Hjälstaviken hördes tre och vid Vendelsjön och Griggeboträsket, Hållnäs, två individer.

Mindre sumphöna*

Porzana parva [32; 36; 1]

En hane spelade i Själsjön, Hållnäs, 28/4–1/5 (Per Johan Ulfendahl, Thomas Pless m.fl.). Senast mindre sumphönan besökte rapportområdet var 1997.

Kornknarr *Crex crex* [allmän; „1 603; 124]

Totalt rapporterades cirka 124 revirhävdande knarrar 8/5–14/8, dvs. 18 färre än rekordåren 1999 och 2000. Dock har inga rapporter inkommit från Marma skjutfält där det de senaste åren suttit ett relativt stort antal kornknarrar.

Den största ansamlingen påträffades i Danne-mora-Film med totalt 18 ex. (Mats Edholm m.fl.). Vid Övre Föret/Kungsängen liksom vid Revelstasjön, Altuna spelade 4 ex. (Tomas Carlsson, Sven Eric Swanqvist m.fl.) och 3 spelande noterades vid Hjälstaviken (Pekka Westin m.fl.), mellan Tolfta

och Tierp (Martin Amcoff), Midskog, Edebo (Mats Edholm), Hargsviken (Mats Edholm m.fl.), Draknäs, Börstil (Mats Edholm) samt Upplandaängarna, Östervåla (Lars Gustavsson).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Under häckningstid rapporterades arten från 18 lokaler och på fem av dessa konstaterades åtta lyckade häckningar. Under förutsättning att observerade eller hörda enstaka fåglar motsvarar etablerade par erhålls totalt 23 par, dvs. ungefär samma nivå som föregående år. På en mycket kort sträcka längs Fyrisån konstaterades fyra häckande par 6/6, nämligen vid Tunabergsskolan, Fyrishallen, söder om Fyrishallen resp. söder om Luthagesplanaden (Fredrik Friberg).

Vinterfynd: Ett ex. Kalmarsand, Bålsta 10/2 (Bernt Axelsson). Bortsett från vinterfyndet gjordes årets första observation 8/4 och den sista 28/9.

Sothöna *Fulica atra*

Stora ansamlingar (minst 100 ex.): Under våren räknades som mest 1 300 ex. i Hjälstaviken 10/4 (Pekka Westin), 275 ex. södra Vendelsjön 9/4 (Pekka Westin), 325 ex. Kärven 11/4 (Mats Edholm) samt 200 ex. Varpsund, Övergran 4/4 (Sven Eric Swanqvist). Rapporterade lokaler med fler än 100 ex. är färre än föregående år, medan antalet på de rapporterade lokalerna ligger något högre.

Från sommaren-hösten finns rapporter endast från Kärven (300 ex. 1/8; Mats Edholm), södra Vendelsjön (330 ex. 15/9; Thomas Pless) samt Varpsund (100 ex. 3/8; Michel Goiny).

Vinterfynd: Av de ovanligt många kvarstannande sothönsen i dec. 2000 fanns fortfarande en hel del kvar under jan.-feb. På tio lokaler sågs närmare 450 ex. (maxsumma per lokal), som mest 75 ex. KogrunDET, Harg 5-14/1 (Keith Bennett m.fl.), 43 ex. Norrtälje 16/1-27/2 (Karl-Olov Johansson) och 300 ex. Erikssund, Håttuna 21/1 (Pekka Westin). I dec. observerades endast enstaka ex. eller små sällskap, totalt 70 ex. på nio lokaler. Flest sågs med 32 ex. i Norrtälje (Karl-Olov Johansson) och 25 ex. Varpsund, Övergran 16/12 (Yngve Hareland).

Trana *Grus grus*

Minst 56 säkra/troliga/möjliga häckningar rapporterades, några fler än föregående år. Tranan fortsätter att öka i rapportområdet och häckar numera även i många slättsjöar, t.ex. i Vendelsjön, Hjälstaviken och Sisshammarsviken. Vid en riksinventering 1980 bedömdes Upplandsbeståndet till 100-150 par och tio år senare till cirka 400. Hur många etablerade par det finns idag vet vi inte, men en grov gissning är fler än 1 000!

Stora ansamlingar: Från Tämnaaren-området rapporterades under våren som mest 375 ex. Berga, Harbo 16/4 (Pekka Westin).

Vid Hjälstaviken översomrade 130 ex. och denna flock ökade successivt i storlek under sensommaren/hösten till som mest 860 ex. 18/9 (Pekka Westin). De sista två (tillika rapportområdets sista) sågs vid sjön 19/10 (Mats Eriksson).

Vid Vendelsjön rastade under våren som mest 690 ex. 11/4. Den översomrande flocken uppgick till 110 ex. 28/7 och som mest under hösten till 350 ex. 3/9 (Thomas Pless).

Vid Ledskär registrerades följande högstanoteringar; april 190 ex., maj 170 ex., juni 130 ex., juli 200 ex., aug. 225 ex. och sep. 370 ex. (Mats Edholm m.fl.).

Dessutom rapporterades större ansamlingar på följande platser; Som mest 800 ex. Kilbyslätten, Alunda 28/9 (Mats Edholm), som mest 1 500 ex. Järgården, väster om Velången, Björklinge 18/9 (Lars Gustavsson, Ulrik Lötberg), som mest 150 ex. Sättra, Edebo 23/9 (Joakim Johansson), 250 ex. Huddunge 9/9 (Markus Rehnberg) samt som mest 2 000 ex. på slätten strax norr om Månkarbo 22/9 (Ulf Karlsson, m.fl.). Tranorna vid Järgården är övernattande tranor från Månkarboslätten.

Vid septembers mitt torde det rastande antalet tranor i rapportområdet ha överstigit 5 000 ex. (!), vilket förmodligen är nytt rekord.

Höga sträckssummor: Den högsta vårnoteringen var 135 ex. mot norr Hjälstaviken 4/4 (Pekka Westin). Från hösten har lämnats följande högre dagssummor sydsträckande; 200 ex. Vänge 5/9 (Bo Bettersohn), 109 ex. Svenska Högarna 23/9 (Lars Olsson), 100 ex. Vänge 28/9 och 220 ex. 29/9 (Bo Pettersohn), 130 ex. Ströja, Rasbo 29/9 (Annika Rastén) och 500 ex. Hjälstaviken samma dag (Yngve Hareland), 87 ex. Svenska Högarna 18/10 (Bill Douhan m.fl.) och 95 ex. mot SV Skatudden samma dag (Mats Edholm, Owe Rosengren). Särskilt de två dagssummorna från Svenska Högarna, längst ut i Stockholms skärgård, är anmärkningsvärda. Dels är det stora antal för att vara ute i skärgården, dels är 18/10 ett sent datum. Är detta männe tranor som härstammar från Åland?

Övrigt: Par med tre ungar sågs dels vid

Gåsvik, Vaddö, dels vid N. Råda, Söderby-Karl 17/7 (Lennart Larsson). Vid Nolmyra, Björklinge, sågs en kull om tre ungar 1999 (Lars Gustavsson). Trekull är mycket ovanligt hos denna art. I Östervåla-trakten är tranungar normalt flygga från mitten av juli till början av augusti, men 28/8 märktes en unge som bedömdes fortfarande ha två veckor kvar till flygg ålder (Lars Gustavsson).

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Inlandshäckning: Två par häckade vid Landbroån, NV Syningen, Rimbo (Helge Röttorp), och vid Uggelnäs, Skedviken fanns ett par under häckningstid (Bo Granberg m.fl.).

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta* [≥5; 32; 1]

Ett välbeskådat exemplar rastade vid Hjälsstaviken mellan 31/5 och 2/6 (Ulf Florman m.fl.). Ny art för Hjälsstaviken.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Under häckningstid noterades totalt 21 par vid 17 lokaler, vilket är en ökning med ett par från föregående år. Säkerställd häckning konstaterades vid Hjälsstaviken (Martin Tjernberg m.fl.), Uppsala

reningsverk (Pekka Westin) och Librobäck, Uppsala (Lars Bern, Jacob Angsten). Udda lokaler där revirhävande par observerades var grusplanen vid Biltma, Uppsala (Jan Sundberg m.fl.) och Bert-håga kyrkogård, Uppsala (Åke Berg).

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Under häckningstid noterades 24 stationära par eller spelande fåglar på 13 lokaler. Detta är en uppgång från året innan. Glädjande är också att tre av dessa lokaler var inlandslokaler, nämligen Hjälsstaviken, Övre Föret och Vendelsjön.

Större ansamling: Vid Hjälsstaviken rastade 145 ex. 9/8 (Pekka Westin).

Fjällpipare *Charadrius morinellus* [?; 172; 11]

Vårfynd: Sex ex. rastade vid Lövsstaslättan 19/5 (Mats Nilsson). Två av dessa stannade i området t.o.m. 21/5 då de på eftermiddagen sågs ta höjd och sträcka mot N (Martin Tjernberg). Två ex. rastade vid södra Vendelsjön 19/5 (Erik Landgren). *Höstynd:* Vid åkrarna S Ledsjär rastade en juv. mellan 15 och 22/9 (Joakim Djerf m.fl.). Vid Hjälsstaviken noterades två ex. 10/10 (Anders Jansson), varav ett exemplar dröjde sig kvar t.o.m. 21/10

Trana *Grus grus*

© Ulrik Lötberg

(många observatörer).

Återigen ett gott år med hela elva exemplar. Lövsstaslättan håller ställningarna som den bästa värlokalen.

Sibirisk tundrapipare *pluvialis fulva* [0; 4; 0]

En tidigare publicerad obestämd 1k tundrapipare vid Ledsjär 8/9 1994 (Joakim Djerf, Tomas Pärt, Bo Söderström m.fl.) har vid förnyad granskning av Rk godkänts som sibirisk tundrapipare.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Fynd under häckningstid: Ett ex. spelade Grillbyslätten, Villberga 20/6 (Sven Eric Swanqvist).

Stora flockar (över 400 ex.): Vid Foghammar, Alunda rastade 500 ex. 6/5 (Keith Bennett), vid Svensjär, Österlövsta cirka 575 ex. 11/5 (Thomas Johansson) och vid Vendelsjön rastade cirka 400 ex. 13/10 (Anders Arnell, Berndt Godin).

Hög sträckssiffra: Vid Skatudden sträckte 270 ex. mot V 19/8 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Vårfynd: Ett ex. mot N Svenska Högarna 12/5 (Bill Douhan, Lars Olsson), 3 ex. rastade Kallrigafjärden 19-22/5 (Mats Edholm, Brita Tibell), och 10 ex. observerades vid Hjälsstaviken 18/6 (Tom Sandström). Om de senare var på väg till eller från häckningslokalerna kan förstås diskuteras, då datumet både är något för sent för nordsträckande och något för tidigt för sydsträckande individer.

Större ansamling: Vid Hjälsstaviken rastade 84 ex. 4/8 (Henrik Bergendal).

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Vinterfynd: Ett exemplar rastade kortvarigt vid Övre Föret 16/1 (Björn Lundgren) och ett ex. sågs vid Hjälsstaviken 21/1 (Tom Sandström).

Större ansamlingar: Flera stora flockar än normalt observerades under året. Den största vårflocken var 500 ex. vid Tierps flygfält 6/4 (Berndt Godin). Under juli noterades flera stora ansamlingar; cirka 600 ex. Sundbromark, Åkerby 14-16/7 (Lars Bern, Jacob Angsten, Thomas Johansson), cirka 1 400 ex. vid Hjälsstaviken 20/7 (Pekka Westin), cirka 1 000 ex. Svista, Bälunge 26/7 (Bo Thyselius) och cirka 1 800 ex. Härvsta, Fröslunda 27/7 (Pekka Westin). Under hösten (september-oktober) rastade 1 300 ex. vid Tolfta k: a 8/9 (Per Johan Ulfendahl), 1 000 ex. vid Hjälsstaviken 10 och 18/9 (Pekka Westin), cirka 1 200 ex. på Tierpslättan 15/9 (Berndt Godin), cirka 1 100

ex. vid Ledsjär 7/10 (Ulrik Lötberg), cirka 1 600 ex. vid F16 flygflottlj, Uppsala 9/10 (Ulrik Lötberg) samt cirka 1 000 ex. vid Vendelsjön 13/10 (Thomas Pless),

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Inga *vårfynd* detta år. Under *höststräcket* noterades arten mellan 12/7 och 15/9. Som vanligt stod Ledsjär och Hjälsstaviken för de flesta observationerna. *Större flockar* (≥50 ex.) noterades vid Hjälsstaviken med 100 ex. 19 och 24/7 (Gunnar Högberg, Jan Lundstedt), 90 ex. Ledsjär 19/7 (Mats Edholm), 50 ex. Hjälsstaviken 20/7 (Sven Eric Swanqvist), 50 ex. Svenska Högarna 22/7 (Anders Haglund), 150 ex. Gillöga 23/7 (Anders Haglund) och 150 ex. mot SV Fågelsundet 10/9 (Lennart Söderlund).

Det totala antalet observerade individer är svårt att uppskatta, men en kvalificerad bedömning ger cirka 1 000 individer. Sälunda långt över fjolår-ets cirka 150 individer!

Dementi: I förra årets rapport finns en uppgift om 100 rastande individer vid Hjälsstaviken 25/7. Det var tyvärr fel inslaget i rapportregistret och rörde sig istället om 100 rastande kärrsnäppor.

Sandlöpare *Calidris alba*

Till skillnad från förra årets magra fyra fynd uppträdde arten betydligt talrikare under 2001. Den första sandlöparen observerades vid Hjälsstaviken 19/7 (Ingrid Åkerberg, Pekka Westin) och den sista noterades vid Björskärsskatan, Örsjär 23/9 (Petter Haldén). Största flocken var sex ex. som rastade vid Källen, Björns skärgård 20/9 (Lennart Söderlund). Under hela perioden noterades minst 42 olika individer. Detta är en återgång till de förhållanden som rådde under senare halvan av 1990-talet, då i genomsnitt 36 individer iaktogs/år.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Under *höststräcket* noterades arten mellan 14/7 och 23/9. Större flockar (≥30 ex.) iaktogs endast vid Hjälsstaviken där cirka 50 ex. rastade mellan 16-18/9 (Martin Tjernberg, Bill Douhan m.fl.). Noterbart är frånvaron av rapporter om större ansamlingar vid Ledsjär, som normalt är en pålitlig höstlokal för arten.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vårsträcket varade mellan 7 och 31/5 och de välbesökta lokalerna Hjälsstaviken och Ledsjär stod som vanligt för merparten av observationerna. De största flockarna var 42 ex. vid Ledsjär 16/5

(Martin Tjernberg), 22 ex. Kogrundet, Hargsviken 19/5 (Keith Bennett) och 50 ex. Fladen, Ledskär 25/5 (Mats Edholm, Pekka Westin).

Under *höststräcket* (3/7 – 3/10) noterades arten i små antal vid flera välbesökta lokaler. Den största flocken var 18 ex. Hjälstaviken 26/7 (Pekka Westin).

Tuvsnäppa* *Calidris melanotos* [1; 9; 1]

En ad. hane rastade vid Hjälstaviken 26/7 – 4/8 (Martin Tjernberg m.fl.).

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Precis som året innan stod Ledskär och Hjälstaviken för merparten. Vid Hjälstaviken noterades arten mellan 5/7 och 3/10 med som mest 110 ad. 19/7 (Pekka Westin). Vid Ledskär observerades spovsnäppor mellan 10/7 och 8/9 med som mest 54 ex. 14/7 (Erik Landgren). För övrigt noterades små antal på sju lokaler.

Skärnsnäppa *Calidris maritima*

Vårobservationer: I Gillöga skärgård rastade 12 ex. 22/4 (Oscar Carheden, Anders Eriksson) och vid Nätfjärden, Rådmansö 5 ex. 25/4 (Bill Douhan).

Höstobservationer: Två ex. rastade Tärnudden, Örskär 29/9 (Peder Waern, Anton Rydstedt m.fl.), 1 ex. mot S Skatudden 18/10 (Mats Edholm), 1 ex. Rönnskärs udde 20/10 (Lars Olsson) och 2 ex. rastade Björn 21/10 (Joakim & Elisabeth Djerf m.fl.).

En årssumma på 23 individer är ett gott resultat, faktiskt det tredje högsta genom alla tider (rekordet lyder på 39 ex. från 1991).

Kärnsnäppa *Calidris alpina*

Fynd som kan indikera häckning: Återigen endast ett fynd av den sydliga rasen *schinzii* vid Ledskär, där ett ex. iaktogs 10/4 (Mats Edholm). Rrk vill återigen uppmana Ledskärsbesökare att lägga tid på att få fram uppgifter om huruvida rasen fortfarande häckar där eller ej.

Större flockar: Vid Ledskär rastade 1 400 ex. 19/7 (Mats Edholm), och lustigt nog samma antal på samma dag vid Hjälstaviken (Pekka Westin). De rekordhöga antalen rastande orsakades av flera dagars regn och dåligt väder.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus* [?; 707; 25]

Vårfynd: Vid Ledskär sågs arten 25 och 26/5 då två ex. rastade (Mats Edholm, Pekka Westin m.fl.). Vid Hjälstaviken rastade arten mellan 27 och 30/5

med som mest sex ex. 28-29/5 (Ingrid Åkerberg, Pekka Westin). Noterad även vid slamdammarna, Edebo med ett ex. 26/5 och 4/6 (Joakim Johansson).

Höstfynd: Iakttagen vid Hjälstaviken 15/7-7/8 med som mest två ex. 21-27/7 (Thomas Johansson m.fl.). Vid Ledskär noterades arten 3/7-12/8 med som mest tre ex. 3/7 (Ulrik Lötberg, Pernilla Widlund). Vid slamdammarna, Edebo sågs ett ex. 19/7 (Joakim Johansson) och vid Gillöga två ex. 23/7 (Anders Haglund).

Sammanlagt sågs under 2001 uppskattningsvis 25 individer, betydligt lägre än 2000 då rekordmängden 100 ex. observerades.

Brushane *Philomachus pugnax*

Större ansamlingar: Vid Hjälstaviken noterades 300 ex. 4/5 (Sven Eric Swanqvist) och vid samma lokal rastade över 400 ex. 28/8 (Martin Tjernberg).

Sent höstfynd: Tre ex. Hjälstaviken 4/11 (Martin Tjernberg).

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Under perioden 1/4-9/5 rapporterades 17 individer. Spel hördes vid Hjälstaviken, Tisjön, Stamsjön, Valö, Vendelsjön och Övre Föret. Under hösten iaktogs elva individer på sex lokaler.

Vinterfynd: Ett ex. fanns i ett dike med dagvattenutsläpp vid Bäcklösa, Uppsala mellan 20/2-7/3 (Åke Berg m.fl.).

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Vinterfynd: Ett ex. norra Hjälstaviken 21/1-27/1 (Emil Lindqvist m.fl.) samt minst 90 ex. Hjälstaviken, fågeltornet 3/12 (Thomas Johansson).

Dubbelbeckasin

***Gallinago media* [häckfågel; 301; 19]**

Spelande fåglar: Vid Hjälstaviken spelade uppskattningsvis minst tolv 5-13/5 (Martin Tjernberg m.fl.), och vid Övre Föret-Kungsängen spelade tre fåglar 6/5-10/5 (Owe Rosengren m.fl.). Ensamma spelande fåglar hördes vid Kättslinge, Vendel 5/5 (Brita Tibell, Mats Edholm), Källsjön, Rasbo 12/5 (Gillis Aronsson) och vid Vendelsjön 13/5 (Berndt Godin).

Övriga vårfynd: Ett ex. Ledskär 24-25/5 (Jan Linder m.fl.). För första gången på många år finns inga höstnoteringar.

Morkulla *Scolopax rusticola*

Vinterfynd: Ett ex. Biotestsjön, Forsmark 21/1 (Helge Röttorp).

Rödspov *Limosa limosa* [≥60; ≥251; 11]

Vårfynd: Vid Hjälstaviken rastade ett ex. 30/4-10/5 (Martin Tjernberg m.fl.). I Ledskärsområdet uppehöll sig två ex. 24/5-4/6, varav åtminstone en hade dräktkaraktärer tydande på rasen *islandica* (Jan Linder, Niklas Lindberg m.fl.) och vid Kogrundet ett ex. 2/6 (Keith Bennett).

Höstfynd: Två ex. troligen *islandica*, noterades vid Hjälstaviken 17-27/7 (Thomas Johansson m.fl.). Vid samma lokal noterades 28/7-14/8 minst fyra olika individer (Mats Westberg m.fl.). Enda höstobservation utanför Hjälstaoområdet var ett ex. vid Ledskär 2/8 (Ulf Svahn).

Intressant med observationerna av individer uppvisande *islandica*-karaktärer.

Myrspov *Limosa lapponica*

Vårfynd: Nio ex. Ledskär 21/4 (Joakim & Elisabeth Djerf, Berndt Godin) samt 24 ex. Hjälstaviken 16/5 (Pekka Westin).

Större flockar: Precis som förra året noterades den största flocken vid Hjälstaviken, där 159 ex. sträckte mot SV 4/8 (Henrik Bergendal).

Småspov *Numenius phaeopus*

Arten noterades mellan 22/4-25/8. Största rapporterade flockar/dagssummor var 36 ex. mot N Svenska Högarna 12/5 (Bill Douhan, Lars Olsson), 25 ex. mot S Ledskär 19/7 (Mats Edholm), 25 ex. mot S Skatudden 8/8 (Mats Edholm) samt 38 ex. mot S Sennebyhaken, Vaddö 19/8 (Martin Tjernberg). Artens uppträdande var i paritet med fjolårets.

Storspov *Numenius arquata*

Häckningstid: Totalt rapporterades cirka 40 revir, vilket är 15 färre än året innan. Det minskade antalet beror förmodligen i första hand på bristande rapportering, t.ex. saknas rapporter från området S-SO Uppsala där det normalt finns flera par.

Större antal: Vid Örskär sträckte 100 ex. mot N 22/4 (Martin Irestedt) och vid Svartkobarna, Vaddö sträckte 200 ex. mot S 22/7 (Joakim Johansson, Rune Johansson).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Större flockar: Vid Hjälstaviken noterades cirka 150 ex. som på kvällen 10/5 lämnade sjön mot N (Martin Tjernberg m.fl.) och 11/5 rastade 100 ex. Hjälstaviken (Martin Tjernberg) och 100 ex. Ledskär (Berndt Godin).

Rödbena *Tringa totanus*

Häckningstid inland: Totalt noterades 23 revir på sex lokaler. Hjälstaviken stod i en klass för sig med hela 17 par (Pekka Westin).

Dammsnäppa* *Tringa stagnatilis* [0; 28; 2]

Mellan 2-29/5 noterades ett par vid Hjälstaviken under omständigheter (spel och parning) som tydde på häckning (Pekka Westin, Kjetil Jensen, Åke Berg m.fl.). Detta är den första indikationen på häckning i rapportområdet.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Större flockar: I Ledskärsområdet (Ledskär-Karlholmsviken) rastade cirka 230 ex. 4/5 (Joakim & Elisabeth Djerf) och vid Hjälstaviken 50 ex. 5/7 (Tom Sandström).

Grönbena *Tringa glareola*

Fynd under häckningstid: Från Florarna rapporteras om ett revir 8/6 (Olof Sjöberg) resp. 10/6 (Mats Edholm). Detta är en minskning med tre från året innan.

Under vår- respektive höststräck är grönbena den vanligaste vadaren och flockar på över 200 ex. rapporterades från flera lokaler. Toppnoteringarna stod Hjälstaviken för där Sven Eric Swanqvist noterade 1 000 ex. 10/5 resp. 24/7.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Rrk:s uppmaning om en bättre rapportering gav gensvar och för 2001 noterades cirka 140 revir, en uppgång med 50 från året innan. Flera rapporterades från områden som varit helt utan drillsnäppenoteringar de senaste åren, bl.a. inkom positiva rapporter från områdets västra del (Bernt Farneby, Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Roskarl *Arenaria interpres*

Fynd under häckningstid: Cirka 70 par noterades, vilket är betydligt bättre än fjolårets tre par! Detta berodde på att rapporteringen från två kustområden (Vaddö-Singö och Björns skärgård) var mycket god.

Inlandsfynd: Vid Hjälstaviken noterades arten i maj (6-24/5) med max. två ex. (Björn Lundgren m.fl.) och i juli-aug. (14/7-17/8) med max. ett ex. (Stig Holmstedt m.fl.). Vid Uggelnäs, Fasterna rastade ett ex. 12/5 (Bo Granberg, Kristoffer Stig-häll).

Smalnäbbad simsnäppa

Phalaropus lobatus [?; 609; 35]

Vårfynd: Vid Hjälstaviken noterades arten så gott som dagligen 24/5-4/6 med max. 12 ex. (Bengt Säfström m.fl.). Övriga vårfynd var 2 ex. Hålla, Gräsö 30/5 (Martin Amcoff), 3 ex. Systrarna, Svartlögefjärden 31/5 (Bill Douhan, Lars Olsson), 4 ex. Västerbådan, Gräsö 31/5 (Martin Amcoff), 2 ex. Uppsala Kungsäng 1/6 (Åsa Steinholtz m.fl.) samt 6 översträckande ex. Dalbyviken 3/6 (Pekka Westin).

Höstfynd: Ett ex. sträckande mot Ö 29/8 Fågelsundet (Lennart Söderlund) samt 2 ex. Långsandsörarna, Älvkarleby 9/9 (Markus Rehnberg m.fl.).

Uppskattningsvis cirka 35 individer, vilket är bättre än fjolårets 22 exemplar. Noterbart är att ingen observation inkom från Ledsjär.

Obestämd simsnäppa

Phalaropus lobatus/fulicarius

Ett ex. rastade kortvarigt Skatudden 15/9 (Mats Edholm).

Bredstjärtad labb*

Stercorarius pomarinus [?; ≥1 067; 2]

En ad. mot S Arholma 24/9 (Zackarias Svensson) samt 1 juv. mot SV Örsjär 6/10 (Svante Söderholm, Martin Irestedt).

Liksom föregående år observerades få ex., vilket också var väntat. Bara två år har gått efter den extrema höstförekomsten 1999 och enligt naturens eget födotillgångsschema skall det dröja ett eller ett par år till innan framgångsrika häckningar på tundran åter avspelas här.

Labbs *Stercorarius parasiticus*

Inget inlandsfynd gjordes. Under häckningstid registrerades minst 34 par, klart fler än under tidigare år men detta förefaller mer bero på goda inventeringsinsatser än kraftig beståndsökning. Något synligt vårsträck uppmärksammades inte alls utan fr.o.m. 18/4 tycks labbarna bara ha befunnit sig på plats. Sträcket under sensommar/höst var desto mer framträdande med sina minst 196 ex., ett av de allra högsta noterade antalen. Bästa dagsiffra, 52 ex., uppnåddes vid Långsandsörarna 9/9 (Anders Borgehed m.fl.). Nära 85 % av labbarna sträckte mellan 20/8 och 10/9. Årets sista ex. sågs 5/10.

Fjällabb* *Stercorarius longicaudus* [?; 60; 4]

En juv. mot SV Örsjär 26/8 (Tommy Lindell, Björn Wester), 1 ad. mot V Långsandsörarna 28/8 (Niklas Lindberg), 1 juv. mot S Rönnskärns udde 30/8 (Lars Olsson) samt 1 juv. mot NV Skatudden 10/9 (Mats Edholm, Thomas Johansson, Owe Rosengren).

Ett ganska normalt årsresultat sett till den senaste tioårs-perioden. Före 1990 hade dock antalet betraktats som sensationellt högt! Bättre skådare nu eller fler fåglar?

Storlabbs *Stercorarius skua* [0; 15; 1]

En ad. mot S Rönnskärns udde 24/9 (Bill Douhan). I genomsnitt en varannanårsart sedan 1990, dessförinnan en raritet av rang. Första landskapsfyndet gjordes 1976.

Obestämd labbs *Stercorarius* sp.

Under hösten noterades 27 ex. på sträck, varav nio som möjliga fjällabbar och en som bredstjärtad.

Dvärgmåls *Larus minutus*

Häckningar: Vid Hjälstaviken ruvade fem ad. (totalt sågs elva ad.) 29/5 (Pekka Westin) men 22/6 konstaterades att häckningarna misslyckats (Martin Tjernberg). I Sörsjön, Tämnaren, försökte ett par häcka men misslyckades också (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Däremot blev det lyckad häckning i Storfjärden, Älvkarleby, där minst tio bon hittades 4/6 och 24 ad. samt två flygga juv. och flera bon med små ungar eller ägg sågs 2/7 (Per Aspenberg).

Med ovanstående totalt cirka 18 par som påbörjade häckning nås ett överlägset årsrekord! Den lyckade häckningen är den sjätte konstaterade i Uppland och därtill finns drygt tio misslyckade. Under minst två av de senaste fyra åren har arten gjort häckningsförsök vid ovan angivna lokaler, varför man kanske vågar se optimistiskt på framtiden.

Vårfynd: Under perioden 27/4-2/7 iakttogs minst 87 ex. på tretton lokaler (häckningslokalerna inräknade), elva av dessa i inlandet och två vid kusten med 73 resp. 14 ex. Antalet är ett av de högsta noterade under våren men inlands/kustfördelningen är ändå normal.

Höstfynd: Minst 979 ex. inräknades vid 18 lokaler, tolv av dessa vid kusten, mellan 13/7 och 1/11. Lokaler med högsta antal totalt var: Skatudden (231), Fågelsundet (190), Arholma (166), Svenska Högarna (116) samt Rönnskärns udde (83).

Liksom föregående år uppträdde färre dvärgmåsar vid Ledsjär än vi vant oss vid och sistadatum där var redan 15/9, nära sju veckor före sträckets slut. Sträcktoppar märktes under sista augustiveckan, i mitten av september samt 1/10. Bästa enskilda dagssumman noterades vid Skatudden 14/9 med 180 ex. (Erik Landgren). Höstantalet är det näst högsta någonsin!

Vinterfynd: En ad. Vreta udd, Uppsala-Näs 5/12 (Yngve Hareland) samt 1 juv. mot S Sennebyhaken 26/12 (P-A Edin, Raoul Wexius). Föregående fynd gjordes 1996.

Årssumman på minst 1 068 ex. är näst bäst genom tiderna (1996: 1 640). Höststräckets vägval och synlighet förefaller vara viktigaste faktorn om årssumman skall bli riktigt hög.

Skrattmåls *Larus ridibundus*

Häckningar: Med cirka 7 480 par fördelade på 24 lokaler/kolonier uppnåddes högsta antalet på många, många år. Främsta orsaken därtill heter Hjälstaviken med ungefär hälften av de rapporterade paren men det verkar ändå skett en ökning i stort. Tio av kolonierna omfattade minst 100 par.

Stora ansamlingar på minst 1 000 ex. rastade

under april vid Vendelsjön, Ledsjär och på Ekoln utanför Skarholmen.

Vinterfynd: Ett ex. Hjälstaviken 27/1 (Åke Berg) samt 1 ex. Sennebyhaken 26/12 (P-A Edin, Raoul Wexius).

Fiskmåls *Larus canus*

Höga antal: Cirka 300 ex. Rönnskärns udde 20/1 (Bill Douhan), 940 ex. mot S Arholma 23/9 (Zackarias Svensson) samt 700 ex. mot Ö Fågelsundet 23/9 (Lennart Söderlund). I Björns skärgård hittades 236 par (Ulrik Lötberg).

Silltruts *Larus fuscus*

Häckningstid: Vid 18 lokaler registrerades cirka 190 par. Under de senaste tio åren har årsvariationen varit 55-440 par och de högre antalen hänger alltid samman med viss specialinventering, men är ändå inte något rättvisande mått på det häckande beståndet.

Höga sträcksummor: 166 ex. mot S Rönnskärns udde 17/9 (Lars Olsson) samt 120 ex. mot SO Arholma 23/9 (Zackarias Svensson).

Dvärgmåls *Larus minutus*

© Ulrik Lötberg

Gråtrut *Larus argentatus*

Inlandshäckningar: Hjälstaviken (14 par), Erken (3 par), Ekholmssjön, Vittinge (1 par) samt Vansjön, Västerlövsta (1 par).

Höga antal: Vid Kalmarsand cirka 2 800 ex. 13/1 (Martin Tjernberg) samt 1 000 ex. 20/12 (Anders Eriksson).

Vitvingad trut* *Larus glaucooides* [≥2; 2; 1]

En subad. (3k) Funbosjön 21/4 (Sören Franceen)

Vittrut *Larus hyperboreus* [≥26; ≥136; 3]

Ett ex. (2K) Kalmarsand, Kalmar 13-16/1 (Martin Tjernberg m.fl.), 1 ex. (1K) Kalmarsand 16-26/12 (Tommy Eriksson, Björn Wester m.fl.) samt 1 ex. (1K) mot S Skatudden 30/12 (Keith Bennett).

En återgång till den "gamla goda tiden" när vittruten sågs om vintern och inte, som under senare år, mest under andra månader.

Havstrut *Larus marinus*

Inlandshäckning: Ett par häckade med lyckat resultat, Tämnaaren (Lars Gustavsson). Återkomst efter några års frånvaro.

Höga antal i inlandet: Cirka 150 ex. Kalmarsand 13/1 (Martin Tjernberg m.fl.) samt minst 250 ex. 20-26/12 (Anders & Tommy Eriksson).

Tretåig mås *Rissa tridactyla* [≥18; ≥367; 5]

En ad. Björn 23/9 (Berndt Godin), 1 ad. + 1 juv. mot V Skatudden 24/10 och 1 juv. mot S 1/11 (Mats Edholm) samt 1 ex. mot NV Biotestsjön 14/11 (Robert Ekman).

Lägsta årssumman sedan 1992, skiljer sig blott marginellt från föregående år. Toppåret genom alla tider är 1990 med minst 170 ex.! Ovanstående fynd faller vad gäller datum och lokaler helt inom normalramen.

Skräntärna *Sterna caspia*

Häckningar: Återigen ökade antalet par i den enda kolonin och uppgick till cirka 200, det högsta antalet under 33 års besök i följd. Häckningsframgången var också god med 278 ringmärkta ungar, dessutom klarade sig ett okänt antal undan märkning (Lars Gustavsson m.fl.). Därtill rapporterades minst elva solitära par.

Stora ansamlingar: Cirka 75 ex. Ledskär/Karlholmsviken 28/4 (Owe Rosengren), 32 ex. Ledskär 15/7 (Ingrid Åkerberg), 36 ex. Hjälstaviken 23/7 (Sven Eric Swanqvist) samt 32 ex. Hargsviken 30/7 (Bo Granberg).

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis* [5; 72; 7]

Två ex. mot NO Kapplasse, Hållnäs och 1 ex. mot Ö Sikhjalma hamn, Hållnäs 28/4 (Owe Rosengren), 1 ex. mot S Ytterskär, Väddö 16/6 (Lars Olsson), 2 ex. mot S Rönnskärs udde 6/7 (Bill Douhan) samt 1 ad. Örsten, Singö 30/7 (Ulf Svahn).

Artens ojämna årsuppträdande bekräftas än en gång, dåliga år avlöses av toppår. Möjligen passerar fler än vad som ses, emedan de flesta snabbt tycks sträcka förbi en lokal där kanske just den dagen ingen skådare står, speciellt med tanke på att semester månaden juli är den kentskes favoritmånad i Uppland. Möjligen är det också så att det snarare är fåglar tillhörande det estniska beståndet än det sydsvenska som ses här.

Fisktärna *Sterna hirundo*

Häckningar: Vid 17 lokaler i inlandet hittades minst 112 par, flest i Tämnaaren och Hjälstaviken med cirka 40 par vardera. I Björns skärgård häckade 17 par (Ulrik Lötberg).

Tidiga vårfynd: Ett ex. Örskär 7/4 (Martin Irestedt), 3 ex. Ledskär 10/4 (Mats Edholm) samt 1 ex. Övre Föret 13/4 (Lars Sund m.fl.). Ett rekordtidigt uppträdande!

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Vårens första uppenbarade sig vid Hargsviken redan 10/4 (Lars Olsson). Troligen rekord det också. I inlandet sågs 35 ex. fördelade på Hjälstaviken, Hosjön, Kärven, Stamsjön och Vällen. I Björns skärgård häckade 158 par (Ulrik Lötberg).

Fisk-/Silvertärna *Sterna hirundo/paradisaea*

Höga sträcksummor: Totalt under hösten (36 bevakningsdagar 3/8-2/11) minst 690 ex. mot S Skatudden med som dagshögsta 134 ex. 19/8 (Mats Edholm). Därutöver 150 ex. mot S Ängskärsklubben 29/7 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 121 ex. mot S Rönnskärs udde 26/8 (Bill Douhan).

Småtärna *Sterna albifrons* [≥28; 63; 4]

En ad. mot S Vendelsjön 8/7 (Keith Bennett), 1 ad. Ledskär 14/7, 1 och 8/8 (Joakim & Elisabeth Djerf, Thomas Pless, Johan Östberg), 1 ex. Hargsviken 15/7 (Stig Holmstedt) samt 1 ex. Hjälstaviken 2/8 (Rickard Jonsson).

Liksom föregående år en "uppsjö" av småtärnor, möjligen kan någon vara dubbelräknad.

Två inlandsfynd är anmärkningsvärt! Månadsfördelningen är helt enligt instruktionsboken.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Häckning: I Sörsjön, Tämnaaren, påbörjade 15 par häckning, varav åtta lyckades (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). För andra året i rad en stor koloni.

Övriga fynd: Minst 6 ad. Hjälstaviken 3-29/5 (Tom Sandström, Pekka Westin m.fl.), minst 7 ad. Vendelsjön 18-21/5 (Tor Jonzon, Thomas Pless m.fl.), 1 ad. Dannemorasjön 19/5 (Bill Douhan), 2 ad. Norr-Giningen, Bladåker 20/5 (Bill Douhan), 3 ad. Hargsviken 20/6 (Wilhelm Dietrichson), 2 ex. Filmsjön 24/6 (gm Joakim Djerf), 1 ad. Hjälstaviken 16/7 (Annika Rastén m.fl.), 1 juv. mot SO Långsandsöarna 28/8 (Niklas Lindberg), 1 ex. mot S Sennebyhaken 9/9 (Magnus Liljefors), 1 juv. Ledskär 13/9 (Mats Edholm), 3 juv. mot S Skatudden 14/9 (Erik Landgren) och 1 ex. 15/9 (Gunnar Ehrenroth m.fl.) samt 7 juv. Limmaren, Frötuna 17/9 (Magnus Bladlund m.fl.).

Glädjande nog återkom den vackra träsktärnan till Sörsjön och med nu två lyckade år är kanske grunden lagd till en ännu mer stadigvarande förekomst. Möjligen tillhörde någon/några av vårens och höstens i övrigt sedda ex. denna koloni men räknat rakt av uppgick antalet till minst 66 ex. Rekord liksom septemberförekomsten (13 ex.)!

Vitvingad tärna*

Chlidonias leucopterus [0; 7; 2]

En ad. i sommarträkt Hjälstaviken 4-5/5 (Sven Eric Swanqvist m.fl.), samt en juv. Limmaren, Frötuna 16-17/9 (Bo Granberg, Douhan m.fl.).

Fåglen vid Hjälstaviken uppträdde på nästan samma datum som förgående år! Har den en maka med sig vid nästa besök?

Sillgrissla *Uria aalge*

Häckningstid: Cirka 100 par Svenska Högarna, pull. sågs 15/7 (Bill Douhan, Lars Olsson), cirka 25 par Abborren, Singö (Joakim & Rune Johansson, Helge Röttorp) samt 1 ad. Tjärven, Rådmansö (Bo Granberg).

Övriga fynd: Under perioden 22/4-10/6 sågs arten i Gillöga skärgård, Blidö (30), Söderskärgården, Blidö (50), vid Örskär (1) samt Björn (2).

Under hösten 22/9-24/10 gjordes observationer vid Skatudden (7), Rönnskärs udde (1) samt Björn (1).

Glädjande är ju att häckningslokalerna består genom åren med i stort sett oförändrat bestånd. Rast- och sträcklokaler är också de gamla vanliga.

Tordmule *Alca torda*

Häckningstid: I skärgården tillhörande Singö inräknades cirka 540 par fördelade på sju lokaler (Joakim & Rune Johansson, Helge Röttorp) samt i Söderarms skärgård 23 ad. på två lokaler (Bo Granberg). Uppgift från Svenska Högarna (2000: 2 300 par) saknas för 2001.

Vinterfynd: Ett ex. Skatudden 18/1 (Lars Olsson).

Tobisgrissla *Cephus grylle*

Häckningstid: Cirka 460 par redovisas från 21 lokaler. Detta i jämförelse med tidigare år mycket högre antal beror helt på specialinventeringar i ytterskärgården, som i vanliga fall besöks av ytterst få ornitologer.

Skogsduva *Columba oenas*

Vinterfynd: Fr.o.m. 14/2 sågs arten på Väddö (4), vid Hjälstaviken (3), Kilby, Alunda (2) samt Dumdalsslätten, Fittja (1). Samtliga bedöms vara nyanlända vårflyttare. I dec. uppehöll sig två ex. vid Löhammar, Harg (Wilhelm Dietrichson), ett betydligt normalare månadsantal än under dec. 2000 (45).

Häckningstid: Med 83-90 hörda/sedda individer och par uppnåddes högsta rapporterade antalet sedan fynd under häckningstid började efterfrågas (1993). Redan föregående år tycktes en mer positiv utveckling vara på väg, vilket en de senaste åren utökad rapportering förhoppningsvis bekräftar.

Höga antal: Cirka 70 ex. mot N Ytterskär, Väddö 1/4 (Lars Olsson), 65 ex. Härvesta, Fröslunda 10/8 (Pekka Westin), 200 ex. Hjälstaviken 8/9 (Yngve Hareland), 185 ex. Hårbyslätten, Fröslunda 16/9 (Martin Tjernberg) samt 60 ex. Vendelsjön 13-14/10 (Thomas Pless, Martin Sandkvist).

Ringduva *Columba palumbus*

Vinterfynd: I jan.-feb. fanns på några platser i Uppsala minst 20 ex. (Martin Amcoff, Sebastian Sundberg m.fl.). Under dec. däremot noterades vare sig i staden eller någon annanstans något ex., vilket är ganska ovanligt.

Höga antal: Vid Fågelsundet sträckte mot V 5 000 ex. 4/4, 3 000 ex. 6/4 samt 1 700 ex.

16/4 (Lennart Söderlund), 1 000 ex. rastade Ubblixbo, Tierp 8/4 (Fredrik & Hanna Friberg), 1 000 ex. Grönö, Österlövsta 10/4 (Mats Edholm), minst 1 000 ex. mot N Örskär 25/4 (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 1 000 ex. S Alunda 3/9 (Mats Edholm).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Häckningstid: Uppskattat parantal enligt följande: Uppsala (16), Harbo (2), Östervåla (2), Kapellskär (1), Rimbo (1), Skärplinge (1), Snesslinge (1), Tierp (1) samt Tärnsjö (3 ex. som dock försvann efter första halvåret). Tillfälligt sågs ett ex. vid Hållen, Hållnäs resp. Simundö, Börstil.

För första gången på många år förefaller en kraftigare nedgång ha skett i Uppsala. Sebastian Sundberg skriver: "Sämsta året på 25 år i Luthagen. Normalt 5-6 revirhävande par, nu bara en spelande under våren". Däremot berättar Lars Gustavsson: "Efter att ha varit försvunnen en tid åter cirka två par i Östervåla".

Övriga fynd: Även ovanligt få vinterobservationer med ett lågt antal duvor inblandade stärker misstanken om minskning. Under jan.-feb. sågs i Uppsala max. tre ex. på ett och samma ställe. Möjligen stannade paren kvar inom sina revir i stället för att vinterflockas. Turkduvor sågs dessutom i Älmsta, Väddö (?), Tierp (1) och Örsundsbro (1). Tillfälliga sommar- och höstobservationer gjordes i Enköping (2), Görle, Frötuna (1), Älmsta (2), Läby, Björklinge (1) samt vid Hjälstaviken (1) och Skatudden (1). Anmärkningsvärt nog finns ingen turkduva rapporterad efter 24/11!

Turturduva *Streptopelia turtur* [≥19; ≥140; 2]

En sj. Haga, Rasbo 28-29/5 (Robert Ekman m.fl.) samt 1 ex. (trol. juv. att döma av foto) Sennebyhaken, Väddö 4/10 (Olle Andersson gm Lars Olsson).

En uppräckning jämfört med 2000 (0) men tendensen är ändå något vikande sett i ett längre perspektiv. I egenskap av tillfällig gäst får man ändå räkna med tydliga årsvariationer, där t.ex. väderleksförhållanden under sträcktiden kan ha viss inverkan.

Gök *Cuculus canorus*

Med sedvanlig pålitlighet anlände göken under första majveckan, 6/5, och avslutade sedan ropsåsongen 8/7. Minst 117 hanar hördes, några fler än föregående år men färre än för fem år sedan. För

närvarande uppfattas dock inte det ropande beståndet undergå någon större förändring. Däremot har övriga högsommarobservationer och fynd under tidiga hösten mer än halverats på fem år, vilket kanske bör ses som en varningssignal. Under juli och aug. iakttogs blott sex ex. vardera månaden och 1/9 rastade årets sista på Björn.

Berguv *Bubo bubo*

Två säkerställda häckningar med en unge vardera, sju revir (par/hanar) därtill samt ett ströfynd blev årets facit under häckningstid, ett ganska normalt årsutfall. Under hösten uppmärksammades tre ex., två av dessa hanar som redan lockats till vårsång! Säkrast att vara tidigt ute med kontaktannonsen...

Ett etablerat par vid Hjälstaviken, som hördes para sig 10/3 (Martin Tjernberg), misstänks ha blivit innebrända vid en häftig brand av en lada i slutet av april.

Fjälluggla *Nyctea scandiaca* [?; ≥76; 0]

Ingen observation vare sig under kalenderåret eller vintersäsongen 2000/01! Senast detta hände var 1995/96.

Hökuggla *Surnia ulula* [?; 427; 0]

Även den andra klassiska invasionsugglan uteblev helt både under året och föregående vintersäsong, vilket inte hänt sedan 1981/82.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

En konstaterad häckning och därtill 65 revir innebar en halvering jämfört med 2000 men eftersom antalsvariationen är avsevärd mellan olika år är det inte uppseendeväckande, ty sämre år har funnits. Många sparvugglor lyckas nog undvika ornitologer och de senare tycks ha en viss förkärlek att besöka kända lokaler som Fiby och Pansarudden. Under hösten och fram till årsskiftet finns dock bara sex observationer, lägsta antalet sedan 1995.

Kattuggla *Strix aluco*

Med 99 bevisligen hörda/sedda ungpullar slås det rekord som stått sig ända sedan 1983 (96)! Visserligen har jag (ME) väntat länge på det men med tanke på det goda året 1999 (86) borde det ha dröjt något längre. Under nära 30 års kullräknande har kattugglan haft få riktiga topp- resp. bottenår utan oftast visat sig ligga någonstans mittemellan. Häckningsframgången uppvisar ofta stora skillnader lokalt och 2001 verkar paren ha lyckats mycket

bra i sydvästra och västra Uppland medan det i Harbo/Östervålatrakten i nordväst varit ett dåligt år enligt Lars Gustavsson. Dessutom avlyssnades minst 118 hanar/par, så totalt inräknades 217 revir. Ett av dessa hävdades kanske lite överraskande på Örskär (Martin Irestedt). Under sep.-dec. iakttogs/hördes ugglor på 21 lokaler, vilket är rätt normalt.

Slaguggla *Strix uralensis*

Den större Strix-släktingen hade också ett trivsamt år och presterade, liksom kattugglan, efter bara ett mellanår sitt näst bästa kända häckningsresultat med 28 hungriga ungpullar! Ytterligare fyra häckningar påbörjades men misslyckades. De lyckade häckningarna innehöll i medeltal 2.1 ungar/kull. En av de häckande honorna var 17 år! Utöver ovanstående ropades det på ytterligare minst 35 lokaler, därmed kartlades totalt 67 revir. Trots det relativt höga antalet framgår det av rapporteringen att en del gamla kända slagugglemarker knappast besöktes.

Under hösten var ugglorna som vanligt ganska osynliga. Tre observationer, samtliga inom förväntat område.

Lappuggla *Strix nebulosa* [≥8; ≥40; ≥6]

Vårt senaste nytillskott inom familjen avslöjade ingen häckning detta år men i norra och östra Uppland ropade hanar på fyra lokaler och sågs ett ex. på en annan. Aktiviteten var dock synnerligen sporadisk men visar ändå att beståndet ingalunda lämnat våra trakter. Höstfacit blev en observation i okt. och en i nov.

Under året således sju observationer omfattande minst sex fåglar.

Hornuggla *Asio otus*

Vinterfynd: Ett ex. Övre Föret 5/2 (Emil Lindqvist), 1 ex. Sörsjön 1-9/12 (Martin Amcoff m.fl.), S Högby, Västeråker 24/12 (Karl-Erik Johansson), Tibble, Balingsta 28/12 (Ulf Karlsson) resp. NV Vindbron, Övre Föret 30/12 (Mats Eriksson, Owe Rosengren).

Under våren ropade hanar/par på tio lokaler, varifrån ungpullar inte har rapporterats. Dock hittades 45 hörbara bevis på lyckad häckning, vilket avslöjade ett genomsnittså sett till de tio senaste. På ytterligare fyra lokaler sågs ugglor men utan häckningsindier.

Höstobservationer gjordes mellan 30/9-28/10 på Svenska Högarna (fem dagar), Björn (1), vid Sörsjön (1) samt i Faringe (1).

Jorduggla *Asio flammeus*

Vinterfynd: Ett ex. Norrby, Sala 1-22/1 (Kalle Källebrink) samt 1 ex. Nyholm, Nora 1/12 (Karl Nyremo gm Lars Gustavsson; videofilmad).

Under vårflyttningen 31/3-31/5 uppmärksammad på följande lokaler (bedömt som minst sju individer): Hjälstaviken, Övre Föret, Kundbysjön, Skedviken, Ledskär, Rossholm och Örskär.

Sommarfynd: Ett ex. Nyvalla, Östervåla 1/6 (Lars Gustavsson), 1 ex. Nedre Föret 6/6 (David van der Spoel), 1 ex. Hyvlinge, Torstuna 1/7 (Sven Eric Swanqvist) samt 1 ex. flygande över Stålgatan, Uppsala juli (inget datum; Robert Ekman).

Höstflyttningen under perioden 17/9-20/10 märktes på Örskär, Björn, Svenska Högarna, Rönnskärs udde och Skatudden och omfattade totalt nio ex.

Vad gäller årssumman på minst 21 ex. samt fördelningen i tid och plats så framträder en ganska normal årsbild.

Pärluggla *Aegolius funereus*

Det goda år som några av våra andra ugglor visade upp gällde sannerligen inte pärlugglan! Med endast fem ropande hanar tangeras bottenåret 1979! 2000-talets inledande år är de absolut sämsta i "modern tid". Under hösten märktes inte heller några flyttningsrörelser vid t.ex. Svenska Högarna. För att inte läsaren helt skall tappa modet, påpekas redan nu att ett flertal pärlugglor hördes våren 2002!

Nattskär *Caprimulgus europaeus*

Sommaren förefaller bli allt kortare om man med den sätter likhetstecken med årstidens mest särpräglade nattångare. Den första hördes 10/6 och redan fr.o.m. 13/7 härskade tystnaden över hållmarker och mossar. Visserligen sågs några därefter men... Riala (5), Hållnäs (3-4) och Häverö (1) stod för hela skörden under häckningstid. Till Arholma kom ett ex. insträckande 22/9 (Zackarias Svensson). Framtiden ser alltså inte direkt ljus ut, inga nya lokaler hittades och kärnområdet Hållnäs-halvön glesas ut alltmer och av det för 15 år sedan uppskattade beståndet till 46 revir där (FiU 15: 77-84) återstår således bara en spillra.

Tornseglare *Apus apus*

Sent höstfynd: Ett ex. Rönnskärs udde 13/10 (Peter Carlsson). Angående häckningen skriver Lars Gustavsson: "Ett dåligt häckningsår åtminstone här i Östervålatrakten med många döda ungar och sen häckning".

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Ett par *hackade* med två flygga kullar som resultat vid Tämnrån, Västland (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson). Vid Fyrisån söder om Uppsala sågs ett par 17/4-10/5 men verkar sedan ha försvunnit (Håkan Andersson m.fl.). Under året i övrigt gjordes ovanligt många *ströfynd*: I jan. Sidfjärden, Väddö, i feb. Samnan, Lövestaslätten, i apr. Täljkniven, Nora samt Hosjön och Lurbobro, i juni Gropholmarna, Älvkarleby, i aug. Sottern, i sept. Övre Föret, i okt. Biotestsjön, Ledskär/Karlholmsviken och Övre Föret, i nov. Väddö kanal och Fyrisån både N och S Uppsala samt i dec. Biotestsjön, Österåla och Övre Föret. Utöver ovanstående par verkar minst tio ex. varit synliga, och flera av de under hösten kanske härrörde från häckningen. Totalt sett det kungsfiskarrikaste året sedan 1995.

Härfågel *Upupa epops* [häckfågel; 110; 1]

Ett ex. Övre Föret 27/4 (Thomas Lindström). Bara en råkade flaxa förbi, minsta antalet sedan 1990. Årsrekordet åtta ex. innehar 1993, men det är nog bara naturligt med en sådan årsvariation när det gäller en så tillfällig gäst. På något sätt känns det som om härfågeln söker upp ornitologerna och inte tvärt om!

Göktyta *Jynx torquilla*

Den första göktytan för året hördes vid Bodviken SO Öregrund 22/4. Därefter hittades 116 ex. fram till 22/9. Den absoluta merparten av fynden utgörs av sjungande hanar i lämplig häckningsbiotop. Utöver dessa fynd kunde 14 häckningar konstateras. Fem häckningar där ungarna ringmärktes resulterade i 43 flygga ungar (Bill Douhan). Göktytan är känd just för att lägga många ägg.

Göktytan missgynnas kraftigt av det minskande betestrycket i våra hagmarker. I Uppland är det framförallt i de norra och östra delarna arten finns. Här kan den bitvis vara ganska vanlig, men saknas nästan helt i andra delar av landskapet.

Gråspett *Picus canus*

Häckningstid: På sex platser gjordes fynd av ropande gråspettar under häckningstid. På tre av

Gråspett *Picus canus* © Lars Olsson
Gråspetten är fotograferad i uppland gråspett

dessas sågs två fåglar. Dessutom konstaterades en häckning i Tinäsområdet (Stig Holmstedt). En hona sågs på Örskär, Gräsö 27/4 (Mats Edholm, Brita Tibell).

Övrig tid: Ett ex. höll till vid Hjälstaviken 19/8-29/9, men var i vanlig ordning mycket svårsedd och sågs endast vid fyra tillfällen under denna period (Gunnar Ehrenroth, Thomas Johansson m.fl.). Ett ex. sågs vid Långsandsörarna 30/9-7/10 (Ulrik Lötberg, Paul Higson, Petter Haldén m.fl.).

Under vintermånaderna sågs gråspettar med elva ex. på lika många lokaler. Flera av dessa sågs vid talgutfodringar.

Ett riktigt bottenår för gråspetten. Efter de senaste årens kraftiga ökning av fynd är vi nu tillbaka vid en nivå motsvarande början av 1990-talet. Man kan hoppas att detta bara är en tillfällighet.

Större hackspett *Dendrocopos major*

Under hösten var det stor rörelse på större hackspettar från öster. Detta gav en hög dagssumma på Björn, Hållnäs, där 200 ex. sträckte mot V 17/9. Därtill ringmärktes 35 ex. samma dag (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg).

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*

Totalt under året sågs tre ex., samtliga i Dalälvsområdet. Av dessa fanns en stationär hona i Färnebofjärdens nationalpark, där ytterligare ett ex. observerades tillfälligt, samt en hane i Båtforsområdet (Anders Eriksson, Stig Holmstedt m.fl.).

Båtforsfågeln planterades ut 1999 i samma område som den sedan dess hållit till i.

Från att så sent som i mitten av 1970-talet kunnat betraktas som en karaktärsfågel i Nedre Dalälvsområdet, så står det nu inte länge på förrän arten är helt utgången. Återigen noteras ett nytt bottenrekord vad gäller antalet fynd, och gissningsvis har vi inte vitryggen kvar i Uppland om fem år.

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Häckningstid: Arten observerades under häckningstid på 89 lokaler och på fem av dessa kunde häckning konstateras. På knappt en fjärdedel av lokalerna observerades två fåglar.

Övrig tid: Under vintern och hösten observerades arten på 40 lokaler, de allra flesta i kustbandet. De fåglar som sågs inne i landet var på lokaler där arten fanns representerad även under häckningstid.

Mindre hackspetten är ännu ett exempel på en art som kraftigt missgynnas av det moderna skogsbruket. Endast fem inrapporterade häckningar och knappt 25 lokaler med par talar sitt tydliga språk. Arten går kanske samma öde till mötes som sin "storebror" vitryggen om inte trenden snart bryts. Minskningen i antalet rapporter är inte alarmrande, men å andra sidan kan man tänka sig en ökad rapportbenägenhet i takt med att arten minskar.

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Häckningstid: Under häckningstid hittades den tretåiga på 14 lokaler, oftast i form av trummande hane. I Tinäsområdet bedömdes det finnas tre par, i Båtforsområdet två och på övriga lokaler har ett par eller en stationär trummande hane rapporterats.

Övrig tid: Arten har rapporterats från fyra av de ovan nämnda reviren under annat än häckningstid, vilket inte är särskilt förvånande då den tretåiga hackspetten är mycket stationär. Utöver detta sågs ett ex. vid Kasberget, Gamla Grisslehamn 29/9 (Kjell Andersson) samt ett ex. SO Brunns-holm, Enköpings-Näs 16/11 (Sven Kihlström).

Trädlärka *Lullula arborea*

Den bredvingade, gung-fladdrande sångaren spred sina toner flerstädes fram till högsommaren med 78 kartlagda revir som följd. Jämfört med de två senaste åren en liten minskning men alltför tidigt att dra några slutsatser av.

Vårsträcket kom igång 24/3 och fram till

månadsskiftet april/maj hade minst 22 ex. passerat norrut. Ett halvår senare bar det av åt motsatt håll och när slutpunkten sattes 12/10 hade cirka 27 ex. noterats, ett liksom för våren under senare år normalt antal.

Berglärka *Eremophila alpestris* [?; ≥178; 0]

Arten undvek oss helt liksom senast för fyra år sedan. Under de senaste 15 åren har 0-6 ex. setts årligen. En och annan kanske blir överraskad av det faktum att lika många härfåglar som berglärkor besökt oss sedan 1992!

Backsvala *Riparia riparia*

Häckningar: Cirka 260 bohål hittades totalt i fyra grustag.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Stor ansamling: Cirka 1 000 ex. Hjälstaviken 21/8 (Yngve Hareland).

Större piplärka* *Anthus richardi* [1; 37; 1]

Ett ex. rastade på åkrarna vid gården Storskäret, Forsmark 17/9 (Robert Ekman, Joakim & Elisabeth Djerf). Helt normal fyndtidpunkt.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Tidigt vårfynd: Ett ex. rastade vid fågeltornet, Ledskärsviken 22/4 (Keith Bennett).

Ängspiplärka *Anthus pratensis*

Tidigt vårfynd: Ett ex. Uppsala Kungsäng 15/3 (Per Johan Ulfendahl).

Större antal, vår: Under femdagarsperioden 27/4-1/5 rapporterades: ≥300 ex. mot V Örskär 27/4 (Mats Edholm), 400 ex. mot V Fågelsundet 27/4 (Lennart Söderlund), ≥500 ex. rastade Ledskärsområdet 27/4 (Joakim & Elisabeth Djerf), 200 ex. Rödhäll, Hållnäs 28/4 (Per Johan Ulfendahl), 400 ex. mot V bunkern Fågelsundet 28/4 (Owe Rosengren), 500 ex. rastade Ledskärsviken 28/4 (Owe Rosengren), cirka 200 ex. rastade Ledskär 30/4 (Martin Tjernberg) och cirka 300 ex. rastade vid Ledskärsviken 1/5 (Mathias Andersson, Håkan Andersson).

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Våren (9-24/5): Minst 19 ex. från fem lokaler: Kundbysjön, Rimbo; Fladen, Ledskär; Kungsängen, Uppsala; Biotestsjön och södra Vendelsjön. Notervärt är hela sex ex. vid Ledskär 20/5 (Per Johan Ulfendahl).

Hösten (8/8-26/9): Minst 64 ex. från 19 lokaler. Lokaler med fler än två ex.: Lövsstaslättan, max. 15 ex. 8/8-21/9; Björn, max. 4 ex. 1-23/9; Funbosjön, 3 ex. 7/9 och Ledskär, 3 ex. 15/9. Hjälstaviken presterade ett betydligt sämre resultat denna höst jämfört med året innan, då arten där noterades i antal om upp till 10 ex.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Vinterfynd: Först minst 2 ex. 7/1, sedan 1 ex. 10-21/1 Rönnskärs udde/Sennebyhaken (Bill Douhan m.fl.) samt 2 ex. Biotestsjön 25/2 (Petter Haldén, Fredrik Friberg, Mikael Malmaeus).

Under våren (2/4-15/5): Endast 14 rastande eller sträckande fåglar från sju lokaler i Blidö, Gräsö, Hållnäs resp. Väddö socknar.

Häckningstid: Inte mindre än 98 ex. från 39 lokaler rapporterades 22/4-18/8. Dessa avser par eller sjungande hanar i lämplig häckbiotop. Blidö: 4 ex. från fyra lokaler (Bill Douhan, Lars Olsson), Gräsö: 10 ex. från fem lokaler (Martin Amcoff, Joakim & Rune Johansson, P-A Edin), Rådmansö: 6 ex. från fyra lokaler (Bill Douhan, Bo Granberg), Singö: hela 72 ex. från 23 lokaler (Helge Röttorp, Joakim & Rune Johansson, Urban Emanuelsson) och Väddö: 6 ex. från tre lokaler (Keith Bennett, Joakim & Rune Johansson, Lars Olsson).

Under hösten (26/8-29/11): Antalet rastande, sträckande eller överflygande fåglar räknade denna höst 38 ex. från sju lokaler hemmahörande i Forsmarks, Gräsö, Hållnäs, Väddö resp. Österlövsta socknar. Notervärt är ett ex. vid Ledskär 17/9 (Berndt Godin).

Inlandsfynd: Ett ex. rastade vid Ål, Vendelsjön 17/4 (Pekka Westin) och sträckte sedan iväg mot NO. Färre observationer än vanligt gjordes av sträckande fåglar under både våren och hösten, men det stora antalet fynd under häckningstid kompenserar denna "brist" med råge. Det skall tilläggas att en skärgårdsinventering bedrevs detta år.

Gulärla *Motacilla flava*

Häckningar (flava): Ett par byggde resp. besökte bo vid Plattformen, Övre Föret 18/5 resp. 15/6 (Fredrik Litsgård, Martin Sandkvist), 1 par Hederviken, Närtuna (Magnus Bladlund) och 2 par Sissammarsviken, Husby-Sju-

hundra (Martin Tjernberg). Från artens huvudfäste i landskapet, Hjälstaviken, saknas rapporter.

Många individer vår: Cirka 100 ex. rastade Ledskär 16/5 (Mats Edholm), cirka 400 ex. rastade Biotestsjön 19/5 (Mikael Malmaeus), 100 ex. Ledskär 20/5 (Keith Bennett), 187 ex. mot NV Röd-häll, Hållnäs 23/5 (Niklas Lindberg) och 70 ex. rastade Sikhjälma hamn 24/5 (Anki Hambäck).

Många individer höst: 50 ex. rastade Björn 1/9 (Lennart Söderlund).

Gulärla* *Motacilla flava flavissima/lutea* [0; 2; 1]
En hane Brjörnsfyr 1/9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).

Citronärla* *Motacilla citreola* [0; 10; 1]

En hane (ev. 2k.) sågs tillfälligt Ulva kvarn, Bälunge 27/4 (Per Johan Ulfendahl).

Forsärla *Motacilla cinerea* [3; 49; 15]

Häckning: Ett par häckade framgångsrikt och fick ut två kullar (10 pull.) vid Tämnrån, Västland 22/4-1/7 (Ulrik Lötberg m.fl.).

Övriga fynd: Ett par rapporterades tillfälligt från Lurbobro, Hågadal, Uppsala 28/4 (Håkan Andersson m.fl.) och 1 ex. sågs från Kokullen, Hjälstaviken 13/10 (Sören Franceen). Äldre fynd: Ett ex. i Hjälstaviken 2/10 1994 (Martin Tjernberg).

Sädesärla *Motacilla alba*

Stort antal: Minst 500 ex. rastade Örskar 16/8 (Mats Edholm).

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquata* © Martin Irestedt
Fågeln är fotograferad på Öskär under perioden 6-11/4 2001.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Efter årsskiftet fanns medelmåttiga mängder sidensvansar i främst Uppsalaområdet, men även i Norrtälje och Örsundsbro. Flockar på mellan 50-250 ex. noterades regelbundet under jan.-mars. Den största flocken rapporterades från Tunaberg, Uppsala 600 ex. 1/1 och 500 ex. 6/1 (Pekka Westin & Kerstin Carlsson).

Majfynd: 40 ex. Svartbäcken, Uppsala 3/5 (Gunnar Ehrenroth), 4 ex. Forsmarks bruk 9-12/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 5 ex. Backa, Väddö 12/5 (Gabriel Ekman) och 1 ex. Svenska Högarna 14/5 (Bill Douhan).

Första höstsvansarna rapporterades från Biotestsjön med 10 ex. 3/10 (Joakim & Elisabeth Djerf). Under hösten/förvintern rapporterades totalt bara 1 672 ex. – en ovanligt låg siffra. Av dessa noterades 445 ex. som insträckande vid Skatudden totalt under hösten (36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm). Någon liten antydning till "topp" märktes 15-17/10 då åtminstone fyra flockar överstigande 100 ex. rapporterades (Bäcklösa, Uppsala; Örsundsbro; Eklundshof, Uppsala och Skatudden). Största rapporterade höstansamlingen var 170 ex. vid Örsundsbro 15/10 (Martin Tjernberg).

Strömstare *Cinclus cinclus*

Häckningar: Två ungar + 1 2K hona, holkhäckning, ringmärktes Kvarntorp, Harg 10/5, 5 ungar + 1 3K hona, holkhäckning, ringmärktes Johannisfors, Forsmark 11/5 och 2 kalla ägg, holkhäckning, Harg 25/5 (Heikki Haveri).

Ett anmärkningsvärt fynd av arten gjordes på Svenska Högarna 19/10 (Kristoffer Stighäll).

Gärdsmyg *Troglodytes troglodytes*

Vinterfynd: Under jan.-feb. rapporterades inte mindre än 34 ex. En anmärkningsvärd summa som dock har sin förklaring i den ovanligt milda vintern 2000/2001. Under dec. en något lägre, men ändå betydande, siffra om 18 ex. Samtliga observationer är tämligen väl spridda över rapportområdet.

En populationsuppskattning utförd av Martin Tjernberg säger: "Har blivit mycket allmän senare tid jämfört med tidigare. 14 km linjetaxering i olika skogstyper ger en täthet av drygt 2,6 sj. per km². Med 5 600 km² lämplig skog i Uppland blir beståndet minst 15 000 par!" Detta är sannolikt förklaringen till de många vinterfynden, även i avsaknad av rekordmilda vintrar.

Järnsparv *Prunella modularis*

Vinterfynd: Ett ex. Väsby, Stavby 5/1 (Mats Edholm) och 2 ex. Björholmstippen, Skederid 3/2 (Bo Granberg). Ett ganska normalt vinteruppträdande.

Rödhake *Erithacus rubecula*

Vinterfynd: Under jan.-feb. rapporterades 14 ex. från Börje, Danmarks, Forsmarks, Knutby, Läby, och Väddö socknar samt Uppsalatrakten.

Också för rödhakens del finner vi nog förklaringen till den ovanligt höga siffran i den extremmilda vintern 2000/2001.

Blåhake *Luscinia svecica*

Vårfynd: Från 27/4-31/5 rapporterades totalt 14 ex. – Tre ex. Övre Föret 27/4 (Fredrik Litsgård), 1 sj. Hjälstaviken 5/5 (Tom Sandström), 2 ex. Reningsverket, Uppsala 7/5 (Sören Franceen), 1 sj. Ultuna, Uppsala 7/5 (Per Thebo), 1 ex. Vindbron, Fyrisån, Uppsala 7/5 (P-A Edin), 5 ex. Svenska Högarna 12-15/5 (Bill Douhan) och 1 ex. Västerbådan, Gräsö 31/5 (Martin Amcoff).

Stora antal: Tio ex. Lövsstaslättan, Danmark 8/8 (Thomas Johansson), 10 ex. Björn 1/9 (Lennart Söderlund), 10 ex. Alunda 3/9 (Mats Edholm), cirka 10 ex. Reningsverket, Uppsala 15/9 (Owe Rosengren) och cirka 40 ex. Björn 17/9 (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg).

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Häckningar: Ett par med två pull. Svenska Högarna 23/7 (Anders Haglund) och 1 par Mickelstorp, Simtuna 1/5-30/6. Okänt om häckning genomfördes i Mickelstorp. Enligt närboende häckade ett par där även år 2000 (Kalle Källebrink).

Övriga fynd: Totalt sex ex. – 1 hane Örskärs fyr 7/4 (Martin Irestedt), 1 3K+ hane Elinge såg, Österlövsta 22-29/4 (Clas Cronlund), 1 ad. hane Forsmarks kärnkraftverk 29/5 (Joakim & Elisabeth Djerf), 1 ex. Kårsta, Villberga 10/8 (Pekka Westin), 1 hona Kristineberg, Örskar 8/9 (Mikael Malmaeus) och 1 ex. Årsta, Uppsala 30/9 (Torbjörn Sjölin).

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Stort antal: Cirka 100 ex. rastade Björn 17/9 (Joakim Djerf, Ulrik Lötberg).

Svarthakad buskskvätta*

Saxicola torquata [2; 19; 1]

En honf. rastade Örskär 6-11/4 (Martin Irestedt). Fågeln tillhörde den västliga rasen *rubicola* (*hibernans*).

Ringtrast *Turdus torquatus*

Vårfynd: Totalt 18 ex. 10/4-15/5 – 1 hane Storhyget, N Djupa, Söderfors 10/4 (Ulrik Lötberg, Pernilla Widlund), 1 ex. Kasby, Lagga 17/4 (Martin Tjernberg m.fl.), 1 ex. Björn 27/4 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson), 1 hane Fågelsundet 27/4 (Lennart Söderlund), 1 hane Lagga kyrka 27/4 (Staffan Roos), 1 honf. Hållen, Hållnäs 29/4 (Magnus Liljefors, Ingrid Åkerberg), 1 ex. Tängesbo, Östervåla 30/4 (Lars Gustavsson), 1 honf. Biotestsjön 1/5 (Erik Landgren), 3 honor Hållen 1/5 (Tommy Eriksson, Tommy Lindell), 2 ex. Fågelsundet 1/5 (Tommy Lindell), 1 ex. Mickelsbo, Tierp 2/5 (Berndt Godin), 1 hane Hjälstaviken 5/5 (Ulf Karlsson), 1 hona Fågelsundet 6/5 (Niklas Lindberg), 1 subad. hane Svenska Högarna 14/5 och 1 ad. hane 15/5 (Lars Olsson, Bill Douhan).

Höstfynd: Totalt 4 ex. 23/9-9/10 – 1 1K hane Örskärs fyr 23/9 (Petter Haldén), 2 ex. Långsandsörarna, Älvkarleby 7/10 och 1 ex. Björn 9/10 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Koltrast *Turdus merula*

Stort antal: Cirka 150 ex. mot SV Långsandsörarna 7/10 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Björktrast *Turdus pilaris*

Stora antal: Cirka 1 800 ex. mot NV Fågelsundet 25/4 (Lennart Söderlund), cirka 1 500 ex. mot SV Långsandsörarna 7/10 (Ulrik Lötberg, Paul Higson), cirka 800 ex. Övre Föret 26/10 (Yngve Hareland) och där också cirka 500 ex. 27/10 (Mats Eriksson).

Kuriosa: En albino rastade med cirka 300 "normala" vid Tolfta kyrka 23/9 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg).

Taltrast *Turdus philomelos*

Stort antal: Cirka 175 ex. mot SV Långsandsörarna 7/10 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Vinterfynd: Ett ex. Trästa, Häverö 14/1 (Bill Douhan).

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Stora antal: Cirka 450 ex. mot NV Fågelsundet

25/4 (Lennart Söderlund) och cirka 300 ex. mot SV Långsandsörarna 7/10 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Vinterfynd: Ett ex. Kvisthamra, Norrtälje 1/1 (Peter Carlsson) och 1 ex. Hjälstaviken 18/2 (Ulf Wig-holm).

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

Vinterfynd: Hela 30 ex. rapporterades från jan.-feb., bl.a. 6 ex. Väddö golfbana 26/1, 4 ex. Veda, Väddö 8-9/2 (Lars Olsson) och 6 ex. Finsta, Fröslunda 26/2 (Martin Tjernberg).

Förklaringen till det ovanligt rikliga uppträdandet har säkerligen samband med den extrem-milda vintern 2000/2001.

Stora antal: 40 ex. mot N Ytterskär, Väddö 1/4 (Lars Olsson), 40 ex. mot V Tärnudden, Örskär 7/4 (Martin Irestedt) och 30 ex. Hållnäs kyrka 15/4 (Per Johan Ulfendahl). Inga speciellt höga siffror detta år, alltså.

Flodsångare

Locustella fluviatilis [14; >781; 11]

Samtliga fynd: Totalt endast tio sjungande hanar – 1 sj. Fyrisån, Ulleråker, Uppsala 22/5-18/6 (Yngve Hareland m.fl.), 1 sj. 500 m S Näs-viken, Uppsala-Näs 23/5-16/6 (Ulf Karlsson m.fl.), 1 sj. Sätuna herrgård, Långsjön, Björklunge 23-24/5 (Lars Haneskog, Thomas Pless), 1 sj. Vallo-xen, Östuna 31/5 (Staffan Roos), 1 sj. N Kåsta, Roslags-Bro 9/6 (Ulla Beckman), 1 sj. Stora Granlund, Rimbo 10-16/6 (Gabriel Ekman m.fl.), 1 sj. avfar-ten mot Svenskär, Västland 10/6 och 22/7 (Per Johan Ulfendahl), 1 sj. Bysjön, Harg 16/6 (Mats Edholm), 1 sj. Klardammen, Dannemora 21/6-1/7 (Eva Johansson m.fl.) samt 1 sj. strax S Hukan, Hjälstaviken, Övergran 26/6-24/7 (Pekka Westin m.fl.).

Återigen ett dåligt år! Året innan rapporterades också 10 sj. hanar. Två år i rad med dessa låga antal att jämföra med siffrorna från mitten av 1990-talet, då årsbokslutet brukade hamna runt 50 sj. hanar. Man får gå tillbaka så pass långt i tiden som till början - mitten av 1970-talet för att hitta lika låga siffror.

Vassångare *Locustella luscinioides* [2; 47; 5]

Samtliga fynd: Totalt fem sjungande hanar – 1 sj. N-delen Hjälstaviken 7-13/5 (Thomas Johansson m.fl.), 1 sj. Fiskarfjärden, Forsmark 22/5-4/6 (Mats Edholm m.fl.), 1 sj. södra Vendelsjön 15-19/6

(Kjell Pålsson m.fl.), 1 sj. Filmsjön 24/6 (Robert Ekman) och 1 sj. Hosjön, Knutby 24-26/6 (Joakim Ekman m.fl.).

Ett ovanligt gott år - överträffas endast av 1987 då sex sj. hanar rapporterades. Året innan rapporterades tre sj. hanar.

Busksångare

Acrocephalus dumetorum [2; 124; 0]

Inget fynd detta år. Den vikande trenden håller i sig.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Sjungande hanar: 63 sj. hanar år 2001.

Med dessa och en ringmärkt ungfågel från Övre Föret 6/9 (Björn Lundgren) blev årets skörd 64 ex. – fem färre än året före. Fortfarande dock en normalgod summa.

Trastsångare

Acrocephalus arundinaceus [18; 608; 52]

Sjungande hanar: 36 sj. hanar år 2001.

Av dessa rapporterades 15 som par, vilket tillsammans med en hona ger slutsumman 52 ex. Totalsumman till trots syns en viss minskning för arten. Från Tämnaområdet rapporterades en generell minskning på kontrollerade ytor om drygt 30%. Vidare bidrog Hjälstaviken bara med en enda sjungande hane (vid bara ett tillfälle; 13/5). Året innan rapporterades 46 sj. hanar.

Härmsångare *Hippolais icterina*

Antal sjungande hanar: Minst 65 sj. hanar rapporterades 2001. Eftersom härmsångaren är åter-

införd som rapportart, får kommande år utvisa ev. tendenser.

Höksångare *Sylvia nisoria*

En sj. hane vid Kogrundet, Hargsviken 3/6 (Wilhelm Dietrichson) och 1 ex. samma lokal 26/7 (Keith Bennett).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Vinterfynd: En hona Granvägen, Rimbo 12/1 (Ingemar Gedda gm Bill Douhan) och 1 hona (som ringmärktes!) vid fågelbord i Östervåla 3/2 (Lars Gustavsson).

Lundsångare*

Phylloscopus trochiloides [4; 135; 5]

Ett par häckade framgångsrikt, 3-4 ungar, Örskär 28/6-6/8 (Lars & Martin Irestedt).

Martin Irestedt berättar: "En sjungande lundsångare hördes vid flera tillfällen den 28 juni strax norr om "rarrisvassen" av Lars Irestedt. Den 1/8 hörde Lars ihärdiga locklåten från vad som bedömdes vara lundsångare i samma område (såg ej fågeln/fåglarna). Flera lockande fåglar hördes och sågs sedan av undertecknad den 3/8 och ytterligare ett par dagar in i månaden. Locklåtet avslöjade genast fåglarnas arttillhörighet. De gamla fåglarna var dock mycket bleka och slitna, de saknade helt synliga vingband vilket bidrog till att dom utseendemässigt var svårbestämda. Ungfåglarna (väl flygga) kunde till skillnad från föräldrarna lätt bestämmas då fjäderdräkten var fräsch och betydligt mer livligt färgad i gröna toner och med tydligt avsatta vingband. Vid några tillfällen kunde både föräldrar och ungar

Tabell 3 avseende sjungande hanar av resp. art från rapportområdet 1991-2001. Antal inom parentes avser antal sj. i landskapet.

År	Flodsångare	Vassångare	Busksångare	Kärrsångare	Trastsångare
2001	10	5	0	63	36
2000	10 (14)	3 (3)	2 (2)	62	46 (48)
1999	25 (35)	0 (0)	3 (4)	68	18 (22)
1998	23 (29)	3 (3)	5 (5)	50	24 (26)
1997	37 (41)	4 (4)	9 (12)	100	28 (32)
1996	42 (52)	3 (4)	7 (8)	82	24 (33)
1995	44 (55)	2 (3)	8 (11)	124	23 (24)
1994	49 (54)	2 (3)	7 (8)	118	27 (27)
1993	54 (58)	1 (2)	9 (10)	91	28 (31)
1992	47 (51)	0 (0)	8 (9)	62	20 (22)
1991	42 (50)	3 (3)	3 (6)	72	20 (23)

studerar i tub på ca 30 meters avstånd, då kunde även de adulta fåglarna artbestämmas baserat på den typiska profilen med ett relativt stort huvud och "uppnäsa" samt på det arttypiska, långa ögonbrynsstrecket m.m. Totalt sågs två adulta och tre till fyra unga individer."

Kungsfågelsångare

Phylloscopus proregulus [1; >145; 0]

Ingen observation i rapportområdet 2001. Senast detta hände var 1992.

Taigasångare*

Phylloscopus inornatus [0; 98; 1]

Ett ex. ringmärktes Svenska Högarna 22/9 (Lars Olsson, Jonas Karlsson).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Häckningstid: Minst 77 sj. hanar rapporterades under häckningstid (1/5-31/7) – marginellt färre än föregående år (ca 81 sj. hanar).

Vinterfynd: Ett ex. Vindbron, Övre Föret, Uppsala 15/12 (Petter Haldén). Detta är blott det femte vinterfyndet i rapportområdet.

Kungsfågel *Regulus regulus*

Stort antal: Cirka 3 000 ex. rastade Örskär 6/10 (Svante Söderholm).

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Vår/sommar: Minst 20 ex. rapporterades 29/4-25/6, av dessa var 13 sj. hanar. Även detta år uppehöll sig en hane, synnerligen stationärt, bakom fågeltornet i Ledskär 12-31/5 (Niklas Lindberg m.fl.).

Trol. häckning: Ett par Ekdalen, Harg 20/5 (Bill Douhan) och 1 par Pansarudden NR, Bladåker 21/5 (Martin Amcoff).

Höstfynd: Ett ex. rastade Svenska Högarna 22/9 (Lars Olsson) och 1 ex. rastade Arholma, Björkö-Arholma 22/9 (Zackarias Svensson).

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Under häckningstid (1/4-31/8) rapporterades skäggmes från 13 lokaler: Övre Föret; Dyarna, Enköping; Kärven, Almunge; Hjälstaviken; Hosjön; Norrtäljeviken; Björkarn, Rimbo; Bro-sjön, Roslags-Bro; Ösmaren, Roslags-Bro; södra Vendelsjön; Ytterskär, Väddö; Gåsvik, Väddö och Ledskär. Föregående år rapporterad från 16 lokaler

under häckningstid. Under övriga året rapporterades arten från ytterligare 19 lokaler (året innan 21 lokaler).

Stjärtmes *Aegithalos caudatus*

Under sept.-okt. märktes tydliga sträckrörelser vid Skatudden (Mats Edholm) och cirka 50 ex. rapporterades från Sörsjön, Tämnaren 1/12 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Pungmes

Remiz pendulinus [0; 26 fynd; 2 fynd]

Ett ex. hördes locka vid spången över Kanalen, södra Hjälstaviken 11/5 (Sven Eric Swanqvist) och 1 par sågs i Sörsjön, Tämnaren 1/6 (Ulrik Lötberg, Lars Gustavsson).

Faktiskt första fynden i rapportområdet sedan 1994 resp. landskapet 1995. I slutet av 1980-talet - tidigt 1990-tal hade pungmesen expansionstendenser i landskapet, flera par häckade, men den minskade kort därefter kraftigt för att sedan vara helt utgången fram till i år. Vi hoppas pungmesen snart återfår fotfästet!

Sommargylling *Oriolus oriolus* [>17; 182; 1]

En sj. hane Krusenberg, Alsike 28-29/5 (Jeanette och Ulrich Jessen).

Törnskata *Lanius collurio*

Törnskatan är en art som inte står upptagen i Rrk:s rapporteringsmall, men följande uppgifter kan dock vara av allmänt intresse.

Vid forskningsstudier konstaterades inom cirka 75 km² (inkluderar både skogs- och hagmarker) på och runt Lövsta- och Laggaslätten följande antal häckande par 1997-2001; 94, 97, 83, 72 resp. 62. Vid en längre tidsserie i samma område men enbart i hagmarksmiljö konstaterades följande antal par 1994-2001; 61, 62, 79, 82, 70, 55, 52 resp. 44 (Staffan Roos, Bo Söderström).

Svartpannad törnskata*

Lanius minor [4; 6; 1]

En adult hane Ströja, Rasbo 15/5 (Robert Ekman m.fl.). Senast arten gästade landskapet var 1998 då en adult hane rastade vid Malsta 2-3/10.

Varfågel *Lanius excubitor*

Vinterfynd: Rapporterad från 48 lokaler under jan.-feb. och 26 under dec. Ett mycket normalt uppträ-

dande - året innan var förhållandet 52/30.

Sommarfynd: Ett ex. Broborg, Husby-Lång-hundra 14/7 (Magnus Carlenius).

Kaja *Corvus monedula*

Sträckssiffra: Minst 4 520 ex. mot V Skatudden 18/10 (Mats Edholm, Owe Rosengren) – nytt dagsrekord för lokalen. Totalsumman för Skatudden hösten 2001 (36 bevakningsdagar 3/8-2/11) slutade på 10 230 ex. (Mats Edholm), årsrekord.

Kuriosa: En albino vid Nopsgårde, Fröslunda 28/7 (Martin Tjernberg).

Råka *Corvus frugilegus*

Under jan.-feb. fanns relativt många råkor kvar i främst Uppsalatrakten. Den milda vintern 2000/2001 var naturligtvis förklaringen till detta. Högsta rapporterade antalet var hela 40 ex. Sala-backar, Uppsala 14/2 (Håkan Andersson).

Redan 11/3 var bobygget i full gång för 27 ex. vid Fyrishov, Uppsala - 4/4 hade antalet där stigit till 48 ex. (Håkan Andersson). Som brukligt sågs även några råkor utanför de ordinarie häckområdena: Ett ex. åkrarna NV Skärplinge 7/4 (Joakim & Elisabeth Djerf), 1 ad. Tierps kyrka 30/4 (Martin Tjernberg), 1 ex. Lundås, Edebo 7/5 (Mats Edholm) och 1 ex. Ledskär 16/5 (Mats Edholm).

Under hösten noterades bl.a. 104 ex. mot V Skatudden 19/10 (Keith Bennett). **Dec.** påvisade mera normala vintersiffror för arten, enstaka i Uppsala med som mest 5 ex. E4/Vaksalagatan 30/12 (Björn Lundgren).

Kråka *Corvus corone*

Dagarna 18-20/10 sträckte stora mängder mot V vid Skatudden: 18/10 – 6 515 ex. (Mats Edholm, Owe Rosengren), 19/10 – några eftermiddagstimmar räknades 750 ex. (Keith Bennett) och 20/10 – gick "proppen ur" med minst 16 000 ex. (Mats Edholm, Brita Tibell). Dagsrekordet på Skatudden är cirka 19 000 ex.

Stare *Sturnus vulgaris*

Jan.-feb.: Mängder med starar fanns kvar! Den extremmilda vintern 2000/2001 var naturligtvis förklaringen även för denna art. Hela 470 ex. rapporterades från södra Vendelsjön 28/1 (Thomas Pless)! Flockstorlekar på 10-50 ex. var dock betydligt vanligare.

Dec: 45 sena starar vid Löhammar, Harg

1-15/12 (Wilhelm Dietrichson) var anmärkningsvärt. För övrigt endast tre rapporter rörande ett ex. vardera: Skokloster 4/12 (Pekka Westin), Övre Föret, Uppsala 6/12 (Keith Bennett) och Käbo, Uppsala 23/12 (Lars Sund).

Större antal: Max. cirka 5 000 ex. intog nattkvist Hjälstaviken 19-26/7 (Sven Eric Swanqvist), minst 1 500 ex. Vendelsjön 18/9 (Berndt Godin), cirka 1 500 ex. Månkarbo 24/9 (Pekka Westin) och cirka 1 000 ex. södra Vendelsjön 6/10 (Keith Bennett).

Gråsparv *Passer domesticus*

En konstaterad häckning på Örskär (Mats Edholm, Brita Tibell). Hona med juv. sågs.

Fyndet utgör den första kända häckningen på ön av arten, som för övrigt uppträder mycket sällsynt i det yttre havsbandet.

Bofink *Fringilla coelebs*

Höga sträcksummor: Ovanligt höga sträcksummor noterades vid Upplandskusten under första halvan av april. Bl.a. sågs 11 000 respektive 7 000 ex. 4 och 6/4 vid Fågelsundet, Hållnäs (Lennart Söderlund). Sträcksummor varierande mellan 3 000-4 500 ex. konstaterades vid Fågelsundet och Örskär vid ytterligare några tillfällen under samma period (Lennart Söderlund, Martin Irestedt).

Stora ansamlingar: 4 000 ex. rastade 8/4 vid Ubblixbo, Tierp (Hanna och Fredrik Friberg). Nästan alla var hanar.

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Observation under häckningstid: En ad. hane sjöng vid Ekebyboda, Börje 8/6 (Annika Rastén).

Stora ansamlingar/höga sträcksummor: Vid Fågelsundet noterades 6 500 respektive 4 000 sträckande ex. 22 och 25/4 (Lennart Söderlund) och vid Bergby, Vendel rastade cirka 2 000 ex. 12/4 (Martin Tjernberg). Höstens största ansamling utgjorde de 1 000 ex. som sågs vid Sjölanda, Tämnaren 6/10 (Ulrik Lötberg, Paul Higson).

Bo-/Bergfink *Fringilla coelebs/montifringilla*

Höga sträcksummor har inkommit enligt följande: 13 000 ex. 25/4 Örskär (Mats Edholm, Brita Tibell) samt 16 000 ex. 27/4 Fågelsundet (Lennart Söderlund) och 18 000 ex. Örskär samma dag (Mats Edholm, Brita Tibell). Inga sträcksummor för hösten har inrapporterats.

Grönfink *Carduelis chloris*

Den enda större ansamlingen rapporterades från fälten SV Ryda Kungsgård, Nysätra, där cirka 600 ex. sågs 10/11 (Thomas Johansson, Martin Tjernberg). Rapporter om sträckande grönfinkar är ovanligt. I Hågadalén, Uppsala sågs 250 ex. sträcka förbi mot N-NO i olika flockar, huvudsakligen på morgonen, 25/3 (Håkan Andersson).

Steglits *Carduelis carduelis*

Flockar på ≥ 25 ex. har inrapporterats från drygt 15 lokaler under vinter- och höstmånaderna. Flest individer, cirka 60 ex., sågs vid Ulva kvarn, Bälinge, 4/2 (Thomas Johansson, Pekka Westin, Kerstin Carlsson), cirka 60 ex. vid Ekholmen, Veckholm 7/2 (Pekka Westin) samt 50 ex. vardera i Svista, Bälinge 31/8 (Bo Thyselius), SSO Hårnackalund, Estuna 16/9 (Karl-Arne Rosling) och Brosjön, Roslags-Bro 23/9 (Magnus Bladlund).

Artens positiva trend numerärmässigt i Uppland tycks fortsätta till antalet inrapporterade fåglar. Sammanlagt noterades 670 ex. fördelade på 17 flockar (överstigande 25 ex. per flock).

Grönsiska *Carduelis spinus*

I motsats till vintern 1999/2000 var arten relativt vanligt förekommande vintern därpå. Bl.a. sågs ≥ 800 ex. vid Nedre Föret, Uppsala 23/1 (Pekka Westin), cirka 400 ex. vid Hosjön 27/1 (Yngve Hareland), ≥ 150 ex. 1 km V Gottvallen, cirka 5 km NO Nysätra k:a 3/1 (Thomas Johansson) och cirka 100 ex. vid Forsmarks kärnkraftverk den 10/2 (Elisabeth och Joakim Djerf).

Under våren (andra halvan av april) registrerades höga sträcksummor vid några tillfällen från främst Örskär, Gräsö och Fågelsundet. Bl.a. sträckte 1 500 ex. vid Fågelsundet 16/4 (Lennart Söderlund) och 2 000 ex. vid Örskär samma dag (Martin Irestedt), 2 000 ex. vid Tärnudden, Örskär 22/4 (Martin Irestedt) och 1 000 ex. vid Fågelsundet 27/4 (Lennart Söderlund).

Från hösten/vintern 2001 har endast ett fåtal rapporter inkommit, kanske delvis beroende på att arten saknas i Rapporteringsguiden. Enda noterbare observationen utgör 50 ex. vid fågeltornet, Hjälstaviken 2/11 (Keith Bennett). Ytterligare ett bevis på fåtalig förekomst var de blott 140 ex. som sträckte mot V vid Skatudden under hösten (36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm).

Hämpling *Carduelis cannabina*

Vinterfynd: Två stationära ex. 1 km V Ryda

Kungsgård, Nysätra 1/1 (Martin Tjernberg), 1 rastande ex. Kårsta, Villberga 7/1 (Martin Tjernberg) och 1 hane vid Svallby, Boglösa 26/12 (Pekka Westin).

Stora flockar: 90 ex. Löhammar, Harg 19/9 (Wilhelm Dietrichson), cirka 75 ex. Lilla Ultuna, Uppsala 8/8 (Thomas Johansson, Ulf Karlsson, Ulf Florman) samt 50 ex. vardera i Ubblibo, Tierp 8/4 (Hanna och Fredrik Friberg), Vigelsjö-Sandkilen, Norrtälje 16/9 (Karl-Olov Johansson) och Tolfta k:a 23/9 (Ulrik Lötberg, Niklas Lindberg).

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Från vintern-våren (1/1-1/5) rapporterades sammanlagt cirka 3 100 ex., vilket är den högsta siffran sedan 1992 under motsvarande period. Största flockar registrerades vid Ryda Kungsgård, där cirka 350 ex. sågs 21/1 (Tom Sandström, Martin Tjernberg), Hårbyslätten, Hjälsa med cirka 475 ex. 14/2 (Pekka Westin) och SV-delen Vendelsjön med cirka 600 ex. 17/4 (Pekka Westin).

Under hösten (okt.-nov.) sågs endast drygt 160 ex., de flesta i små sällskap. Största flocken, cirka 40 ex., noterades 1,5 km V om Ryda Kungsgård 17-24/11 (Thomas Johansson, Martin Tjernberg).

I december noterades arten på endast sex lokaler, men med i regel större flockar än under hösten. Störst antal, cirka 50 ex., registrerades vardera S om Ryda Kungsgård 16/12 (Gunnar Ehrenroth) och cirka 600 m SV om Edebybro i Danmark 30/12 (Bill Douhan).

Gråsiska *Carduelis flammea*

Rasen *cabaret* ("Brunsiska"): Under vintern (jan.-feb.) noterades enstaka ex. med sju ex. strax S Fredrikslund i Alsike 7/1 som högsta notering (Thomas Johansson).

Under våren (mars-april) var "cabaret" lika ovanlig och fem ex. S Foghammar i Alunda 11/3 blev högsta siffran (Keith Bennett).

Brunsiskan lyste sedan med sin frånvaro ända till september. Under hela hösten (sept.-nov.) noterades mestadels enstaka ex. och små sällskap, men med ett rejält undantag: 200 ex. vid Björns fyr 17/9 (Joakim Djerf, Lennart Söderlund, Ulrik Lötberg).

I december finns rapporter från endast två lokaler: Två stationära ex. Bäcklösa, Uppsala (Martin Tjernberg) och 1 ex. vid fågelbord i Uttersättra, Riala (Karl-Olov Johansson).

Totalt observerades under året cirka 370 brunsiskor, vilket är betydligt färre än fjolårets siffra på

975 ex.

Rasen *flammea*: Under perioden jan.-t.o.m. mars registrerades sammanlagt cirka 13 600 ex. fördelade på ett 30-tal lokaler. Inte sedan 1992 har så stora antal setts under motsvarande period (samma förhållande gäller för vinterhämplingen). Bl.a. noterades $\geq 1 000$ ex. vid Forsmarks kärnkraftverk 10/2 (Elisabeth och Joakim Djerf), cirka 1 000 ex. överflygande V Långmossen, NV Skogs-Tibble k:a 11/3 (Martin Tjernberg), drygt 1 500 ex. 1 km V Ryda Kungsgård 14-17/3 (Pekka Westin, Martin Tjernberg, Tommy Eriksson) och cirka 1 000 ex. vid Frösthults k:a 17/3 (Gunnar Ehrenroth, Raoul Wexius, Lars Lundstedt).

Artens positiva trend antalsmässigt fortsatte i april med ett flertal registrerade sträckrörelser från framför allt kusten i andra halvan av april. Bl.a. kan nämnas 3 000 ex. vid Fågelsundet 16/4 och 2 000 ex. samma lokal 22/4 (Lennart Söderlund) samt 2 500 ex. Tärnudden, Örskär 22/4 (Martin Irestedt). Vid en inlandslokal noterades sträckrörelser i samma omfattning (fastän bara en dag), nämligen Nästen i Uppsala, där $\geq 2 000$ ex. sträckte mot N i flockar om cirka 25-100 ex. 14/4 (Håkan Andersson, Camilla Nyman).

Observationer under hösten: Under sep.-nov. uppträdde "flammea" invasionsartat med flockar på hundratals ex. och i vissa fall ännu mer, vid ett flertal lokaler, både vid kusten och i inlandet. Bl.a. sågs cirka 2 000 ex. vid Tegelängsviken i Krusen-berg, Alsike 18/10 (Ingemar Ahlén), cirka 1 500 ex. vid Kårsta, Villberga 28/9 (Pekka Westin) och cirka 800 ex. vid Övre Föret, Uppsala 17/10 (Yngve Hareland). Vid Skatudden däremot blev totalsumman insträckande fåglar endast 1 200 ex., (36 bevakningsdagar 3/8-2/11; Mats Edholm), blygsamt i jämförelse med föregående års 10 600 ex.

I december finns endast ett par observationer inrapporterade, nämligen cirka 225 ex. vid Hjälstaviken 11/12 (Pekka Westin) och cirka 115 ex. vid Svallby i Boglösa 26/12 (Pekka Westin).

Snösiska *Carduelis hornemanni*

Under vinter-vår (1/1-13/4) föreligger fynd av enstaka ex. och små sällskap från ett 25-tal lokaler. Flest fåglar, cirka 10 ex., uppehöll sig i en gråsiskeflock i en rapsåker cirka 1 km V Ryda Kungsgård under första halvan av mars månad (Martin Tjernberg m.fl.). Samma antal (10 ex.) sågs också vid Frösthults k:a 17/3 (Gunnar Ehrenroth, Raoul Wexius, Lars Lundstedt).

Under hösten (22/9-15/11) sågs endast enstaka ex. (1-2 ex.) på ett 20-tal platser. Vid Vendels k:a sågs ≥ 20 ex. 21/10 (Gunnar Ehrenroth), vilket blev årets i särklass högsta notering.

I december föreligger enstaka fynd från några lokaler, bl.a. två juv. strax SV Ryda Kungsgård 27/12 (Thomas Johansson).

Inte sedan 1996 har så många snösiskor registrerats.

Bändelkorsnäbb

Loxia leucoptera [?; 1 136; 15]

Under vintern föreligger två fynd: Ett ex. Hillebolamossen, Florarna 13/1 (Bo Åkerlund, Bernt Thorsell) och 1 ex. Florarna 19/2 (Berndt Godin).

Sommar- och höstfynd: Ett ex. hört Lisselby, Lillkyrka 10/7 (Gunnar Ehrenroth), 1 ex. mot SV Dragmansbo, Altuna 2/8 (Kalle Källebrink), 1 ex. överflygande mot NO Kvarnberget, Hjälstaviken 3/8 (Pekka Westin), 3 1K-fåglar Örskär 9/8 (Mats Waern), 4 ex. mot V Skatudden 24/8 (P-A Edin, Raoul Wexius), 2 ex. sträckande mot S Valsätra, Uppsala 26/9 (Erik Törblom) samt 1 1K-fågel rastande vid Långsandsörarna, Älvkarleby 7/10 (Ulrik Lötberg).

Årets nio fynd av totalt 15 fåglar måste betecknas som magert, men är ändå bättre än fjolårets "ynka" två fynd.

Mindre korsnäbb *Loxia curvirostra*

Liksom förra året var arten år 2001 sparsamt förekommande. Endast en flock på 25 ex. (som är rapporteringsguidens minimigräns) sågs under året, vid Storlogsbergen i Åland med cirka 25 ex. 18/2 (Bo Pettersohn).

I övrigt inrapporterades endast ett fåtal observationer, och muntliga rapporter från aktiva "skådare" verifierar bilden av en ringa förekomst under året.

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

Totalsumman inrapporterade fåglar blev cirka 400 ex. och det är klart över genomsnittet, men färre än fjolårets 553 ex. Observationerna är något så när jämnt fördelade under året (dock ingen observation under dec.) och det ovanliga är att fler större korsnäbbar sågs i inlandet än vid kusten. Tvärtom brukar vara fallet. Överlägset största antal fåglar noterades vid Hjälstaviken, där sammanlagt 81 ex. sträckte över mot SV 26/6 (Pekka Westin) och Örskär, där 50 ex. sågs 1/7 (Anki Hambäck).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Under året rapporterades cirka 145 ex., huvuddelen sjungande hanar. Som vanligt dominerar landskapets östra delar artens förekomst. År 1993, när Rrk senast ville ha in samtliga observationer, så rapporterades 245 sjungande fåglar. Som tidigare påpekats har alltså arten under en lång följd av år minskat i Uppland av okända orsaker.

Tallbit *Pinicola enucleator*

Artens invasionsmässiga uppträdande från hösten/vintern 2000 fortsatte in på det nya året (2001) med mängder av observationer, främst under jan.-feb. Största ansamlingarna registrerades i området mellan Skärplinge – Hållnäs med cirka 65 ex. 1/1 (Elisabeth och Joakim Djerf), cirka 45 ex. Kronåsen, Uppsala 21/1 (Martin Sandkvist), cirka 40 ex. Lunda, Tierp 15/2 (Lars Gustavsson) och cirka 35 ex. S idrottsplatsen i Österbybruk 17/1 (Mats Edholm, Brita Tibell). Från Östervåla rapporterades om ända upp till 60 ex. vissa dagar under jan. – mitten av feb. (Lars Gustavsson).

I mars minskade antalet observationer drastiskt och vårens sista tallbitar (2 ex.) sträckte mot NV vid Tärnudden, Örskar 7/4 (Martin Irestedt).

Från hösten föreligger endast fem fynd av enstaka fåglar (2-4 ex.), de flesta förbisträckande.

Domherre *Pyrrhula pyrrhula*

Stor ansamling: 100 ex. vid Storhygget, N Djupa, Söderfors 16/3 (Ulrik Lötberg).

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Några flockar på cirka 20 ex. har inrapporterats härrörande från jan.-mars. Den största, cirka 25 ex., sågs överflygande vid Finsta i Fröslunda 1/1 (Martin Tjernberg).

Lappsparr *Calcarius lapponicus*

Noterades under våren med ett ex. vardera vid åtta lokaler. Det tidigaste fyndet gjordes 20/3 med ett översträckande ex. vid Salabackar, Uppsala (Håkan Andersson). De andra fynden gjordes under april månad.

Som vanligt registrerades de flesta fynden under hösten (26/8-30/10). Mestadels sågs enstaka fåglar (1-3 ex.) med en viss övervikt för kustnära lokaler. Ett par större flockar har inrapporterats, nämligen från Löhammar i Harg, där > 10 ex. (kanske 20 ex.) sågs rasta 21/9 (Wilhelm Dietrichson) och Lövstaslätten med 11 rastande ex. 14/9 (Pekka Westin).

Snösparr *Plectrophenax nivalis*

Under vintern och våren (12/1-18/4) inrapporterades sammanlagt cirka 265 ex., den i särklass lägsta summan under motsvarande period sedan 1993. Största ansamlingarna, cirka 60 ex., noterades vid Solvallahem, Faringe 17/3 (Tomas Kjelsson), cirka 40 ex. Lövstaslätten, Danmark 19/2 (Ulf Wigholm) och 35 ex. Skäfthammar, Gimo 30/3 (P-A Edin, Raoul Wexius).

Under hösten-vintern (7/10-31/12) sågs 315 ex., en statistiskt sett låg siffra och betydligt färre än förra årets > 452 ex. Högsta antal, 67 sydsträckande ex., noterades vid Skatudden 29/10 (Mats Edholm).

Snösparrvens kräftgång fortsätter och förekomsten är i dag en "spillra" jämfört med förhållandena för drygt 30 år sedan.

Tidigare ej publicerat fynd: > 220 ex. Löhammar, Harg 27/3 1999 (Wilhelm Dietrichson).

Gulsparr *Emberiza citrinella*

Flockar överstigande 500 ex. har inrapporterats från två lokaler, nämligen Tjälunge i Skogs-Tibble, där cirka 1 000 ex. sågs 23-29/12 (Ulf Karlsson, Martin Tjernberg) och nya dammarna vid Kogrun-det, Harg, där 600 ex. noterades 7/12 (Wilhelm Dietrichson).

Ortolansparr *Emberiza hortulana*

Sammanlagt inräknades 54 sjungande hanar under häckningstid, vilket är sämre än 2000 med sina 62 sjungande ex. Den negativa trenden för arten som häckfågel i det uppländska jordbrukslandskapet fortsätter, och Rrk Uppland uppmanar landskapets "fågelskådare" att noga följa artens förekomst framöver.

I övrigt kan nämnas att fem ex. rastade på Svenska Högarna 14/5 (Bill Douhan, Lars Olsson).

Videsparr *Emberiza rustica*

Vårfynd: En hane Björns fyr 27/4 (Ulrik Lötberg) och en hona samma dag vid Ulva kvarn, Bålinge (Per-Johan Ulfendahl, Weine Erlandsson). Dessutom ett ex. rastande vid fågeltornet, Hjälsstaviken 6/5 (Hans G Bäckman).

Sommarfynd: En hona rastade Ferlingsgatan, Uppsala 18/7 (Ulrik Lötberg).

Under hösten (aug.-början av okt.) rapporterades 19 ex., huvuddelen som vanligt från kusten. Högsta antal, 4 ex., rastade på Arholma 16/9 (Johan Ericson, Zackarias Svensson). Så låg höst-

Lappsparr *Calcarius lapponicus*

© Ulrik Lötberg

siffra har inte rapporterats sedan 1991 och man får därefter gå tillbaka ända till 1970-talet för att hitta jämförbara, låga höstsummor.

Dvärgsparr* *Emberiza pusilla* [3;15; 1]

Ett ex. Billudden, Älvkarleby 1/9 (Per-Johan Ulfendahl, Thomas Pless).

I och med årets fynd har arten noterats 19 gånger i Uppland.

Sävsparr *Emberiza schoeniclus*

Vinterfynd: Sammanlagt inrapporterades endast 13 ex. från sex lokaler under jan.-feb. I december noterades totalt 10 ex. från fyra lokaler, bl.a. 6 ex. vid västra delen, Hjälsstaviken 11/12 (Pekka Westin). *Stor ansamling:* 200 ex. rastande Björn 19/9 (Lennart Söderlund).